AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Mart 1998 Sayı: 46 Fiyatı: 250.000 TL. *(kdv dahil)*

ÖKÜZ

kız dimedim, dul dimedim eeevvleeendim

Cezmi Ersöz
Grup YORUM ile konuştu

- Gani Müjde
- Sunay Akın
- Kanat Güner
- Ece Ayhan
- Şavkar Altınel
- Mehmet Kartal
- Şebnem İşigüzel
- Erdil Yaşaroğlu
- Cüneyt Özdemir

Gülten Akın:
Aynı dille konuşuyor Aynı dili konuşmuyoruz

Neden Gazeteler Hep Günahkarlar Tarafından Çıkarılıyor
Paul Strathern

Emil Galip Sandalcı; İnsanlık Adresine Gönderilmiş Bir Mektup
Cemal Süreya

Fenasi Kerim:
"Memleketin Kızlık Zarını Yırtmak İstiyorum"

GS'li Arif:
"Ben kazanmak için, her şeyi yaparım.

Akşamsefası

Gülten Akın:

Yani şiir bir yerde umudun yerini tutsun istiyorum. Çünkü şiirin bir özelliği var. Yaşamdan seçilen nirengilerle bir başka yapı, bir başka yaşam oluşturuluyor. İşte bunu oluşturabildiğimiz zaman bir umudu da ortaya çıkarmış oluyoruz. Yani pekala biz bu içinde yaşadığımız şeyin dışında da bir yaşam sağlayabiliriz. Bu belki bir mai hülya ama ben bu hayalin peşinden gitmeyi seviyorum, istiyorum.

Bende yaşam hep öndedir...

Bende yaşam hep öndedir. İnsan öndedir . Birlikte yaşadığım insanlar, çocuklarım öndedir. Çünkü ürettiğim bir şey onlar olduğu için üretiliyor. Yaşamdan çıkardığımı mutlaka şiirime yansıttım. Neyi yaşadım onu yazdım, sonra da o yazdığım şeylerin yaşama katılmasını istedim. Anlamlı şeyler yazmaya çabaladım. O anlam belki çoğu zaman çok açık bir anlam olmadı, sisli örtülü oldu ama ben hep bir anlamın, bir işlevin peşine düştüm. Belki bu peşine düştüğüm işlev zaman zaman değişti, yaşamıma bağlı olarak değişti, içinde yaşadığım ortamın gidişine göre ya da ülkemin, dünyanın gidişine göre değişti. Bir zamanlar atıfları düz şiirler yazdım. İlk başladığımda ben bireysel çıkışlı kendi sorunlarımdan yola çıkarak yazdım, Kırmızı Karanfil kitabıma gelinceye kadar. Ondan sonra hayatım değişti, hayatımla birlikte şiirim değişti. Daha yalın daha açık anlamlı şeyler yazmaya çabaladım. Şimdi epey bir süre öyle yazdığım için artık kendimde yeniden bireysele dönüş hakkını gördüm, bireysel diyorum ama kaydı ihtiyatıyle karşılayın. Çünkü o bireysellikte ben insansal olanı, benim bütünlüğümden okurlarımın bütünlüğüne ulaştırabilecek olduklarımı söylüyorum.

Evler kadınların kalesi...

Evler kadınların kalesi... Mutfaklar da bir bakıma öyle. Evi şiire taşımamakla kadınlar bu gizi bozmak istemiyor olabilirler. Ayrıca kimi ozan bir bıkkınlığı şiirine taşımak istemez. Yani ev, hem kaledir, hem de bir girdap. Onun içinde dönersiniz dönersiniz sonuçta elinize olumlu bir şey geçmez. Bir üretim yerinden çok üreten insanlara katkı, ard destek yeri mutfaklar, evler. Pek de şairane gelmeyebilir kimilerine ayrıca. Ama benim zaman zaman kullandığım olmuştur evi de, mutfağı da. Ev hayatına 1978'den sonra girdim. Öncesinde çalışan bir kadındım. Kaymakam eşi idim ve bir çok yerlerde dolaştık. Hayat çok daha şeffaf, yalındı. Bana yardım edecek birileri hep vardı. Ev işini başka insanlara yaptırma olanağım vardı. İşte çalışan kadınla, evdeki kadının mutfağa ve eve bakışı farklı. Dışarıda çalışan kadının sırtına ikinci bir yük olarak biniyor, kaçılan bir yer haline geliyor. Aslında hiç de öyle olmaması gerektiği halde. Şimdi dönüp baktığım zaman bana da biraz güç geliyor. Ben çok fazla enerji dolu bir insan oldum yaşlandığım döneme kadar. Hani içi içine sığmamak vardır ya, bazen öyle olurdu ki o enerji kendime dönüyordu ve ben çarpıntılar içine giriyordum. O ölçüde şiir yazmamın nedeni de, beş çocuğumu sevgi ve coşkuyla büyütmemin nedeni de bu. Hâlâ izliyorum onları, kırk yaşına gelen var, daha küçükleri var, torunlarım var.

Yaşamın içinden seçtiğimiz...

Yaşamın içinden seçtiğimiz nirengileri, ama yaşamın tümünü beğenmediğimiz için seçtiğimiz ve yeniden oluşturabileceğimiz bir yaşam için seçtiğimiz nirengileri alıyoruz. Dili de seçiyoruz aynı şekilde. O seçilen dille, seçilmiş yaşam nirengileri arasında birebirlik var. Onları birleştiriyoruz ve o nirengi olduğu için de, birleştirdiğimiz şeyde de bir gerilim her zaman sözkonusu.

Ben şiiri hep üstünde...

Ben şiiri hep üstünde cambazlık yaptığım bir ipe benzetmişimdir. Şov'a gelmeyecek çok ciddi bir iş. Bana göre şiir zaman içinde değişti. Yaşamım, şiire bakışım, izleklerime göre seçtiğim biçem, hep zaman içinde değişti. Ben bu değişimden hiç bir zaman çekinmedim, korkmadım hep biraz daha ileriye, benim bütünlüğümden ilettiğim insanların bütünlüğüne ulaşacak bir şeyi sağlamaya çalıştım. Peşinde koştum, bir yerde sürekli seçilmiş acemilik oldu bu. Hep aradım, durmadan aradım. Şimdi şu gün şiir nedir dediğiniz zaman şöyle açımlayabilirim size. Ben 65 yaşımdayım, ben İkinci Dünya Savaşı'nı gördüm, 1960'lı, 1970'li, 1980'li yılları gördüm ve 90'lara geldiğimiz zaman bile ben bu yaşamın daha güzel olabileceğine dair birtakım umutlar besledim. Bakın yaşam nedir? Yaşam gerçektir, yaşam düştür. Yaşam hem gerçektir, hem düştür. O ikisi bir açıyı taşısalar da yaşam bu ikisi birlikteyken ancak yaşamdır. O ikisini birbirine yaklaştıracak şey de, yani düşten gerçeğe insanın geçebilmesini sağlayan şey de umuttur. Bu umut kaybolduğu, gerçekle düşün arası çok açıldığı zaman tam bir trajedi oluşuyor. İnsan yaşamında, ilişkilerinde, dünya ile insan arasında bir bölünme, parçalanma oluşuyor. Ve şiddet buradan çıkıyor. Düş'ün yaşama dönüşebileceği umudu olmadığı zaman bu şizofrenik bir bölünmeye sebep oluyor. İşte dünyanın ve insanların sorunu bence burada. Şiir hiç bir zaman bu kadar acil bir şeyin dışında kalamazdı. Şiirinde, kendi yolunda, kendi kanalında çare olmaya çabalaması gerekir diye düşünüyorum. İşte yazdıklarım, ister toplumsal ister bireysel öz de olsun, hep buna bir kanal açmaya yönelik olsun diye düşünüyorum. Yani, şiir bir yerde umudun yerini tutsun istiyorum. Çünkü şiirin bir özelliği var. Şiirde yaşamdan seçilen nirengilerle bir başka yapı, bir başka yaşam oluşturuluyor. İşte bunu oluşturabildiğimiz zaman bir umudu da ortaya çıkarmış oluyoruz. Yani, pekalâ biz bu içinde yaşadığımız şeyin dışında da bir yaşam sağlayabiliriz. Bu belki bir hayal, ama ben bu hayalin peşinden gitmeyi seviyorum, istiyorum. Şiirlerin bir hüznü taşımak, karamsar olmak, iyimser olmak... Yani, hangi tür yazarsanız yazın, içinde ne tür bir duygu, düşünce olursa olsun sonuçta bu iletilen şey, bu düzgün şey, bu güzel şey, şiir, insana umut verebilir. Bir kanal açabilir. Şiirden şimdiki anladığım bu. Kanal açan, cambazın değneği, başkaldırı. Şiir bir aşk ve bir aşkınlıktır. Yani o aşkınlığı şiirde yakalama bir umut oluyor. Pekalâ biz yaşamda da aşabiliriz gibi bir ivme veriyor. Bu bana hiç de azımsanacak gibi gelmiyor. Şimdi bana şöyle diyebilirsiniz "acaba sanal bir dünya mı sizin kurduğunuz dünya?" Hayır, tam tersine ben sanal olanı gerçekleşebilecek olana çeviriyorum. Çünkü şimdi içinde yaşadığımız dünya sanal, tam anlamıyla. Televizyonlarla, yanlış iletişim kanallarıyla yaşıyoruz. Ve sanal olan odur. Başaşağı olanı ayakları üzerinde dikmeye çabalıyoruz. Bu yalnız şiirle de olmaz. Her insan kendi alanında bunu yapabilir. Bir gerçek çelişkinin yerine sanal ya da tali çelişkiler kondu. Milliyet çelişkisi, dinsel çelişkiler kondu. Bunların gereğini reddetmiyorum, ama birincil çelişki bu değil. İnsanların ilk çelişkileri nedir? Çok az bir kısım insanın yöneten durumda olması, ötekilerin yönetilen durumda olması. Buna paralel olarak zenginlik ve yoksulluk. Tabii bununla birlikte özgürlükler de sözkonusu... Gerçek bir demokrasi daha ne biz de, ne de dünyada yaşandı. Kendine sosyalist diyen düzenler dahil. Ama bir ütopya da olsa ben doğrusu bunun peşinden hâlâ gidilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şiir bir kişinin yarattığı bir şey değil. İki kişilik. Okunduğu zaman değişebiliyor. Bir şeyler katılabiliyor veya çıkartılabiliyor. İlginç bir şey oldu. Bir kaç gün önce Kanada'dan bir genç hanım telefon etti. "Şiirleriniz üstüne doktora yapıyorum burada" dedi. Benim şiirlerimi çevirdiğini

Akşamsefası

ve başka çevirilere baktığında da bir takım yanlışlar gördüğünü söyledi ve bir örnek gösterdi: Güz şiirindeki "Gazel düştü derelere ay yarim" dizemdeki gazel bir çeviride müzikal anlamda gazel, bir başka çeviride ceylan anlamında. Ben yazarken ise kuru yaprak diye düşündüm. Baştan bu bana normal geldi. Sonra düşündüm. Ne kadar harika bir şey bu böyle. Yeni imgeler sokuluyor şiire. Yani derelere gazal düşmüş oluyor, ne kadar güzel gazal düşmesi derelere. Dedim ki birer harika onlar. Bir sözcüğün, bir şiirin içinde üç ayrı görüntüyü oluşturuyor olması bana çok ilginç geldi. Yani biz, bir yandan girilip öbür yandan çıkılan bir labirent oluşturduysak, bunun tersini okur yapıyor. O labirenti sondan başa doğru çözüyor. O arada da binbir çeşit katkı yapıyor. Yani artık başa geldiği an ki şiirin durumu farklı. Bizim başladığımız yer onun bitirdiği yere tekabül etmiyor.

Şiir bende...

Şiir bende 'her zaman' oluşur. Adeta yaşama biçimi gibi. Her an kafanızın bir köşesinde o var ve ona uyan bir şey, o köşedekinin beklediği şeyi attığınız zaman, aslanın ağzına attığınız bir et parçası gibi hemen kapmaya hazır. Uğraştığım da olur, çok hızlı biçimde yazdığım da olur. Elimde aylarca kalmış eksik bulduğum şiirlerde vardır. Belki de hiç ortaya çıkarmam. Klasörler dolusu dizeler, dizeler, dizeler... Bazen şiire dönüşür bazen dönüşmez. Bazende iki dize bir bütün oluvermiştir onu farkederim.

"Kestim kara saçlarımı"...

"Kestim kara saçlarımı" dizem bir özgürlük anlatımı oluyor. İnsanın bilirsiniz zaman zaman kendisini tutsak hissettiği, zaman zaman da kabuğunu kırıp ortaya çıktığı anlar vardır. Bir kadın için de saçlarını kesmek bir özgürlük anlatımı ve başkaları için de bir ileti olabilir.

İkinci Yeni, Batı...

İkinci Yeni, Batı şiirinin ama daha çok Fransız şiirinin imge düzenini, şiir biçimini Türk şiirine taşıdı. Bu iyi bir katkı oldu ama aynı zamanda da anlamsızlığa doğru bir gidişti. Anlam zenginliğini anlıyorum ama şiirde anlamsızlık benim anlayabileceğim bir şey değil. Öyle yazanlara saygı duyuyorum ama ben öyle yazmıyorum. Çoğu kez anlamsızlığa kadar vardı birileri. Onlar elendiler, kalanlar yine anlamlı olanlar oldu. Bir de şu var; Fransız şiirinin, Batı şiirinin taşınmasından daha önce de, "çok şiir zekası" olan isimler vardı. Mesela Behçet Necatigil'in Kongo şiirini bilir misiniz? Ona benzer şiirlerle İkinci Yeni'den önce onu yapmışlardı veya yapmaya başlamışlardı. Ben İkinci Yeni içinde değildim pek. Belki ucundan kıyısından bir parça, birer dize. Ama beni pek onun içinde saymazlar. Sayılabileceğimi sanmıyorum.

O dönemde Sezai Karakoç...

O dönemde Sezai Karakoç, Cemal Süreya bir de veteriner fakültesinden Muzaffer Erdost'la bir araya gelirdik. Çok hoş söyleşilerimiz olurdu. Ben sürekli katılamazdım onlara, çünkü çalışıyordum. Sezai çok hoş bir insandır. Gerçek bir entelektüeldir. Dünyaya bir üst bakışla bakmasını bilen bir insandır. Her türlü yorumda anlaşırsınız. zaman işte orada ayrılırsınız. Sezai kendininkini söyler "İslam" der, "bir diriliş" der, Cemal bir başka şey söyler, ben başka bir şey söylerim. Sezai bir tek Balkon şiirini yazmış olsa, ben yine onu önemserim.

Ben Yaşar Kemal'i...

Ben Yaşar Kemal'i önemserim. Evet, şehrin romanı değil ama bizim ülkenin romanı. Ben bugün bile Türkiye'de şehrin oluştuğunu düşünemiyorum. Biz hâlâ kırsalı yaşıyoruz.

Haldun Taner'deki o humour ne harikadır, ne kadar güzeldir.

Orhan Veli iyi şiirler yazacağı dönemde çok genç öldü.

Ama Oktay Rıfat hakkıyla şairdir.

Bugün artık iktidar...

Bugün artık iktidar değil şair. Ama şiirden yararlanarak daha geniş kalabalıkların iktidar yolu açılabilir, hâlâ bunu umuyorum. **"Sessiz Arka Bahçeler"**. Şimdi böyle bir şey yazıyorum. Toplumsal içerikli şeyleri yazmayı çok istiyorum, o sorumluluğu hissediyorum. Televizyon bütün laflarımızı alıp götürdü. Günde milyonlarca sözcük birbiriyle ilintili ilintisiz dökülüyor dünyamıza. Şimdi ben orada söylenmiş bazı şeyleri kitabımda yazsam hukuksal bir sorumluluğa uğrarım. En yozunu, en güzelini, en kötüsünü bir çorba gibi döküyorlar oradan. Döküyorlar diyorum, söyleniyor demiyorum. Böyle olunca, o alanda en azından şimdilik bir yol aramak gerekiyor gibi geliyor bana. Televizyonun bir işlevi, bir anlamı olmalı. O işlev, o anlam ilettiği insana yararlı olabilmeli. Bunun da bir yolunu bulmak için hiç kimsenin de sesi çıkmıyor. Bu kadar kötü yayınlar için kültürsüzleşme deniliyor. Ama kültürlenme olmadı ki. Açık söylemek gerekirse, Cumhuriyet yönetimi elinden geldiği kadar gayret etti. Yani, Hasan Ali'nin çıkardığı klasiklerle, köy enstitüleriyle elinden geldiği kadar. Fakat bunların dışında, eğitimde kişiselleşmeye, bireyselleşmeye doğru giden bir eğitim, at gözlüğü takmamış insanların tavrı eğitime sokulmadı. Aynı tür, aynı tip insan yetiştirilmeye çalışıldı ve o yozluk bu yozluğu besledi. Şimdi de bu yozluk o yozluğu besliyor yeni baştan. Tam bir kısır döngü.

1955-65 yıllarında...

1955-65 yıllarında taşradaydım. Ben dergileri, kitapları rüyamda görür, kokusunu alırdım. Sabah uyandığımda içimde müthiş bir kitaplara yakın olma, kitapevlerine gitme isteği olurdu. Bunlara ulaşmak çok kolay değildi yani. Bana dergi göndersinler diye olabildiği kadar şiir gönderirdim.

Bana şiirlerini göstermek...

Bana şiirlerini göstermek isteyenlerin, daha telefonda önlerini kesmeye çalışıyorum. Çünkü yansız olabileceğimi sanmıyorum. Ben eleştirmen değilim. Genç insanlara haksızlık etmekten korkuyorum. Benim hoşuma gitmiyor diye güzel olmaması gerekmez. Pekalâ benim hoşuma gitmeyen bir şey de güzel olabilir. Zaten insanlar kendileri sezebileceklerse yazmalılar. Yazdıklarının iyi olduğunu sezebilmeli yazar. Şiiriyle varolan, ben buradayım diye bağırıp çağırmayan, şiiriyle bekleyen, sabırlı, şiirinin değerinin farkında olan insanlar yazmalılar... "Durup ince şeyleri

Ben 65 yaşımdayım, ben İkinci Dünya Savaşı'nı gördüm, 1960'lı, 1970'li, 1980'li yılları gördüm ve 90'lara geldiğimiz zaman bile ben bu yaşamın daha güzel olabileceğine dair birtakım umutlar besledim. Bakın yaşam nedir? Yaşam gerçektir, yaşam düştür. Yaşam hem gerçektir, hem düştür. O ikisi bir açıyı taşısalar da yaşam bu ikisi birlikteyken ancak yaşamdır. O ikisini birbirine yaklaştıracak şey de, yani düşten gerçeğe insanın geçebilmesini sağlayan şey de umuttur.

Kestim Kara Saçlarımı

Uzaktı dön yakındı dön çevreydi dön
Yasaktı yasaydı töreydi dön
İçinde dışında yanında değilim
İçim ayıp dışım geçim sol yanım sevgi
Bu nasıl yaşamaydı dön

Onlarsız olmazdı, taşımam gerekti, kullanmam gerekti
Tutsak ve kibirli -ne gülünç-
Gözleri gittikçe iri gittikçe çekilmez
İçimde gittikçe bunaltı gittikçe bunaltı
Gittim geldim kara saçlarımı öyle buldum

Kestim kara saçlarımı n'olacak şimdi
Bir şeycik olmadı -Deneyin lütfen-
Aydınlığım deliyim rüzgârlıyım
Günaydın kaysıyı sallayan yele
Kurtulan dirilen kişiye günaydın

Şimdi şaşıyorum bir toplu iğneyi
Bir yaşantı ile karşılayanlara
Gittim geldim kara saçlarımdan kurtuldum

İlkyaz

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar
Evler çocuklar mezarlar çizerek dünyaya
Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü açtılar mı
Bakıp kapatıyorlar
Geceye giriyor türküler ve ince şeyler

"Memelerinde biraz irin, biraz balık ve biraz gözyaşı
Bir dev oluyorsun deniz deniz deniz
Sisin dere ağızlarından sokulup akşamları
Fındıklarımızı basıyor
Neyleriz kararan tomurcukları
Çocuklarımıza yalvarıyoruz: Aç durun biraz
Tecimenlere yalvarıyoruz:
Bir "Hotel" bir gizli evlenme az çiziniz
Bir banka az çiziniz bir yalvarma
Bizden size ve sizden dışardakilere

Karılarımızı yolluyoruz tırnaklarını kesmeye ve demeye
- Evet efendim-
Çocuklarımızı yolluyoruz dilenmeye
Bizler gidiyoruz yatağımız tanrıya emanet
Yazların motorlu çingeneleri

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Baba evleri, ilk kez girilen ırmağa dönüş
Toprağa tutku, kendinden dolayı
Kulaklarımızı tıkıyoruz: Para para para
Kulaklarımızı açıyoruz: Kavga kavga kavga
Sorar belki biri: Kavga ama neden kavga
Komşumuza sonsuz balta, karımıza yumruklar içinde
-Bilmiyoruz neden kavga.

Sonra kasabamızın cezaevinde
Silgimizi göz önüne yerleştiriyoruz
Günlerimizi iterek genişletiyoruz
Yer açıyoruz, karılarımızı düşünmeye
Bizsiz geçen menevşeyi düşünmeye

Durup ince şeyleri anlamaya
Kimselerin vakti olmasa da
Okulların kadın öğretmencikleri
Tatil günlerini çoğaltsalar da
Kutsal nemiz varsa onun adına
Gözlerimiz için bağlar dokusalar da
Birikimler ve çizgiler gitgide gitgide
Açmaya ilkyaz çiçekleri

Bir gün birileri öte geçelerden
Islık çalarlar yanıt veririz

Ah, kimselerin vakti yok Durup ince şeyleri anlamaya

Sonra, işte yaşlandım.

...MUSA KART

Çiçek Benzetmeleri

ECE AYHAN

Eflatun Nuri: Kahkaha çiçeği
Mehmet Kartal: Gece sefası
Ahmet İnsel: Zambak
Neşe Erdok: Kardelen
Erdoğan Alkan: Haşhaş
Mehmet Çağçağ: Kaktüs
Çanakkaleli Tuncay: Katır tırnağı
Lütfü Oflaz: Kasımpatı
Füsun Demirel: Nilüfer
Akif Kurtuluş: Sümbülteber
Derviş Zaim: Beyaz karanfil
Hüseyin Peker: Begonya
Semih Gümüş: Morsalkım
Ünsal Oskay: Sarmaşık
Oruç Aruoba: Hatmi

DiViNiA ÖyKü

İnsanlara, Kan Dökücülüğe ve Lanete Dair

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Eğer sizin beni hayal ettiğiniz yerden bakacak olsaydım size hayran olmazdım. Oradan her şey farklı görünür. Çok eskiden beri var olan dağlara özenerek diktiğiniz uzantılar, sanıldığı kadar büyük değildir. Keza ırmakların önünü keserek yaptığınız göller, var olanla boy ölçüşemez. Birtakım kutulara giren, o kutulardan çıkıp başka kutulara giren yaratıklar olarak, arka ayaklarınızın üstünde durmanız sizi dünyanın hâkimi yapmaz. Kendiniz için yüksek bulduğunuz boyut, sandığınız kadar büyük değildir. Bir karıncanın yuvası ile o yuvaya bir tek buğday tanesini taşımak için katettiği yoldan kısa ve bu iş için harcadığı güçten azdır.

Sizin için hiçbir ödül ve ceza sistemi kurulmadı. Bunları kendiniz uydurarak kısacık ömrünüze pek çok kısıtlama getirdiniz. Yoksa hanginizin hanginizle çiftleştiği ya da dünyanın her türdeki meyvesini nasıl tükettiğiniz hiçbir zaman umurumda olmadı.

Benim için herhangi bir şey yapmanızı hiçbir zaman istemedim. Kurduğunuz büyük tapınaklar kendiniz için olduğu gibi, bir araya gelerek yalvarıp yakarmalarınız da kendiniz içindir. Siz açlık ve korku ve nefse hâkim olmalarla sınanmadınız; kendi soyunuza ve var olmanıza katkıda bulunanlara karşı tavrınızla sınandınız. Benim gözümde hayvanların ahlaken en düşkün durumda bulunanları sizin oluşturduğunuz iki ayaklılar cemaatidir.

Kendinizi bütün iki ayaklılardan ve dört ayaklılardan üstün görmeniz ve o yaratılmışların hepsinin, hizmetinizde olduğunu sanmanız tarafımdan bildirilmedi. Öteki hayvanlardaki gösterişli tüylerden, kürklerden, gözalıcı hortum, tırnak, toynak ve benzeri süslerden mahrum edildiniz. Size kanat ve boynuz verilmediği gibi kuyruk bile verilmedi; kürksüz, tüysüz, çıplak bir deriyle gönderildiniz. Kafa kıllarınız ve başka birtakım kıllar, öteki hayvanların gösterişli tüy ve telekleri karşısında ne kadar zavallıdır.

En zavallı hayvan olarak yaratılmış olan siz, kendinizde birtakım üstünlükler vehmedip soyundan olan ve olmayan bilcümle hayvanat üstünde hükümran olmaya kalktınız. Deniz, üstünde gemiler yüzdüresiniz diye olmadı. Su, rüzgârlar, yerle gök arasındaki bulutlar siz onların arasında olsanız da olmasanız da var olmaya devam edecek.

Hiçbir şey sizin için olmadı. Otlar, ağaçlar, bitkiler ve meyveler, sizin onlardan yararlanmanız için değildir. Yemeyin; daha ne kadar zaman ve ne miktar yiyeceksiniz? Yerde biten sebze, hıyar, sarmısak, mercimek ve soğanla rızıklandırıldığınız halde siz bunlarla doymadınız. İki ayaklı, dört ayaklı, kuyruk-

den olanları da yediniz; hâlâ doymadınız. Başka hayvanlarınki gibi sizin bile yaşama ve soyunu sürdürme çabanızın benim gözümde takdire değer olduğunu hiç düşünmediniz.

Kan dökmeniz ve birbirinizi öldürmeniz istenmedi. Kendi kanınızı boş yere dökmektesiniz. Meyveli ve gölgeli ağaçları, dalgalı ve sakin denizleri, rüzgârlı dağları ve yağmurlu ovalarıyla dünya hepinize yeterdi. Bırakıp gideceğiniz ve bir daha asla dönmeyeceğiniz bir karış toprağı, komşunuz olan ve olmayanla paylaşmak yerine, onların elinden almaya kalktınız. Kalpleriniz katılaştı, taştan da katı oldu. Kendi soyunuzdan gelen iki ayaklılara yönelik yok ediciliğiniz ayıplanmaya ve cezaya layıktır. De ki: Eğer bir günah etmişsem cezasını çekmeliyim.

Sizi "zaman" adını vereceğiniz bir efendiye esir ilan ediyorum. Bu efendi size mutluluğu asla layık görmez ve bu sizin lanetinizdir. Yararlı bitkiler ve gölgeli ağaçlarla donanmış ve rengârenk çiçekli bu dünyada kendinizden hoşnut olarak yaşamanız menedildi. Bu ceza, size ve sulbünüzden gelerek yeryüzünde yaşayacak olan çocuklarınıza ve onların çocuklarına ve onlardan gelecek olanların tü-

Akşamsefası

İçİnDeKiLeR

2-3-4 Gülten Akın Anlatıyor **Gülten Akın**

5- Çizgi **Musa Kart** - Çiçek Benzetmeleri **Ece Ayhan**
Öykünmece **Feyza Hepçilingirler**

6- İçerik - **Künye**

7- Cinler - 2 **İhsan Oktay Anar** -

8-9- Röportaj **Cezmi Ersöz**
Londra'dan Bir Ses **Paul Strathern**

10- Tiamat'ın Şuur Taktikleri **Küçük İSKENDER**

11- Tanıdığım Kadarıyla **Erdil Yaşaroğlu**

12-13- Diyarbakır Evimdir **Kemal Varol**
Adam, Ayna ve Gözler **Güven Kıraç**

14-15- Emil Galip Sandalcı **Cemal Süreya** -
Defne Sandalcı

16- Pelikan ve Şair **Sunay Akın**
Aç Kapıyı Albayım **Kanat Güner**

17- İsim, Şehir, Hayvan, Bitki, Not **Gani Müjde**

18-19- Kanat seslerini duydum **Eflatun Nuri**
Çizgi **Ali Ulvi** - Şiir **Nihat Ziyalan**

20-21-22-23 Fenasi Kerim'le söyleşi **Hatice Meryem**

24- Çizgi **K.Serhat**

25- Sırtımdaki Kambur Sabıkalarım **Mehmet Kartal**
Şiir **Cezmi Ersöz** - Şiir **Hüseyin Avni Cinozoğlu**
Şiir **Celalettin Benzer**

26- Beyaz Leblebi Ses Yapar **Halil İbrahim Özcan**
Yediğimiz Karpuzlar **Şebnem İşigüzel**

27-28- Çizgi **Tuncer Erdem**

29- Kom"pozisyon" **Cünety Özdemir**
Bir Mizaç Problemi **Charles Bukowski**

30- Ha Yumuşak Ten **Agâh Özgüç**
Çizgi **Zeki Beyner**

31- Gilbert Bécaut **Ragıp Duran**

32-33- GS.li Arif Anlatıyor **Oray Eğin**

34- Tarihimizde Gizli Kalmış **Ekrem Galip Yalıner**

35- Çizgi **Gülay Batur**

36-37- Okuduğum Kitaplar **Metin Celâl**
Yeni Çağın Uğultusu **Selim Temo**

38-39- Buzağı **Öküz Junior**

40- Çizgi **Met-Üst**

Sayı: 46- Mart 1998 -
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti.
Yayın Yönetmeni: Metin ÜSTÜNDAĞ
Yazı İşleri (Sorumlu) Müdürü: Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU - Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN, Ali YAVUZ, Suzan ÇARK **Ofis Sorumlusu:** Hüseyin Erer - Yasin Adıyeke **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67 **Basla:** Yenigün Haber Ajansı Basım ve Yayıncılık A.Ş. İstanbul **Dağıtım:** Bir-Yay **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu-İstanbul **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 55$... 6 Aylık... 25$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 70$.. - 6 Aylık.. 35$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 50 DM (Posta) 6 Aylık.. 25 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 60 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 30 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Akşamsefası

Göğe Bakma Durağı

TURGUT UYAR

İkimiz birden sevinebiliriz göğe bakalım
Şu kaçamak ışıklardan şu şeker kamışlarından
Bebe dişlerinden güneşlerden yaban otlarından
Durmadan harcadığım şu gözlerimi al kurtar
Şu aranıp duran korkak ellerimi tut
Bu evleri atla bu evleri de bunları da
Göğe bakalım

Falanca durağa şimdi geliriz göğe bakalım
İnecek var deriz otobüs durur ineriz
Bu karanlık böyle iyi afferin Tanrıya
Herkes uyusun iyi oluyor hoşlanıyorum
Hırsızlar polisler açlar toklar uyusun
Herkes uyusun bir seni uyutmam bir de ben uyumam
Herkes yokken biz oluruz biz uyumayalım
Nasıl olsa sarhoşuz nasıl olsa öpüşürüz sokaklarda
Beni bırak göğe bakalım

Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum göğe bakalım
Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum.
Bu senin eski zaman gözlerin yalnız gibi ağaçlar gibi
Sularım ısınsın diye bakıyorum ısınıyor
Seni aldım bu sunturlu yere getirdim
Sayısız penceren vardı bir bir kapattım
Bana dönesin diye bir bir kapattım
Şimdi otobüs gelir biner gideriz
Dönmeyeceğimiz bir yer beğen başka türlüsü güç
Bir ellerin bir ellerim yeter belleyelim yetsin
Seni aldım bana ayırdım durma kendini hatırlat
Durma kendini hatırlat
Durma göğe bakalım.

Cinler-2

İHSAN OKTAY ANAR

Hidayete ermesinden sonra Talah bütün hayatını cinler âleminin esrarını keşfetmeye adadı. Hatta bu mahlukları inançsızlara teşhir edebilmek için iki odaklı bir fotoğraf makinesi bile geliştirdi. Ama bu girişiminin sonu hüsran oldu: Ateşten yaratılmalarına rağmen cinler, fotoğraf filmi üzerinde iz bırakmıyorlardı. Belki de onları görebilmek için teknoloji değil, biraz inanç, az buçuk hayalgücü, bir nebze de iç sıkıntısı gerekiyordu. Meseleyi zihnine giderek fazlasıyla taktığından, zamanla bu üç şarta da iyiden iyiye uydu. Öyle ki, çarşıda pazarda bu yaratıkları eskisine nazaran daha sık görmeye başladı. Cinlerden kimi, sokak sokak dolaşarak bağıra çağıra malını öven bir seyyar satıcıyı takip edip adam ne söylerse arsızca tekrarlıyor, kimi de inançsızlar için görünmez olma özelliğini eğlenip dalga geçmek için kötüye kullanarak bir kıraathanede tavla oynayanların attığı zarları gönlüne ve aklına estiğince değiştirip kıkırdıyor, kimi ise para sayan bir zavallı veznedarın kulağına ilgisiz rakamlar fısıldayıp, adam şaşırınca eğleniyordu. İnancı kuvvetlenince, Talah daha da çok cin görmeye başladı. Hatta bir Perşembe günü, Kahire sokaklarında izdihamın azaldığı akşam vaktinde kıraathanenin birinde bu mahlukların yirmisini birden gördü. Boyları iki karışı geçmeyen bu cinlerden bazısı cübbe giymiş, kimi fes takıp kimi de sarık bağlamıştı. Takunyeyle dolaşan bazıları dışında diğerleri yalınayaktı. Birkaçı çubuk tüttürüp keyif yaparken çoğu, artık nasıl bir hileyle başardılarsa, nargile şişesi içinde kapana kıstırdıkları hemcinslerinden biriyle dalga geçiyorlar, marpucu üfleyip şişedeki suyu fokurdatarak zavallıyı rahatsız edip kızdırıyorlardı. Kısacası, birçoklarınca bir sinir buhranı geçirdiğine inanılan Talah'ın gördükleri ya da söyledikleri doğruysa, cinler âleminde usul erkan, edep terbiye, nezaket ve haysiyet yoktu. Yine de bu mahluklar ne kadar pişkin, küfürbaz ve geveze olurlarsa olsunlar, aralarında birkaç istisna da yok değildi.Nitekim Talah, Kahire'de bir Cuma namazı sırasında, tam da imamın hemen arkasındaki safta namazlarını kılan iki cin görmüştü. Üstelik, sivri kulaklarına rağmen başlarında birer namaz takkesi bile vardı. Öte yandan Talah, yine bir mübarek Cuma günü dilencilerden birine sadaka veren bir cine tesadüf etmişti. Veriruysa, Saba Melikesi Belkıs'ın Hazreti Süleyman'a çeyiz olarak getirdiği yüzbinlerce altından sadece biriydi. Sonunda Talah, üşenmeyip oturdu, onca bilgisi ve görgüsüyle cinler âlemi hakkındaki belki de en esaslı kitabı yazdı. Bu muazzam eseri Kahire'de bir matbaada bastırıp, üstelik bir de İngiliz lisanına çevirdi. Fakat bu ülkede kitabına itibar eden bir yayımcı bulamayınca, servetinin kalan kısmını bir matbaacıya vermek gafletinde bulundu. Matbaacının 81 yaşındaki eline ağır ve gözleri aşırı derecede bozuk mürettibi, bu büyük eserin son harfini dizemeden, Talah sefalet içinde vefat etti.

Eve girmeyi cinlerin gözü yemiyordu ama, ateşten yaratılmalarına rağmen bu kez aşktan yanıp tutuşmalarına ramak kala, adam yokken bir gece eve girmeye yeltendiler.

Talah'tan çok, ama çok zaman sonra, günümüze yakın bir tarihte Anadolu'nun orta yerindeki bir köyde dört cin yaşıyordu. Bu cinlerin adları, sırasıyla, Recep, Şaban, Ramazan ve Bayram'dı. İşte, günlerden bir gün bir kupid, pek seviyesiz ve kaba bulduğu bu dört cinin başına bir çorap ördü: Pusuya yatıp okuyla nişan alarak onları teker teker kalplerinden vurdu ve her birini köyün en dindar adamının dört güzel karısına âşık etti. O günden sonra köylüler, oyunbaz cinlerin kıkırtılarını ve şakalaşmalarını işitemez oldular. Çobanlar, sevgililerin birbirlerine vermek için kopardıkları dağ lalelerinin yerden bir bir eksildiğini, geceleri dolunay altında hıçkırıklar ve çaresiz iniltiler işitildiğini fark ettiler. Âşık cinler gerçekten de çaresizdi. Çünkü abayı yaktıkları kadınların kocası, yani rakipleri, ezberinde cinler âlemini inletip titretecek kadar dua bulunan, namazında niyazında, nefesi kuvvetli bir üfürükçüydü.

Eve girmeyi cinlerin gözü yemiyordu ama, ateşten yaratılmalarına rağmen bu kez aşktan yanıp tutuşmalarına ramak kala, adam yokken bir gece eve girmeye yeltendiler. Bu yegane fırsattı belki ama, aksi gibi evin lambalı radyosunda mübarek Regaip Kandili yayını vardı. Duaları işitir işitmez, bu yüzden gerisin geri döndüler. Gönüllerini kaptıralı beri dördünün de ağzını bıçak açmıyor, ciğerleri yanıyor, sık sık göğüs geçirip bazen için için, bazen de hüngür hüngür ağlıyorlardı.

Bununla birlikte gecelerden bir gece, fazlasıyla serseri ruhlu oldukları için iyice zıvanadan çıkmış, söyledikleri açık saçık türkülere bakılırsa kantarın topuzunu adamakıllı kaçırmış iki cinle karşılaştıklarında yüreklerinde az buçuk umut yeşerdi. O anda kurnazlık düşünüp bir fırıldak çevirmeye karar verdiler. Sayıca üstün oldukları için gerek tehdit ederek, yeri geldiğinde ise yalvararak, iki serseri cini köy muhtarının evinde olay çıkarmaya, yani çanağı çömleği kırıp evin damında tepinerek takırtı etmeye razı ettiler. Zaten serseri cinler de aslında bu işe gönüllüydü, fakat bir kez onlardan bir şey istendiği için kendilerini ağırdan satıyorlar, tafra yapıyorlardı. Aslında hakları yok değildi, çünkü dalavere oldukça tehlikeliydi. Muhtarın evinde tam gece yarısı patırtı çıkınca böylece dört karısı da gecenin o vakti yalnız kalacaktı.

Nihayet gece yarısı muhtarın evinden gürültüler yükselmeye başladıktan az sonra, koşa koşa gelen bir kadın üfürükçünün kapısını çalarak evlerini cinlerin bastığını haber verdi. Başında namaz takkesi, üstünde gecelik entarisi, ayağında takunye ve elinde Kuran olduğu halde adam fare görmüş kedi gibi fırlayıp muhtarın evine koşmaya başladığında karıları evde yalnız kaldı. Fırsatı ganimet bilen dört cin de kapıdan, bacadan, pencerelerden eve daldılar. Abayı yaktıkları kadınlar büyük bir yer yatağında yüzüstü yatmış uyuyorlardı. Günlerdir meftun oldukları gözağrılarını bu durumda sereserpe gören cinler düğün bayram edip, uyuyan kadınların bacaklarının arasına girerek sırtlarını kalçalarına dayadılar. Gözleri gönülleri açılmış, ağızları kulaklarına varmıştı. Fakat diğerlerinin etekleri zil çalmasına rağmen onca zevk ve safa arasında içlerinden biri, üfürükçü her an gelebilir diye endişeliydi. Ancak bu, diğer üçü için, alay, sataşma ve el şakası vesilesi oldu. Sonunda, bu temkinli ve basiretli cinin hiç de haksız olmadığı ortaya çıktı.

Bu işaret anında, ardına kadar açılmış kapıda üfürükçü belirince, uyuyan kadınların bacakları arasında keyif yapan cinlerde şafak attı. Büyük bir öfkenin eseri olarak, adamın gözleri çakmak çakmaktı. Fakat onları bir gazabın parıldadığı gözleriyle değil, elbette imanıyla görüyordu. Üfürükçü eüzübesmele çekerken, temkinli cin kulaklarını tıkayıp bacadan kaçıverdi. Adam büyük bir süratle üç kulhuvallahu bir elham okur okumaz, donakalan üçünün başı dönmeye, sivri kulakları uğuldamaya, gönülleri bulanmaya başladı. Öfkeli koca, terliği kaptığı gibi cinlerden birine fırlatıp zavallıyı ser-

semletti. Diğeri ise terliği kafasına yer yemez yığıldı kaldı. Adamın arkadaşlarıyla uğraşmasını fırsat bilen üçüncüsü ise sendeleye sendeleye bir fare deliğine kapağı attı. Bulunduğu az çok emniyetli yerden, baygın arkadaşlarının tıpkı birer kedi yavrusuymuş gibi, üfürükçü tarafından enselerinden kavranarak iki boş şişeye konulduğunu, bu tonik ve bira şişelerinin ağızlarının, üzerlerine dualar yazılı birer kağıt parçasıyla sıkıştırılıp kapandığını seyretti. Tabiatüstü kuvvetlerle mücadele etmenin yol açtığı onca manevi yorgunluktan sonra adam iman tazeleyip iki rekat namaz kılmak isteyince, fare deliğine saklanan cin, rekatların arasında,adamın arkasından bir koşu sıvıştı ve kapıdaki çatlaktan dışarı fırlayıp paçayı kurtardı.

Bu olaydan tam iki gün sonra, koku köye iyice yayıldığında üfürükçünün oğlu, babasından habersiz, içlerinde birer cin bulunan bira ve tonik şişelerini köy bakkalına götürdü ve depozitosuyla bir paket nane şekeri ile iki meyvalı sakız aldı. Böylece cinler büyük kentlerin yolunu tuttu. İki ayrı fabrikada şişeler yıkanırken, ateşten yaratıldıkları için zavallılar cinler, deterjanlı suyun etkisiyle yine sersemlediler. Sonunda birine tonik, diğerine ise tekrar bira dolduruldu. İçinde bir cin olduğu için rengi bir tuhaf olan tonik şişesi, müşterilerin ilgisini çekmediğinden, aylarca ve yıllarca dolapta bekledikten sonra miadı doldu. Birayı ise, şişesinde bir cin hapis olduğu halde, efkâr dağıtmak isteyen bir kabadayı fondip yaptı. Öyle ki, adamın ağzının, burnunun, kaşının, gözünün yerinden oynadığını gören külhani arkadaşları, alt tarafı bir şişe birayla çarpıldığını görünce, mangalda kül bırakmadığı halde kabadayının içkiye dayanıksız olduğuna hükmedin selamı sabahı kestiler.

"Devrimci, sadece halay çekmez, zeybek havasıyla diz kırar, horon da teper. Eğer halk kültürünü devrimcileştireceksek, bu ancak halk kültürünü her yönüyle kavramakla olur."

CEZMİ ERSÖZ

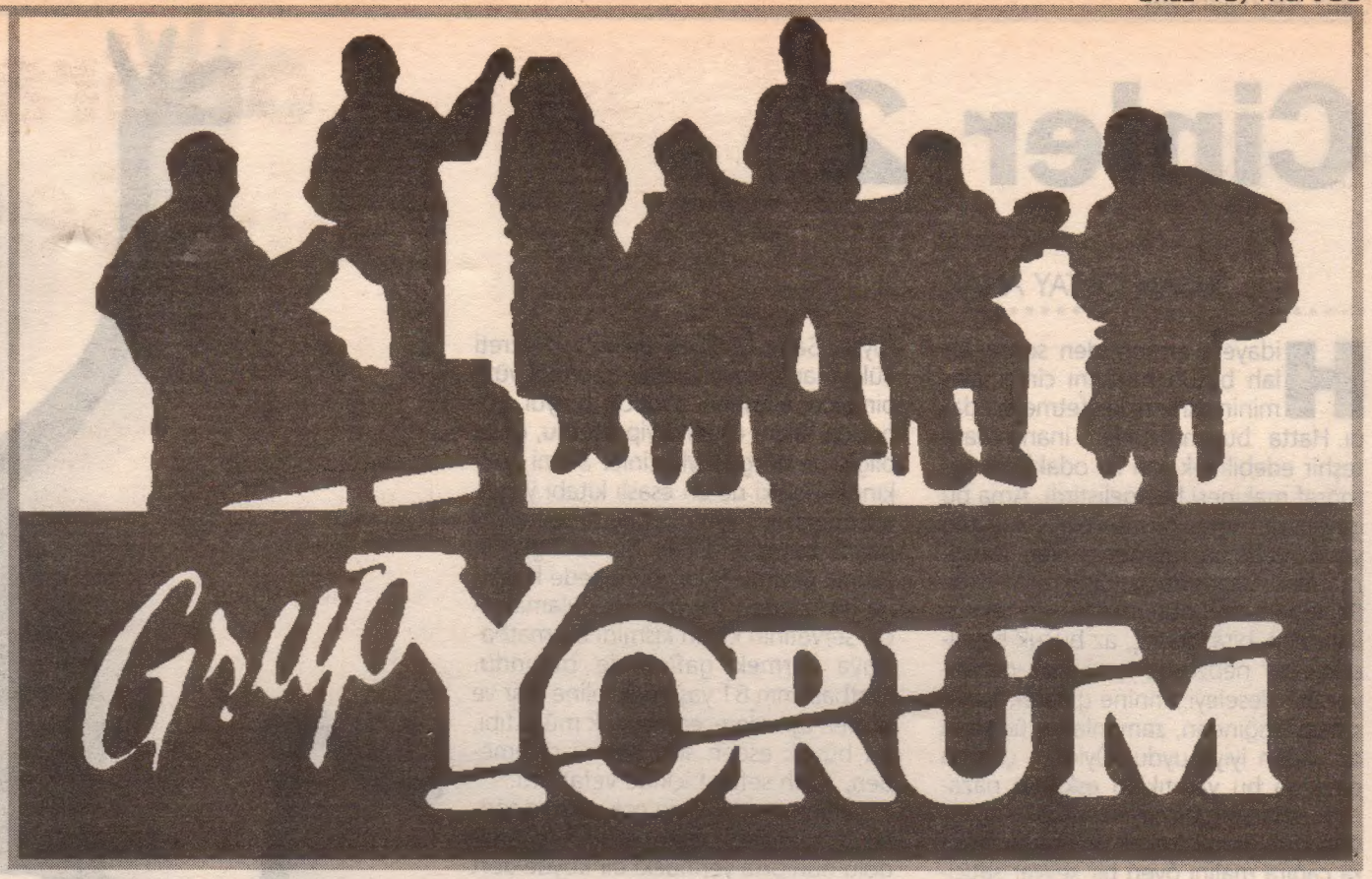

Kısaca Grup Yorum'un tarihçesi hakkında bilgi verir misiniz?

-Topluluğumuz 1985 yılında kuruldu. 12 Eylül faşizminin yarattığı depolitizasyona, sindirme operasyonuna bir tepki olarak ortaya çıkan Grup Yorum, bu duruşunu süreç içinde, iradi ve örgütlü bir hale getirdi. Halktan yana sanat anlayışını benimseyen Grup Yorum, bu anlayışı pratiğe geçirmiş, emekçi mahallelerinden fabrikalara, anfilere; hep halkın içinde, halkın yanında olmuştur. Bu sanat faaliyeti içerisinde, pek çok baskıyla karşılaştık. Gözaltılar, tutsaklıklar, konser yasaklamaları, soruşturmalar; yaşamımızın bir parçası haline geldi. Yurtiçinde ve yurtdışında bazen yasal izinli bazen de meşru bir şekilde yüzlerce konser verdik. Bugüne kadar 11 albüm çıkardık. Yaptığımız müzikal çalışmalarla, dünya görüşümüzle de örtüşen "işte bu Grup Yorum tarzı" denen bir tarz oluşturduk. Grup Yorum geride bıraktığı 13 yılın deneyimleriyle kendini aşma bilinciyle yüzünü halka ve özgür bir geleceğe dönerek ileriye doğru yürüyor.

Dünyada belki de şu an en çok siyasi baskı gören ve üyeleri sürekli gözaltına alınan, hatta tutuklanan bir müzik grubusunuz. Bu koşullar altında müzik yapmak nasıl bir duygu?

-Dediğiniz gibi, bugüne kadar çok çeşitli baskıyla karşılaştık. Onlarca kez gözaltına alındık, defalarca tutsaklık yaşadık. Hakkımızda açılan davaların gerçekten hesabını tutmakta zorlanıyoruz. Şu an bile süren davalara bakıldığında hakkımızda yüzlerce yıl hapis cezası istendiği görülebilir. Öyle ki; hakkımızda açılan davalarda yaptığımız savunmalar, "Yine Karşınızdayız!" diye başlar oldu. İşkencelerde, filistin askılarında bize, "parmaklarınızı kıralım da, bir daha piyano, bağlama, gitar çalamayasınız" dediler. Bizler gözaltındayken evlerimizi talan edip, ailelerimizi Grup Yorum'dan ayrılmamız için tehdit ettiler. Tüm bunların yanında, sesimizi boğmak için pek çok yöntem denediler. Kültür merkezimiz kapatıldı, konserlerimiz yasaklandı, radyo ve televizyonlarda halka seslenmemiz engellendi. Bunlardan bir sonuç alamayınca dinleyicilerimize yöneldiler. Konserlerimize gelen dinleyiciler gözaltına alındı, tutuklandı, konserimizin biletini sattığı için bir dersaneyi kapattılar, şarkılarımızı çalan DJ'lerin işine son verildi, kasetlerimiz kurşunlandı ama hiçbiri ne bizim çalışmalarımızı kesintiye uğrattı, ne de dinleyicilerimizle kurduğumuz o güçlü bağı koparabildi. Her yaşadığımız deneyim bizi halklaştırdı, kopmaz bağlarla bağladı birbirimize.

Bu koşullar altında müzik yapmanın nasıl bir duygu olduğuna gelince; bu gerçekten çok zorlu ama çok da onurlu bir süreç bizim için. Ruhi Su, Yılmaz Güney ve Nâzım Hikmet'in mirasını sahiplenmenin, devrimcilik yapmanın kolay olduğunu kim söyleyebilir? Gerçekten zorlukları olan ama onur dolu bir sorumluluk bizimkisi.

Bizim sanatçı kişiliğimizi '96 Ölüm Orucu'nda şehit düşen yoldaşımız Ayçe İdil Erkmen, 1992'de katledilen Ayşe Gülen ve Ayşe Nil Ergen temsil ediyor. Biz yüreği halkla atabilen sanatçı tipini temsil ediyoruz. Bu yanıyla baskılar ve zorluklar üretme gücümüzü perçinliyor, yaratıcı sürecimizi daha da hızlandırıyor. En güzel türkülerimizi en zorlu süreçlerimizde ürettik. "Cemo" ve "İleri" albümlerimiz hapishanelerle dışarısı arasında kurduğumuz köprüler sayesinde oluştu ve halkımıza ulaştı.

İnandığımız değerleri namusumuz olarak görüyoruz; bunlardan bir kez bile taviz vermedik. Halk ve vatan sevgimizi bir nebze olsun kaybetmedik. Türkülerimizi bu inançla yaptığımız için alnımız ak, vicdanımız rahat ve gururluyuz. Bu yüzden de iktidarın tüm baskılarına karşı çalışmalarımızı sürdürüyor, halkımıza ulaşıyoruz.

Bu koşullarda yeni müzisyenlerinizi nasıl yetiştiriyorsunuz? Başka müzik gruplarından bu anlamda destek alıyor musunuz?

- Aynı sanat perspektifini ve dünya görüşünü paylaştığımız, Anadolu'nun dört bir yanında kolektivizmimizin içinde yer alan müzik gruplarımız var. İdil Kültür Merkezi'nde birlikte çalıştığımız Özgürlük Türküsü, İstanbul'da ayrıca Yağmurla Gelen, Ankara'da Grup Ekin, İzmir'de Grup Günışığı, Adana'da Nisan Güneşi, Amasya'da Ferhat Türküsü ve Diyarbakır'da Koma Berfin; bunlardan bir kaçı... Bunun yanında, '89'dan beri sürdürdüğümüz Grup Yorum Korosu çalışması var. Bu koro çalışmasının bir ayağını müzikal eğitim oluştururken, diğer yandan koroculara, sanata ve dünyaya bakış açımızı anlatmaya ve kavratmaya çalışıyoruz. Tabi tüm bu çalışmaların sınav yeri, kolektivizm içindeki pratik faaliyetimiz oluyor. Bahsettiğimiz bu kolektivizmi yaşamın her anına; sanatsal üretimden politik duruşa, sofrada yediğimiz yemeğe kadar yaymaya çalışıyoruz. Bu arkadaşlarımızın hepsi Grup Yorum'un alternatif elemanlarıdır. Tutuklamalarda, gözaltılarda sahneye çıkan, türkülerimizi söyleyen insanlarımızdır. Bu müzik gruplarıyla bizim aramızdaki ilişki etle tırnak gibidir; onlar, çoğalarak ülkemizin dört bir yanına yayılan Grup Yorumlar'dır.

Şu an hangi illerde yasaklısınız? Yasaklar konusunda ilginç bir öykünüz var mı?

-Hakkımızda, "şu illerde konser vermeniz yasak" gibi resmi bir yasaklama yok. Fiili bir yasaklama sözkonusu. Çeşitli sudan gerekçelerle, keyfi bir şekilde yasaklanıyor konserlerimiz. İstanbul'da sekiz yıl içinde iki resmi (!) konser yapabildik. Diğer yandan yasal başvuru yapmadan gerçekleştirdiğimiz konserlerde İstanbul'da her yıl ortalama 80 bin-100 bin kişiye seslenebiliyoruz. Bizim bütün konser yasaklarımız mantık sınırları alt üst edilerek düzenlendiği için hepsinin kendi içinde ilginçlikleri var. Onun için hangisini anlatacağız diye uzunca bir tartışmamız gerekir herhalde

Müziğinizi üretirken gerçekten ideolojik anlamda kendinizi bağımsız sayıyor musunuz? Eğer bağımsız değilseniz bu sizin üretiminize nasıl yansıyor?

-Grup Yorum, örgütlü bir müzik topluluğudur. Dolayısıyla, netleşmiş bir ideolojiye ve dünya görüşüne sahiptir. Ne yazık ki günümüzde, sanatçılarda tersi bir anlayış hakim. Bu anlayışın sonucu, "ideolojiler, üretimimi kısıtlar" gibi düşünüyorlar. Halbuki bakıyorsunuz tarihe, halktan yana sanat dünyasına gerçek anlamda damgasını vurmuş bütün sanatçılar, örgütlü ve netleşmiş bir ideolojik bir yapıya sahip sanatçılardır. Nâzım Hikmet'ten Ruhi Su'ya, Victor Jara'dan Mayakovski'ye kadar hep böyle gelmiştir... Net bir ideoloji ve dünya yorumu, sanatçının ufkunu daraltmaz, aksine açar. Net olarak dünyayı yorumlayan sanatçı, her şeyi bütün yanlarıyla kavrar. Bu net ve pürüzsüz kavrayış, sanatsal üretimde de olumlu olarak kendini gösterir. İdeolojik olarak net bir sanatçı, ortamın adamı değildir, esen rüzgâra göre savrulmaz, yalpalamaz ve net bir sanat perspektifi ile dünyayı yorumlar ve üretir. Bu üretimden halka yansıyan ise, melankolik bir ruh halinin iflah olmaz açmazları değil yaratılmaya çalışılan "yeni insan"ın kişiliğidir, kültürüdür.

Birilerinin "müdahale" olarak yorumladığını biz kolektivizm olarak hayata geçiriyoruz. Biz, bir kaset çalışmasına hazırlanırken koskoca bir aileyle oturup yapacaklarımızı satır satır tartışıyoruz. Bunun bizi ilerlettiğini, yapmak istediklerimizde önümüzü açtığını biliyoruz. "Kitabım neden okunmuyor?", "Kasetim niçin satmıyor?", "Filmim niye izlenmiyor?" diye sızlanan aydınlarımız biraz dönüp kendilerine, ruh hallerine, yaşayışlarına baksınlar. Halkın ne kadar uzağındalar, ne kadar yakınında-

lar hesaplasınlar. Aydınlar kendi dünyalarından çıkıp toplumsallaşamadıkları sürece bu tartışmalar da sürer gider.

Bize bağımlı diyenler önce dönüp kendilerine baksınlar. Onlar sonuna kadar düzene bağımlılar. Attıkları her adımda "Aman ne olur?" kaygıları, korkuları ellerini ayaklarını bağlıyor. Biz özgürüz! bağlı olduğumuz şeyler değerlerimizdir, geleneklerimizdir, ahlakımızdır. Pisliğe batmamak için bu değerlere sıkı sıkıya sarılıyor, kıskançlıkla koruyoruz.

Ölüm duygusuna özellikle şehitlik kavramına çok vurgu yapıyorsunuz. Şehitlik sizce dinsel bir kavram değil mi? Üyelerinizden bazıları bir camide mevlit okurken görüldü. İslamı nasıl değerlendiriyorsunuz, bu konudaki eleştiriler için ne düşünüyorsunuz?

-Bu ülkede halkı sevmenin, onuru, namusu savunmanın, mücadele etmenin bir bedelidir ölüm. Bir yakınını kaybetmeyen şehit vermeyen bir aile gösterebilir misiniz bize? Gazetelerin sayfaları katliam, kayıp haberlerinden geçilmiyor, herkesin hayatının bir parçası olmadı mı bu yaşananlar? Her şey kadar şehitlik duygusuna da vurgu yapıyoruz. Bunda da şehitlerimizin temsil ettiği değerleri anlatıyoruz.

"Şehitlik" onyıllardan beri Türkiye devrimci hareketinde oturmuş ve yerleşmiş bir kavram. Çıkışı dinsel olabilir ama artık bu bir halk sözüdür. Halkımız, tertemiz duygularla, inançları için ölebilenlere verir bu payeyi. İnancı için ölümün üstüne yürümede, kutsal bir yan vardır. Bunu da anlatan tek kavram "şehitlik"tir.

Diğer konuya gelince; biz, o camide mevlit okumadık. Şehit ailelerinin, evlatları için okuttuğu mevlidi dinliyorduk. Bu mevlide de şehit aileleri tarafından çağrılmıştık. Onlar evlatları için bir mevlit okutmak istemişler, biz de devrimci geleneklerimizle anmalar düzenliyoruz. Onları nasıl ki bu anmalara katıyorsak, çağrıldığımız ve katılmayı çok da yanlış görmediğimiz bu etkinliğe de katılırız. Buna yönelik tepkileri de, son derece yersiz görüyoruz. Nasıl ki, alevi bir şehit ailesinin verdiği "kırk yemeği"ne katılıyorsak, sünni bir ailenin okuttuğu mevlide katılmamız da doğaldır. Senelerdir cemevlerinden çıkmayanlar, biz mevlide gidince kıyamet koparıyorlar. Bu koroya katılanların bir kısmı da halkın değerlerine saygı duymak, onları tanımak, anlamak ve dönüştürmek gibi bir derdi olmayan "entel" çevre. Biz İslamcı da olmadık, halkın dini duygularını da sömürmüyoruz. Sadece onların değerlerine saygı duyuyoruz.

Son dönemde farklı kesimlere de sesleniyorsunuz. Bunun nedenini anlatır mısınız?

-Biz devrim yapmak istiyoruz. Bunun için de sömürülen herkese seslenmek istiyoruz. Bu bizim için yeni bir şey de değildir. '85'ten bu yana önümüze koyduğumuz hedeflere adım adım yürüyoruz. Farklı kesimler dediğiniz ne? Ne yaptık, burjuvaziye mi seslendik? Bizim, halkın her kesimine ulaşma ve geniş kitlelere seslenme gibi bir amacımız var. Bu yüzden Anadolu'da yaşayan halkların kültürlerini işlemeye özel bir önem veriyoruz. Solun cesaret edemediği bir çok şeye imza attık. Devrimci, sadece halay çekmez, zeybek havasıyla diz kırar, horon da teper. Eğer halk kültürünü devrimcileştireceksek, bu ancak halk kültürünü her yönüyle kavramakla olur.

Londra'dan Bir Ses

PAUL STRATHERN

Ünlü Türk filmi 'Eşkıya' sonunda Londra'da. Burada 'The Bandit' adıyla oynatılıyor. Ne yazık ki filmin tek iyi çevrilen yeri adı oldu. Alt yazılar berbattı, İngilizce'yi katlettiler; yarıda kesilen cümlelerden tutun da hiç alakasız sahnelerin altında yer alan alt yazılara varana dek bir sürü aksilik... Buna rağmen, filmin inkar edilemez ihtişamına dokunamadılar. Ve yapılan onca dil hatası, Şener Şen'in oyunculuğunu gölgeyelemedi. Londra izleyicisi, taşıdığı gerçekçiliğin, otantikliğin ve sanatsal dehanın yanısıra, filmdeki yoğun anlatıma ve özellikle de efsanevi niteliğe hayran kaldı; saydıklarım, film eleştirmenlerince değinilenlerin yalnızca birkaçı. Bunlar, günümüz Londra sinemasında çok nadir rastlanan nitelikleri, gösterime giren çoğu film, okuma güçlüğü çeken, davranış bozukluğuna sahip 14 yaşlarındaki gençlere yönelik gibi. Hatta bazıları, bu yaygın güruhtan birileri tarafından çekilmiş sanki. Eşkıya bunlara görkemli bir alternatif oluşturdu.

Bir başka sıra dışı örnek: "Anadan Doğma" (Full Monty). Dört dalda Oscar'a aday gösterilen bu İngiliz filmi, mutlaka Türkiye'ye gelmiştir. Kuzeyde, yaşamın çetin olduğu bir taşra kasabasındaki bir grup işsiz adamı anlatan bir film bu. Konusu ilk bakışta sıradan görünse de, sizi yanıltmasın. Filmde bu biçare karakterler, büyük bir çaresizlikle, kendilerinin rol alacağı bir erkek striptiz gösterisi hazırlamaya karar verirler. Bu film, gerçek yaşamın bir kesitini başarıyla sunduğu için, İngiltere ve Amerika'da büyük beğeni topladı. Toplumsal yaşamın en alt seviyesinde olanlar için hayat zorludur. Gerek 'Anadan Doğma', gerekse 'Eşkıya' bu kaba gerçekliğin sınırlarına takılıp kalmıyor. 'Anadan Doğma', herşeyin hep güllük gülistanlık sonuçlanacağı gibi bir iddia taşımayan, çok eğlenceli ve komik bir film. Ancak, böyle bir tema, sanırım Şanlıurfa'da yeterince ilgi toplamaz.

Burada, kadınları ilgilendiren bir gelişme oldu: En sonunda bir kadın (Rosie Boycott), ulusal bir günlük gazetenin (The Independent) editörlüğüne getirildi. Bu gerçekten bir ilk!

Sizin ülkeniz de, bizimki de politikanın kirli zirvesine bir kadının tırmanmasına tanık oldu. (Hukuksal nedenlerle daha fazla açıklama yapamayacağım). Fakat gazeteciliğin vahşi ormanında bir kadının zirveye yükselmesi, azim ve yetenek işidir. Ve elbette cebini dolduracak, yaygın çürümeyi ve namussuzlar ordusunu finanse edecek ve kendine benzeyen öteki erkek ve kadın politikacıların (yerimiz dar olduğu için isimlerini vermeyeceğim) hoşlandığı başka hobilere ayıracak zamanı olmaması lazım.

Hepimiz biliyoruz ki, politikacıların yaşamları kusursuzdur! Bunun dışındaki söylentiler, onları kutsal işlerini sürdürmekten alıkoyamaz. Buna karşın, Rosie Boycott'un ise gerçek bir yaşamı oldu. Ve o bundan asla utanç duymuyor. Kolay şey değil: 46 yıl önce, katıksız bir askeri ortamda doğdu. Üniversitede bir kaç dönem okuduktan sonra okulu terk etti ve hippi oldu. Daha sonra, 'Artık Kaburga Kemiği' (Spare Rib) adlı ünlü bir kadın özgürlük hareketi dergisini çıkarttı ve kopan korkunç yaygaraların ardından bunu bıraktı, bir hippi güruhuna katılarak Hindistan'a gitti. Ülkesine geri dönüş yolunda Türkiye'de esrar içerken yakalandı ve hükümetiniz tarafından ağırlandı! Hapisten yeni çıkmıştı ki, Londra'da bir gençlik dergisinin çıkmasına ön ayak oldu ve bu onu alkolizme itti. Yaşamı böylece sürüp giderken bir kaç koca eskitti. Şimdi o, 14 yaşında bir çocuk sahibi dul bir anne ve mesleğindeki en iyi editörlerden biri olarak tanınıyor. 'The Independent'ı (Özgür) çıkartmak, ötekiler gibi bir macera değil. İlk çıkışından bu güne dek, çalışanlarıyla birlikte adının saygınlığını korumuş, bu ödün vermez tavrı okuyucu kaybına neden olmuş bir gazete 'The Independent'. (Malum, herkes zaten bir biçimde özgürlük peşinde, ama hiç kimse bunun için bir başkası tarafından yönlendirilmek istemez. Bilgi dolu, akılcı hatta eğlenceli bir gazete tarafından bile.)

Sizin ülkenizde, bizimki de politikanın kirli zirvesine bir kadının tırmanmasına tanık oldu. Fakat gazeteciliğin vahşi ormanında bir kadının zirveye yükselmesi, azim ve yetenek işidir.

Başarısına rağmen, hâlâ insan yanını koruyor Rosie. Kızı Daisy'ya aşırı düşkün ve bir arkadaşının söylediğine göre, kızı için her şeyi feda edebilir. Rosie'nin son numarası, İngiltere'de haşhaşın serbest bırakılması için, bir hareket başlatmak oldu. (Cumhuriyet böyle bir fikir öne atsa, neler olurdu kimbilir?)

Neden gazeteler hep günahkarlar tarafından çıkarılıyor da hükümetleri hep azizler idare ediyor?

Bir süre önce, yıllardır görmediğim arkadaşım charles Sprawson'la karşılaştım. Charles, bugüne dek yüzücülük hakkında yazılmış en iyi kitap olan 'Haunts of Black Masaur'ün (Kara Masörün Hayaleti) yazarı olarak tanınır. Fakat havuz düşkünü değildir. Birkaç yıl önce Lord Byron'a öykünerek, Çanakkale Boğazı'nı yüzerek geçti. Bu cüretkâr macerada kızı da ona eşlik etti. (Yine bir başka ilk'e imza atmış başarılı bir başka.) Charles, bana bundan sonra olanları alçakgönüllülükle şöyle anlattı: "Kızım bir madalya aldı ve yerel bir gazetede resmi çıktı, fakat bana bir şey vermediler. Çünkü ne sarışınım, ne de genç"

Çeviren: Nedime Harmandağlı

Akşamsefası

Tiamat'ın Şuur Taktikleri

küçük İSKENDER

İstanbul, bilinçakışına çok uygun bir şehir anne.
Burada herkes kapasitesi kadar şizofren
Burada herkes Sarı Ceket giyiyor.
Her evde bir gaz odası var mutlaka.
Üniformalar, kırbaçlar her zaman hazır.
Ütülü ve cilalı.
Üzüntü ve şiddet, daima el altında..
Birileri birilerinde hep misafir sanki..
Kapı çalınıyor, geliyorlar, birkaç kadeh birşey içiliyor.
Ve herkesin anlattıkları yalnızca kendisiyle ilişkili..
Herkes, yalnızca kendi bayrağını taşıyor.
İstanbul'da hayattan çok ölümün sözü geçiyor anne.
Yüzlerin bir kısmında karanlık ve perili orman,
bir kısmında ete henüz saplanmamış bıçağın titreşimleri!
İstanbul'daki insanların yüzleri Titanic!
Yüz Ünlü Türk'le sınırlı varoluşlara şehrin özel radyolarından
çağrılar yapılır:
isteklerinizi çalabiliriz.
İsteklerimizi çalıyorlar bizden anne.
Arzularımızı, umutlarımızı, ideallerimizi zorla alıyorlar elimizden.
isteklerinizi çalabiliriz.
Bir tehdit de gizli bu sözde.
Ne yapmazsak tehlike altındayız.. bilinmiyor.
Kimse nasıl davranacağını, nasıl davranması gerektiğini
BİLMİYOR.
Şahane aşklar, felaketlerle son bulurken
Muazzam zekalar, uyuşturucuyla yaralanırken
ten kıymeti, fikir kıymeti çalınan isteklerimizle beraber yokoluyorlar.
İstanbul Vantuzları!
Artezyen Kuyusu!
Artezyen Kuyusu'yla birleşen yatay kuyular!
Hırsızlar: Onursuzluklarına çaldıkları değerleri ekleyerek
sürünenler! Onların ayakları yok anne!
Olmayacak da!
Bir sürüngen,
ayağa kalkamadığı için ihanete yatkındır!
Katiller: Kararan vücutlarını başkalarının kanallarıyla ovarlar!
Ayakbaşparmaklarından başlayan uyuşma,
tüm toplumu, tüm kültür mozaiğini kaplar.
Sesler, birbirine karışır.
Görüntüler, özlerini kaybeder.
Kıyamet, budur anne.
Kıyamet, netliğin bozulmasıdır.
Kimseyle konuşmayacağım artık!
Yalnızca, bilmek istiyorum.
Ben neden hissediyorum?!
Ben neden düşünüyorum?!
Cehalet ile Bilgi'nin ortak paydası ne?!
İstanbul'daki cehalet, başka bir zamanda bilgi mi?!
Ben, bilginin merkezinde cahil kalabilir miyim?!

Ben..
Ben herkes kadar arkada mıyım anne?!

Ocak

bembeyaz bir kağıda sarı kalemle çizdiğim
yeşil kuğu:

nedir gölgedeki yansımamda gördüğüm,
dağı dağa, bir kadehi bir kadehe tokuşturur gibi vurun
o varisli, varisleri çatlamış uyku!

ay geçiyor geceyi kefeninde okşayan kabileler üzerinden,
bulut geçiyor ölümle, iki dudak arasında iğne tutanların hecelerinden
su sisleniyor, hırsız kalp gizleniyor büyüye
hastalanıyor acısını akort eden kemanda, ıslak gözenekleriyle beden!

zaman!: tarihin teninde yüzen nilüfer!
ayrılık, terk, veda! hüsrana inen kırbaçla şahlanan üç başlı ejderha!
bir ihanetin soruşturmasında suçları üstlenen on üçündeki kulampara!
damarlarımla bağlarken hayatın bileklerini
içimi alıp kaçan, camlara çarpa çarpa yazıya dönüşen kara buğu!
beni de tanrı uydurdu!

ayın eteklerinde, söyledikleri türküye yol katan buruşuk adamlar!
gökyüzünü şımartan yeryüzü!
yalnızlıktır kimi gözlerde taşınan alyans!
yalnızlıktır kimi kından çekilen kılıç, kimi yaradan akan
kendi zehrine dargın kan!

22-23. Ocak. 1998

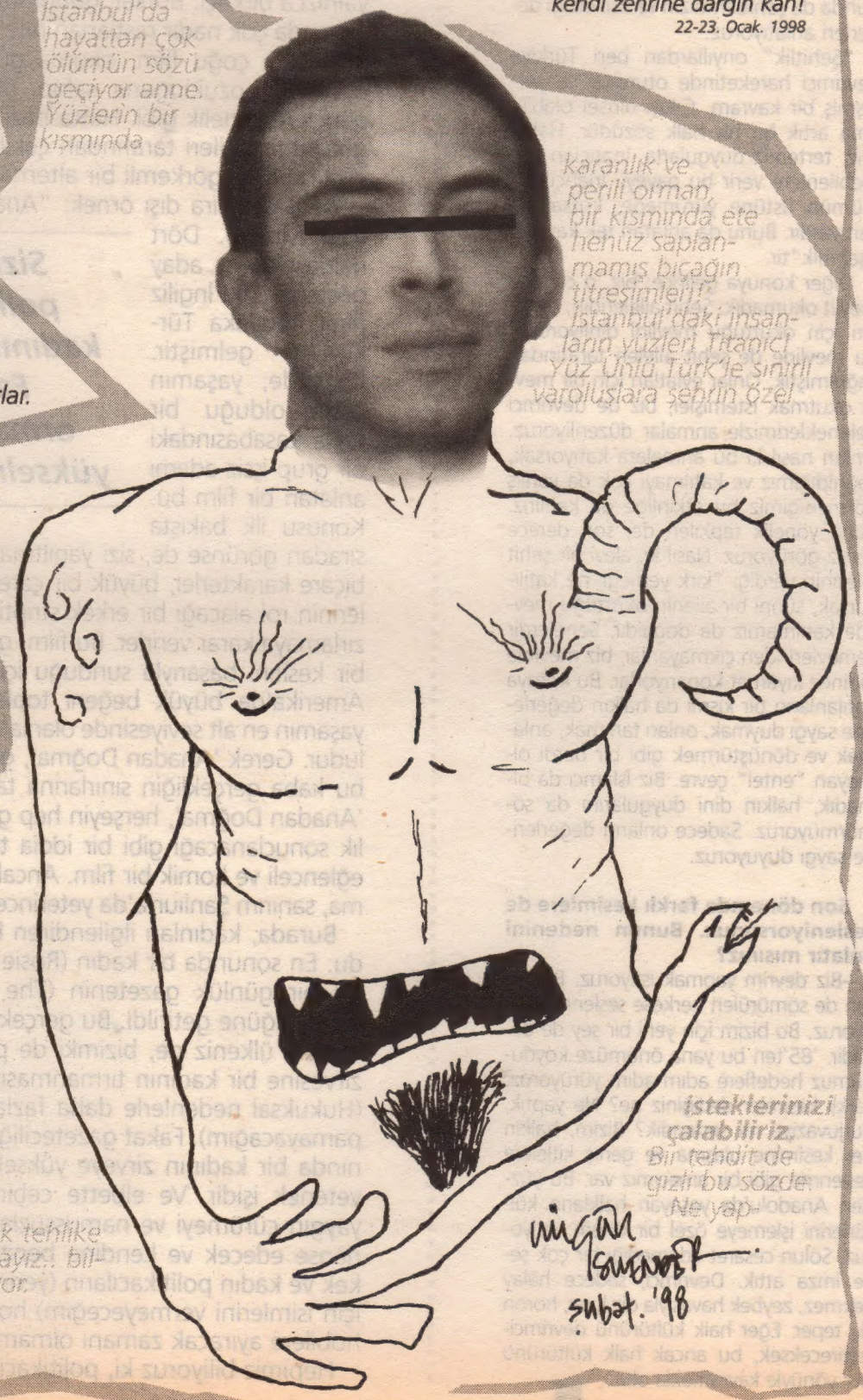

Akşamsefası

Tanıdığım Kadarıyla Erdil...

ERDİL YAŞAROĞLU

Onu ilk hatırladığım zamanlarda bebekti daha. Konuşamıyordu, sürekli ağlıyordu ve altına yapıyordu. Küçük, iğrenç ve zararlı bir yaratıktı. Fakat onu sevmek zorundaydım. Çünkü seçme şansım yoktu. Onla beraber gelmiştik bu dünyaya. Onla beraber gidecektik.

Anaokuluna giderken öğretmeni ona kağıt ve boya kalemleri vermişti. İlk çizgilerini o zaman gördüm. Çok eğlenceliydi çizdikleri. Diğer salak çocuklar gibi çizmiyordu. Evleri arabaları böcekleri değil, rüyalarını ve hiçbir zaman anlamadığım garip ama güzel o şekilleri karalıyordu kağıtlarına.

Sonra ilkokula başladı. O kadar yaramazdı ki, belki uslanır diye her sene sınıf başkanı seçilirdi. Görünürde usluydu. Ama sevmediği öğrencileri yaramazlık yapıyor diye tahtaya yazar ve dövdürürdü onları. Annesi onu gece onikilere kadar eve sokamazdı. Hep sokaklardaydı. Ama, derslerini de ihmal etmezdi. Başarılı bir öğrenciydi. Resim yapmaya devam etti ilkokul boyunca. Ödüller aldı. Okulda yaptığı 23 Nisan ve Kurtuluş Savaşı resimleri dışındaki resimleri çok keyif veriyordu bana. Bazı gerizekâlı öğretmenleri onun çizdiği resimleri, babası çiziyor zannediyordu. Bu yüzden defalarca azar işitmişti.

Yakın bir arkadaşı vardı. Kuzeni Varol. Sürekli onunla oynardı çocukluktan beri. Sonra bir ara Varol karikatür çizmeye başladı. Bütün aile karikatür çiziyor diye Varol'u daha çok seviyordu. Veya o öyle zannediyordu. Bu kıskançlık yüzünden, o da karikatüre başladı. 12 yaşlarındaydı. Yarışmalara katıldı. Bir sürü ödül aldı. Bu tarafta iyi olmasına rağmen, dersleri kötü gidiyordu. Neyse ki iyi yürekli anne ve babası ona kızmıyordu. Hep yanındalardı.

Liseyi bitirdiği zaman işlerini koltuğunun altına aldı ve Limon dergisine gitti. Her hafta çalışıyor ve bir sürü karikatür götürüyordu dergiye. Fakat ya bir, ya da iki tanesi yayımlanıyordu. Çok çalışıyordu ama mutluydu. Limon dergisinde köşe sahibi olmak istiyordu. Altı yedi ay gibi kısa bir sürede de başardı bunu. Derginin en genç çizerlerinden biriydi ve yaptığı işleri o zamanlar çok beğeniyordu. Şimdi soracak olacaksanız aslında çok kötü işlerdi. Esprileri basit çizgileri kötüydü. Zamanla düzeltti işlerini. Şu sıralar fena çizmiyor diyebilirim ama hala yeterli değil.

Dergiye girdikten bir süre sonra televizyon için çalışmaya başladı. Plastip Show adını verdikleri kukla programını yapıyorlardı. Sonra bu işten ayrılıp Mr.Veb yaratım ekibini kurdu yakın arkadaşları ile birlikte. Bir sürü dizi, talk show ve eğlence programları yazdılar. İşin içinde yine kuzeni Varol ve lise sıralarında tanıştığı arkadaşları Burak, Murat ve Rauf vardı.

Bir yandan da okula gidiyordu. Güzel sanatlar akademisinde heykel nasıl yapılır dersleri alıyordu. Sonra biraz aksattı okulunu. Yıllar geçti, hala bitiremedi. Heykeli ben de çok seviyordum ama artık okulun da bitmesi lazım.

Bu arada Limon Leman oldu. Dergiye girdiğinden bu yana sekiz sene geçmişti. Komikaze köşesinin yanına Marlon tipini de eklemiş, 3 tane de kitap sahibi olmuştu.

Şimdi okuluyla uğraşıyor, dergisine çiziyor ve televizyona yazıyor. Sürekli sinemaya gidiyor. İyi kötü bütün vizyona giren filmleri izliyor. Hayatta hiçbir zaman işine yaramayacak olan bilgileri öğreniyor. Bunun için saatlerce ansiklopedi okuyor birinci cildinden başlayarak. Bir ayının kış uykusunda yarı yarıya kilo kaybettiğini bilmek onu sevindiriyor. Resim yapıyor. Büyük tuallerle oynarken onu anaokulunda daha yeni tanıdığım yılları hatırlıyorum. Resimleri hâlâ o çocuk resimleri. Aynı renkler, aynı çizgiler.

Mutlu, her zaman mutlu. Derdi yok değil. Herkesin derdi var. Ama o bu dertlerinin bir süre sonra biteceğini hatırlayabiliyor. Hayatın sıkıntılarının kendisini üzmesine izin vermiyor. Bu hayata beraber geldiğimiz için ve onunla beraber gideceğim için kendimi çok şanslı sayıyorum. Çünkü o iyi birisi. En azından bana karşı iyi. Benim kadar tanısanız siz de onu severdiniz. Ama hiçbir zaman ona benim kadar yakın olamayacaksınız..

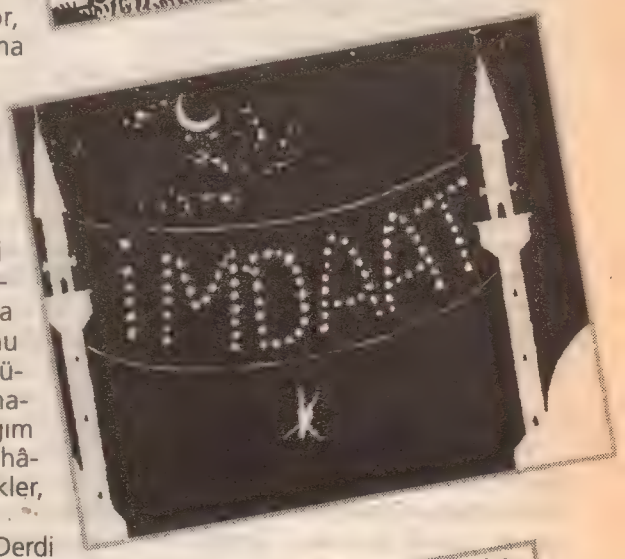

Diyarbakır Evimdir

Güntaç Aktan ve Ertürk Yöndem out, Deniz Arman ve Reha Muhtar in; Ahmet Altan out, Cezmi Ersöz in; Haluk Levent out, Ciwan Haco in; Ciğerci Misto ve çiğköfteci Hasan out

KEMAL VAROL

"Acılar unutulsa bile acı çekmiş olmak asla" İzmir'de kordon boyunca sıralanmış kafelerin birinde, savaş kaçağı bir çocuğa aynen böyle söylemişti bir şair. Çocuğun kaçaklığı bitmek üzereydi, çünkü doğduğu topraklara dönecekti yeniden. Tedirgindi çocuk, nelerle karşılaşacağını bilmiyordu. Şair çocuğun korkularını farkedince; "Orada da hayat sürüyordur mutlaka." demişti.

Bu şehrin sessiz gecelerinin birinde uzun bir telefon görüşmesi yaptığımız bir abimiz burada yaşananlardan söz ettikten sonra aynı cümleyi kullandı: "Orada da hayat sürüyor olmalı." Evet, hep kanla anılan bir coğrafyada hayatın sürüyor olduğunu belli etmeyebilir her zaman. Ama burada da Lilimarlen şarkısı çalıyor geceleri. İşte size, hayatın sürüyor olduğuna dair kanıtlarım. Birgün yolunuz düşerse, otogarda nereye gideceğini bilmeyen yoluculardan biri olmayasanız diye...

Mekân

Televizyonlara yansıyan yoksulluk görüntülerini unutmak olanaksız. Ama nedense Diyarbakır'ın öteki yüzü hep az yansıdı ekranlara. Örneğin Diyarbakır'da gideni çok az da olsa bir diskonun bulunduğundan hiç bahsedilmedi. Diskoya genelde subay-polis çocukları ile politik yelpazenin dışında kalmış gençler rağbet ediyor. Zaman zaman diskoda halay çeken gençlere rastlamakta mümkün. Diyarbakırlı gençlerin daha çok rağbet ettiği yerler kafeler. Bazı ağır takılan kafe sahipleri satranç dışında hiçbir oyuna izin vermiyorlar. Kafelerde ağır muhabbetlerin yapıldığı masaların yanında bir köşeye sinmiş el ele tutuşan sevgililer de görmek mümkün. Ama öpüşen çiftlerinde. Bazı tabuların kolay kolay yıkılamayacağı kesin...

İlginç bir diğer mekânda İnternet kafe. Bilgisayar meraklılarının açtığı kafede zaman zaman fotoğraf ve resim sergileri düzenleniyor. İngiliz şatolarını andıran binasında her gece canlı müzik eşliğinde, gelenlere internet imkanı sunuluyor...

Kebikeç Kültür Merkezi ise geçen yıl yoğun bir katılımla açıldı. Başlangıçta kafe olarak açılan Kebikeç, ısrarla kafe olmadığını kamuoyuna (!) deklare ettikten sonra imza günleri, ödünç kitap kampanyaları, film gösterileri, okuma günleri ve stand-up gösterileri düzenlemeye başladı.

Etkinlik

Diyarbakır'da başta Devlet Tiyatrosu olmak üzere dört tiyatro topluluğu bulunuyor. Diyarbakır Devlet Tiyatrosu sahneye koyduğu oyunlarla bölge dışından ve yöre insanından çok olumlu tepkiler topluyor. Ama Diyarbakır'da Shekspare ve Mollier izlemek o kadar kolay sanmayın. Çünkü Diyarbakır'da kültürel etkinliklere yoğun bir ilgi var. Örneğin daha önce bir tane olan sinema sayısı bu ilgi karşısında ikiye çıktı. (Parça gösteren sinemaları saymazsak) Tek sorun, gündemdeki filmleri birkaç ay sonra izlemek. O kadar kusur kadı kızında da olur, diyorsanız olsun.

Kitapevlerinde sol kitaplar ve klasikler hâlâ revaçta. Çok okunanlar listesinde; Murathan Mungan, Amin Maalouf, Cezmi Ersöz, Şükrü Erbaş ve Mıgırdiç Margosyan zirveyi zorlayanlar. Cem Yılmaz'ın Karikatürler'i Metin Üstündağ'ın İmza Bir Dost'u ve tabiki Diyarbakırlıların göz ağrısı Doğan Güzel'in Qırx albüsı on'a yaklaşan kitapevleri zaman zaman imza günleri de düzenliyorlar. Onlar da olmazsa bu kent'te yaşanır mı? "yok lo êle deme, yaşani yaşani"

İletişim

Diyarbakır'da; yerel yayın yapan beş televizyon ve sekiz de radyo bulunuyor. Televizyonların üç'ü suya sabuna dokunmayan bir yayın politikası güderken, aynı zamanda günlük Diyarbakır Söz gazetesine de sahip olan Söz Tv. dini ve devlet yanlısı bir yayın yapıyor. Metro Tv ile bağlı radyosu şimdilerde sadece müzik yayını yapıyor olsa da, il'deki sol kesimin takip ettiği bir yayın kuruluşu. Zaman zaman televizyonlarda Kürtçe müziklere yer verilse de bu tür müzik yayını daha çok radyolarda yapılıyor. Rock ve Cazz tarzına yakın bir müzik yapan Kürt müzisyen Ciwan Haco, radyolarda en çok çalınan isim. Öte yandan şu sıralar yolunuz Diyarbakır'a düşerse ve tesadüfen radyoda Tarkan'ın "Fındık kıran" adlı parçasının Kürtçe çevirisini duyarsanız sakın şaşırmayın. Nasıl ki Bay Riziko, Rachid Taha'nın şarkılarını çevirip Türkçe söylüyorsa Ömer İpek de Tarkan ve diğer popçuların meşhur şarkılarını Kürtçe çevirisi ile söylüyor. Bir de şu sol kesimin tepkisi olmayıp kasetinin büyük bir bölümünü piyasadan çekmeseydi paraya elinin kiri muamelesi yapacaktı belki de.

Diyarbakır'da birinin çıkış tarihi pek bilinmese de iki edebiyat dergisi çıkıyor. Biri, zengin bir yazar kadrosuna sahip Diyarbakır Edebiyatçılar ve Sanatçılar Derneği tarafından çıkarılan ve tüm ülke geneline dağıtılan AMIDA, diğeri de fanzin dergilerinin racon çıkarıldığı belirtilmeyen fotokopiden bir yeraltı dergisi olan KÖPRÜDEN ÖNCE SON ÇIKIŞ dergisi.

Olay

Diyarbakır, yıllardır büyük bir sabırla beklediği bilboardına nihayet kavuştu. Şehrin en işlek yerinde bulunan bilgisayarlı bilboardın açılışı nedeniyle cadde trafiğe kapatılıyor, bilboardın üzeri örtülüyor, etrafına çelenkler bırakılıyor, kurdelayı da R.P. lideri Necmettin Erbakan kesiyor. Hayırlı uğurlu olsun... Siz bilboardsızlığın ne demek olduğunu bilmezsiniz. Nasıl gözlerimiz yaşardı biliyor musunuz?. Saatlerce kaldırımları işgal edip büyük bir sabırla bütün reklamları izledik, artık bizim de bir bilboardımız vardı... Ne mutlu bilboardım var diyene.

Diyarbakır biri büyükşehir dördü de büyükşehire bağlı olmak üzere beş belediyeye sahip. HADEP yerel seçimleri boykot ettiği için beş belediyeyi de kazanan Refah Partili başkanlar, iki yılda şehrin görüntüsünü tümden değiştirmelerine karşın işçileri ile sürekli tartışmalı duruma düştüler. RP'li Sur belediye başkanı Cemal Toptancı; Aylarca iş bırakma, iş yavaşlatma ve oturma eylemi yapan Belediye işçilerini görmezden gelince işçiler son çare olarak Diyarbakır'ın en büyük camiisinin önünde dilenmeye başladılar. İşçilerin, oy potansiyelinin bulunduğu yerde dilendiğini duyan Başkan hemen işçileri çağırıp anlaşma yoluna gitti.

Son olayda Diyarbakır Edebiyatçılar ve Sanatçılar Derneği (DİSED) bünyesinde çalışmalarını yürüten Düş Oyuncuları'nın başından geçiyor. Tiyatrocu arkadaşlar oyunlarına ilgiyi arttırmak

nasında oturan yaşlı bir amcanın dikkatini çekiyor afişler ve oyunun konusunu soruyor. Tiyatrocu arkadaşlar oyunu Polonyalı yazar Slowomir Mrozek'in yazdığını, köyden gelen biri ile entellektüel bir adam arasında geçtiğini, ikisinin traji-komik diyaloglarını konu ettiğini anlatıyorlar yaşlı amcaya. Amca "köyden gelen biri" lafına da takılarak; "yeğen valla ben oyunun konusundan birşey anlamadım. Şimdi sizin oyunda bizim yakılan köy var mı yok mu? sen onu söyle" diyor.

In-Out

Güntaç Aktan ve Ertürk Yöndem out, Deniz Arman ve Reha Muhtar in; Ahmet Altan out, Cezmi Ersöz in; Haluk Levent out, Cıwan Haco in; Ciğerci Mısto ve çiğköfteci Hasan out, Migros kafede pizza ve Tatlıses Lahmacun in; Belde satırla gezmek out, elde cep telefonu ile gezmek in; bakkal Fıro out, Gima in; Diyarbakırspor'un birinci lige çıkma meselesi out, ne olcak Cimbom'un hali? in; Neşe'nin kepek sorunu out, Ali Kırca'nın saç modeli konusundaki kararsızlığı in; Newroz öncesi radikalleşmek out, polise "Günaydın memur bey" demek in; Texas ve Tommixler çoktan out, kötü kedi Şerafettin ve Qırıx in; Top sakal bırakmak out, Korucu bıyığı bırakmak in...

Geyik

Şu günlerde Diyarbakır'da yapılan en büyük geyik; sol yayın organları da promosyon kampanyası yaparsa ne olur konusu. İşte, bir arkadaş grubunda mikroteybimle kayıt ettiklerim: "Ülkede Gündem'den yüzelli kupon biriktiren herkese gideceğiniz yere kadar bırakayım inş.Tur.Ltd.Şti. işbirliği ile bir haftalık Bekaa turu", "Günlük Emek gazetesinden bütün okurlarına Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi" "Bugün Aydınlık alan herkese Aşık İhsani'nin 'Taban Uyanıyor Taban Durduramaz Onu Baban' adlı kaseti bedava".

Mikrokasetin bir yerinde "Ulan insanın Sevda Demirel gibi karısı olsun, g.tünde kıl olmasın." ve "Köylüye saygı duyarım sosyeteyi tanımam" diye birkaç şey daha geçiyor. Ancak bunları yazmayacağım.

Son olarak, yaklaşan Newrozla ilgili birkaç geyik. Eylemlere katılmaktan korkanların gerekçeleri; Hastaydım, uykuda kalmıştım, Newrozdan iki gün önce alındım, Yok olmam lazımdı, Şehir dışındaydım ve hiçbiri tatmin etmediyse en kralı "Ben lümpenem" var mı ötesi...

Aşk

Aşk mı? Aşkın sınırlarla ne ilgisi var? Hangi sınır aşkın yaşanmasına engel olabilir ki. Aşk sadece kimi değişikliklerle yaşanır buralarda. Üniversitenin bahçesi, sokaklar, kafeler el ele tutuşmuş sevgililerle dolu. Öğrenci evleri depreşen duygulara burada da yataklık ediyor. Ama dediğim gibi aşk genelde bir kesim tarafından çok farklı yaşanıyor. İşte size bu kesimin aşklarından bir kaç gerçek kesit: Bir kafede arkadaşları ile oturan bir genç, karşı masadaki bir kızı işaret edip "Kimse bu kıza bakmasın, davamdır (sevdiğimdir)" diyor. Arkadaşları heyecanla "Öyle mi?" diyorlar. "Peki kızın haberi var mı?". Bizimki biraz kasıldıktan sonra şöyle diyor: "Kardaşınam, altı aydır seviyem heç çaktırmıyam."

Aşkın nasıl yaşandığının en güzel göstergesidir bu. Aşk çaktırmadan yani platonik yaşanır. Çünkü seven, çoğu kez, kırık dökük lüğünün kendi de farkındadır. Reddedilmeyi göze alamaz ve o aşk kendine kanadıkça güzeldir.

Benzer bir olaya birkaç ay önce tanık oldum. Ders notlarımın fotokopisini çektirmek için tanıdık bir fotokopicinin yanına gittim. On onbir yaşlarında kıvırcık saçlı tombul mu tombul bir çocuk sırada bekliyordu. Elindeki kağıdı arkadaşa uzatıp az sonra uğrayacağı mânasında bir şeyler söyledi. Fotokopici arkadaş kağıdı okuyunca gülmeye başladı. Meğer elindeki, kırtasiye dükkânının önünde çekirdek satan Miçe'nin aşk mektubuymuş. Bir örnekte ben aldım çocuğun mektubundan. Bakın Miçe ne diyor sevdiği kıza: "Meraba birtanem. Sana bu teklifi, yılanların akreplerin bir birine karıştığı cehennem denilen sokaklardan yazıyorum. Oysa isterdim ki yeşillikleri ile süslenmiş gölgelerin arasında yazsaydım. Ama bilki birtanem, teklifime evet dersen bilki o zaman dünya benimdir. İçindeki herşey hatta daha fazlası. Beni tanımak istiyorsan, iç dünyama girmek istiyorsan, bana olan duygularını bir kağıt parçasına yazmanı isterim. Beklenen yarınlarım kaybolmuş daha dünden. İnanki hayatımın acıları arasında olsa bile, ömrümün geri kalan kısmında seninle olmak istiyorum."

Çekirdekçi Miçe'nin sevdiği O'na ne cevap verdiğini bilmiyorum. "Hayır" demişse bile sanırım üzülmüyordur. Çünkü beklenen yarınların dünden kaybolduğunu iyi biliyor. Miçe; yılanların, akreplerin birbirine karıştığı cehennem denilen sokaklarda yaşamaya devam edecek. Cıwan Haco'nun o güzel şarkısında söylediği gibi; "Diyarbekir O'nun evidir." çünkü. Biliyor, acı çekmiş olmak unutulmasa bile acılar unutuluyor bir süre sonra...

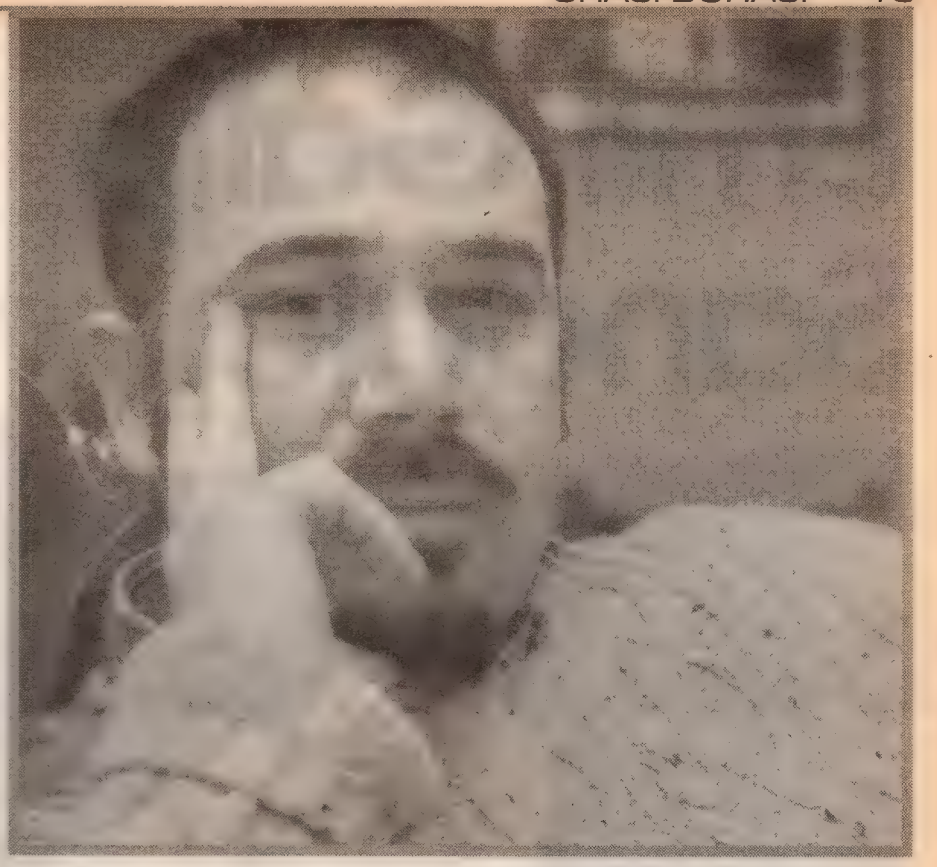

Adam, Ayna ve Gözler

GÜVEN KIRAÇ

Adam, bir sabah, aynada gözlerine baktı. Dikkatlice... Epeydir bakmadığı derinlikte. Yaş döküldü birden -iki damla- durduk yerde. Sabah sabah. Şaşırdı kendine. Yaşamın neresinde olduğunu düşündü, bir an. Biraz uzandı o an. İçi burkuldu. Hafif acıdı, satır arası okur gibi. -Sevgilileriniz hangi yüzyıldan?- Ne olduğunu anlayamadı.

Karşı balkondan biri bakıyordu. Üstelik cömertçe, korkusuz, gözlerini dikmiş, akıtarak içini gözlerinden. Bir müzik çaldı eskilerden...

Yüzdü... Uzunca...

Neye varacaktı bu bakışma? Konuşacaklar mıydı sonunda? Ne diyecekti? O neredeydi? Güçlü müydü? Sakat mı? O muydu acaba? (Balkon beyaz badanalıydı) Rakı içti sabah sabah. (Uzunca bir balkondu) İleriye gitti ve uçaklara baktı gözleri kırmızı.

Don Kişot geldi aklına. Telefon etmek istedi, nicedir. Bir müzik sürekli çalıyordu tek parça halinde. Yarası vardı. Kanadı. Ağladı...

Yüzünü yıkadı. Havlu yoktu.

Nefesinden buğulanan aynaya rasgele şekiller çizgi parmağıyla. Mutfağa yöneldi. Bir gün önce yaptığı karnıbahar salatasını çıkardı dolaptan, onu yedi, keyifle. Bardaktaki rakıyı lavaboya döktü. Odasına gitti. Işığı açtı. Çiğ bir ışık odayı aydınlattı. Odaya ilk kez girmiş gibi bir duyguya kapıldı. Yataktaki çarşafın buruşuklukları başka biri yatmış gibi tiksindirdi onu. Bağıracak bir otelci olsaydı keşke, yoktu.

Duvara yaslandı. Uzun uzun yatağa baktı. Bir çift göz ona bakıyordu yataktan. Yalnızca gözdü, çünkü bazen uzuvlar ona olduklarından başka görünürlerdi, işte yalnızca gözdü bunlar. Nasılsa bir suratta değil de tek başlarına varlardı. Ama yadırgatmıyordu bu. Hatta hep böyle olsa keşke diye düşündü. Baka kaldı. Gözlerin içine girdi istemsiz. Kızıştı. Ateşinin yükseldiğini hissetti. Daha önce de yaşadığını hissetti bunu. Sonra tanır gibi oldu bu gözleri, bir çok yerden. Ama bulamadı.

Daha derinlere daldı ve birden alâkasız hikâyeler geldi aklına. Yığınla, üst üste, alt alta, yan yana, iç içe, sıralı sırasız, yerli, yersiz... Anlatacak ve yazacak çok şeyi vardı kendine ve başkalarına, böyleyken sustu ve hiç yazmadı bir çok şey hakkında...

Sevim Burak'ı düşündü... Afrika dansını... Yanık sarayları, Saint Antoine kilisesini ve önündeki meydanı, penceredeki kuşu (Büyük Kuşu), ölümsüz olmak için pet şişe olmak isteyen kızı, kız, kız, düşündü. Düşündü.

Ve şunları yazdı aceleyle güncesine: Bir insan dipten gitti diye inanmamak hiçbir şeye??? Hüzne vermek bedeni tümden, Selim gibi ve yaşamak ağrıyla, dinmeyen, - 13 Haziran.

Telefon çalmadı. Açtı. Ahizeyi kokladı. İçi gıcıklandı. Hoşuna gitti. İlk kez yaptı böyle bir şey. Orhan Veli'nin "keman çaldım ömrümde ilk defa" demesi kadar önemli geldi bu ona. Çünkü Orhan Veli'nin babası kemancıydı ve elbette onun yıllar sonra ömründe ilk defa kemanı eline alışı kadar tabii olmayan bir durumdu bu kendisi için. Ya da o öyle bir anlam yüklemek istedi, nedense. Kapadı ahizeyi yerine. Gözüne bir not ilişti küçük sarı bir kağıtta telefonun üstünde duvara yapıştırılmış. Dokunmadan okudu sessizce, anormal sessizce. Şu anda şimdiyi yaşamak mı yoksa yaşamı sonsuza kadar emip, hiçbir şeye kalmak mı, gerçeği bilerek mi yoksa gerçekten uzak kendini görmek mi?..

Yatağa düştü, beş gündür hasta. Ateşi düşmüyor.

Karnıbahar salatası çekiyor canı arada... Karşıdaki balkon eğilip bakıyor ona, beyaz badanası ve kırmızı gözleriyle. Havlu hâlâ bir yerlerden çıkar diye ümitli. O sarı kağıttaki not gün geçtikçe daha da sararıyor gözlerinin önünde ve hâlâ gözlerini düşünüyor adam: "Gözlerimin içinde ne var" diye...

Emil Galip Sandalcı

Türkiye durumu sorunsallık içine girmişse Emil Galip Sandalcı adı hemen öne gelir. Direnci, hakları, toplumu temsil eder. Alışmışızdır, öyle günlerde bekleriz onu. Beklemesek de yanımızda, önümüzde buluruz. Bu onun işi değil, derdi, tutkusu, yazgısıdır.

Hemen her yazısını okumuşum. Yayın organlarında adını aramışım. Düşünüyorum da, neden aramışım? Tiryakilik yaratacak bir yazar değil Emil Galip Sandalcı; öyle belirmiş bir düşünür de değil. Ama bir başka yanı var ki yazısından da, kimi zaman düşüncesinden de önemli. Bir tavırdır Emil Galip Sandalcı. Nicedir yarattığı, yılların ötesinden bugüne getirerek sarsılmaz kıldığı; bizlerin de onaylayarak, güvenle yaslanarak her seferinde yeniden yarattığı bir tavır. Güç koşullarda kendimizi bir de Sandalcı'yla sınarız sanki.

Ortak özlemin işgüderi, ortak yadsımanın elçisi. Özellikle bu işlevi Emil Galip Sandalcı'nın görüntüsüne aydın çevrelerde bir karizma kazandırmış. Kalabalık bir toplumda, yüz binlerce kilometrelik bir "agora" üstünde, iletişim araçlarına fazla dayanamadan böyle bir durumun öznesi olmak kolay değil.

Adını bir yerde görünce, ne durumda olursanız olun, rahatlarsınız.

Einstein'ın bir sözü var: "Bilim, günlük düşüncenin, bir yerde arınmasından, belli biçimlerde billurlaşmasından başka bir şey değil." Toplumsal yazgının da sanki Emil Galip'inki gibi tavırların ileriye yansıyışlarıyla bir ilgisi var.

Şöyle de diyebiliriz Sandalcı için: Ağırlığını duyuran ilk demokrat aydın. Ya da, işte, onlardan biri.

Hoşgörünün devrimci çocuğu.

1922 doğumlu. İ.Ü.İktisat Fakültesi'ni bitirdikten sonra ABD'de Michigan Üniversitesi'nde pedagoji öğrenimi görmüş. Türkiye'ye döndükten sonra bir süre bir reklam şirketinde çalışmış. Daha önce gazetelerde göründü mü, anımsamıyorum. Ama *Tercüman*'ın (o zamanki *Tercüman*) açtığı fıkra yarışmasında (1956) Ahmet Kabaklı ile birinciliği paylaştıktan sonra yazıya daha bir sarıldı. Baştan beri göründüğü yayın organları: *Ulus, Öncü, Yeni Gazete, Yeni Ortam, Vatan* ve yönetimine katıldığı *Demokrat*. 12 Mart'ta iki kez tutuklandı. *Seyrederken Kendimizi* adlı bir kitap yayımladı (1974). Şimdilerde İnsan Hakları Derneği'nde yönetici olarak çalışıyor.

1922'de Rousseau hayranı bir babanın oğlu. Babası, adını Emil koyarken Rousseau'nun Emile'inden esinlenmiş. Emil ile Emile arasında ne gibi ayrımlar var? Benzerlikler? Rousseau'nun Emile'i duygu planında çok daha açık bir kişi. Kişiselliğinde açık. Selanikli M.Galip Bey'in oğlu Emil'in ise toplumsal bir kişiselliği var. Açık olan da o, yani düşünce. Emil Galip için kişisellik "başkaları"dır. İki adaş arasında kalır. Onlarla vardır. Emil Galip'in yüzünü de her zaman açık seçik göremezsiniz; ama serüveni ve olayı ortadadır. Asıl olan kendisi değil, o serüvendir, o olay.

Nasıl düşünüyorum onu? Yürürken düşünüyorum. Akademi Kitabevi'ne gidiyor; bir çay içiyor orda. Sözü hep işkenceye getiriyor. Bakırköy'deki üç öğretmene telefon ediyor; akşamki yemeğe gelemeyeceğini söylüyor; bir gencin başı sıkışmış. Biri gözaltına alınmış. Deprem kaç ölçekli? Ekmek ve petrol fiyat çizelgesi Agopyan'ı kim öldürdü? Evren'in durumu.

Türkiye durumu sorunsallık içine girmişse Emil Galip Sandalcı adı hemen öne gelir. Direnci, hakları, toplumu temsil eder. Alışmışızdır, öyle günlerde bekleriz onu. Beklemesek de yanımızda, önümüzde buluruz. Bu onun işi değil, derdi, tutkusu, yazgısıdır. Rahat ya da sorunsallık bulunmayan dönemlerde ise unuturuz Sandalcı'yı. Silinir gider. Artık, kendisi mi silinir, biz mi sileriz? Biraz abartıyorum belki. Ama Emil Galip Sandalcı'yı ancak böyle anlatabilirim. Başkası da başka türlü anlatsın.

Toplumsal bunalımlarda büyüyen birey.

Yoksul olsaydı tam savaşçı ya da salt ideolog olurdu; varlıklı olduğu için yalvaç resmi çektirmeyi seçti. Emil Galip Sandalcı'ya yöneltilen tek sitem budur. Ama, bir savaşçı değil mi Emil Galip? Ayrıca ABD'de pedagoji okuyup da Türkiye'de insan değerleri için savaşım veren kaç kişi gösterebilirsiniz?

Sandalcı Sartre'ın aydın görüşünü Türkiye'de doğrulamış bir kişidir de. Yüzü mektup gibi güzel. İnsanlık adresine gönderilmiş bir mektup gibi.

Satranç delisi ahi.

Şıktır. Astımını tütün dumanıyla süsler. Gösterişsiz bir hayatı yeğlemiştir, onun içinde şık.

12 Eylül öncesinde koruma polisi vermek istemişler yanına. O istememiş.

Sokağa çıkarken, belki birinin işine yarar diye şemsiyesini yanına almayı ihmal etmez.

(2000'e Doğru Dergisi, 1988)

Akşamsefası

Tabut ve Ölü

Daha bir gece önce hayattan hırpalanarak ayrılan bedeninin devinimlerini, ölmüş açık gözlerini, saatler sürmüş uğraştan bitkin düşmüş morarmış yüzünü, henüz ılık alnını, yüzüğünü çıkardığım yumuşak elini son gecenin sarsıcılığını hâlâ yaşarken, evin koridorlarını dolduran birtakım dernek mensuplarına 'hayır, babamın cenazesini derneklerinin önünden kaldıramayacaklarını' defalarca tekrarlamak zorunda kalırken neyle yüzyüze kaldığımı pek de anlamıyordum doğrusu. Çünkü "cenaze" ile "ölü" (bu bence çok özel ölü) çok ayrı şeylerdi. Onlar "tabut" istiyorlardı.

DEFNE SANDALCI

Bu yazıya öfkeyle oturuyorum, neyle kalkacağımı bilmiyorum...

Babam birkaç gün önce öldü -ciğerleri içeri havayı almıyordu artık. Hepimiz soluk alamaz oluyoruz bazen; o epeydir öyleydi. (gizlice kendimi soluksuz bıraktığım oldu... "Nasıl bir şey bilemezsin..." diyordu.)

Nasıl bir şey bilemeyiz. Herkes kendi acısını çekiyor, kendi hayatını yaşıyor ve kendi ölümünü ölüyor. Ama öyleyse bile bu adamın ölümünün ardından, bir yüklemle, bir beklentiyle, bir bağlantıyla kalakalmış olmam (olmamız) nasıl açıklanır? Bu belki bir sorumluluktur, belki bir şeyin haddinde olmaktır, belki bir şeyi taşımak ve götürmek bilisidir... sanki Onun için, Ondan sonra.. Aslında hepsi kendimizle ve hayata karşı. Orada duruşumuzla ilgili sonuçta: /O benim babamdı. Yani, daha doğduğum gün, birbirimize içinden çıkılmaz bir öfke ve tutku ikilemi yaratmıştık. Ama bu yazıya sebep, beni her zaman ilgilendirecek bu ilişki değil; ölümünün ardından bazı gözlemler. Herhalde daha önce de bildiğim şeylerdir bunlar, ama acı, bir dizi başka duyguyu da kışkırtıyor şimdi ve bu sefer tanıklığımı ve kızgınlığımı tanımlamaya girişsem diye düşünüyorum./

"Kendine karşı dürüst ol, doğru bildiğin şeyleri söyle..." -daha alfabeyi söktürmeden ondan bu gibi sözleri işiterek büyüyordum. Ben tabii doğru bildiğim şeyleri ona da söyledim bir sürü zaman ve birbirimize bin kere küstük. Birazdan yazacaklarımı da okuyabilse "bu kadar katı olma!" diye sinirleneceğinden hiç kuşkum yok. Ama o burada değil ve ben istediğim kadar katı olabilirim artık.

Cemal Süreya yıllar önce günlüğünün bir yerinde "tas derken tasın ne olduğunu unutuyoruz" (ya da bu anlamda birşey) diyordu. Okur okumaz kalan bir şey ve giderek, bu unutuşta saldırgan, küstah bir taraf olduğunu da sık sık düşünmek zorunda kaldım. Bunun benim aklımı zorlayan bir sürü boyutu var. Bir şeyin 'adına' yapılanların, şeyin bizzat kendisinden nasıl derin bir sapma olabileceğini farketmek; bunun ayırdında ölçütler edinmek, nasıl insanın düpedüz ettiğini oluşturmaya varıyorsa ve bu kaygıyla ettiklerimizden, eylediklerimizden bir yaşama adabı (edebi) estetiği de diyorlar) biçimleniyorsa, bu kaygının eksikliğinden de inanılmaz bir vandallık, dangalaklık fışkırabiliyor! Daha bir gece önce hayattan hırpalanarak ayrılan bedeninin devinimlerini, ölmüş açık gözlerini, saatler sürmüş uğraştan bitkin düşmüş morarmış yüzünü, henüz ılık alnını, yüzüğünü çıkardığım yumuşak elini son gecenin sarsıcılığını hâlâ yaşarken, evin koridorlarını dolduran birtakım dernek mensuplarına 'hayır, babamın cenazesini derneklerinin önünden kaldıramayacaklarını' defalarca tekrarlamak zorunda kalırken neyle yüzyüze kaldığımı pek de anlamıyordum doğrusu. Çünkü "cenaze" ile "ölü" (bu bence çok özel ölü) çok ayrı şeylerdi. Onlar "tabut" istiyorlardı.

Bunu anladığım zaman da yazıyorum zaten. Bir kere bu sahiplenmede, üslup bir yana, sırf ezbereliğinden ötürü bir hakaret seziyorum.Tekrarlanmışlığı ve içi boşalmışlığıyla kişisellikten, özellikten (dolasıyla inandırıcılıktan) yoksunluğuyla basbayağı bir geçiştirme. Gazeteciler Cemiyeti'nin suskunluğu, böyle bir sahiplenmeye bile yeltenmeyişi doğrusu daha iyi geliyor bana! Yaşadığı süre içinde ona kapılarını belirgin bir tedirginlikle kapalı tutmuş olan Babıâli, şimdi de tutumunu sürdürüyordu. İyi işte.. Peki son kongresinde yönetiminden devirdikleri bir derneğin üyeleri onun ölüsüyle ne yapmak istiyorlardı Allahaşkına? Onu seviyorlar mı? Topluca mı seviyorlar? Benim bildiğim sevgi doğrudan, kişisel bir şeydir. Cami avlusunda elime onun iki resmini tutuşturan ve iri gövdesi sarsılarak ağlayan Oktay onu seviyordu. İşte o kadar. Bu değilse, nedir? Bu sahiplenme, "anma" vb. kaygıları nereden beslenir? Bu "hiçbir şey olmayan" adamı, Emil Galip'i, "politikler" (devlet dahili ve harici her türü) çekiştirip durdular, ama onu ne yapacaklarını bilemediler. O da, tasarlayarak değil belki, ama ne ise o olduğundan, yani yüzünü kendi kılmış (ve kendini yüzü) ve bunu bildiğim en katıksız alçakgönüllülükle (ve aksilikle!) taşımış biri olarak, hep "kullanışsız", "yarayışsız" kaldı.Yani kendimi genel geçer iktidarlılık konumları açısından düpedüz erksiz kıldı. (ah, bunu için için hep kutladım...)

Yıllar önce bana işkence eden polis, bir fasılda ona da laf atmadan geçememişti: "Senin o her tarakta bezi olup hiçbir baltaya sap olamamış bilmem ne baban!.." Doğrusu hayatta bazı netlikler adına, gözlemci bir işkencecinin kelâmı, beyinlerinin üzerine yüce emellerinin politik zarını gerip taş derken taş duyumunu yitiren devrimcilere, demokratlara, yeşillere, kızıllara vb. vb. tercih edilebilir. Ben ederim. Burada hırsla, bilerek anti-politik bir şey söylüyorum) oluyorum. Çünkü her "politika"da bu tür unutuşu mübâh kılan bir başka geçerlilik görüyorum. Bu sis gibi dağılan, saran, edinilen bir körleşmenin yerini tutuyor; bir günden oluşturuyor. Ve arada, bir şey, bir şeyler kaynıyor...

Üç işkence kurbanının tedavisi için İnsan Hakları Vakfı adına bir oyun sergilendi mesela. Oyunun ilk gecesi babamın anısınaydı. Oyun berbattı. Ama mesele bu değil (bir yandan da bu). Ben ve babamın ölümünün bir başka yakın tanığı, oturmuş iki buçuk saattir sahnede "havasızlıktan boğulan" adamları izliyorduk. (eski 'işçi' tiyatrolarının ekolojik versiyonu). Bizi buraya davet eden dostlarımız, Emil Galip'in akciğerleri patlayarak öldüğünü "hatırlayamıyorlardı". Kimsenin niyetini sorgulamıyorum; tersine, bütün bu "iyilikler"in ortasında, "unutuşlardan" bir tül oluşması ve "arada kaynayan şeyler"in üstüne örtülmesi ve tam da orada beliren ve genel geçer bir olumluluğa dönüşen "politik" düzenleme kayılıp gidilmesi beni (taciz ediyor, demeyeceksem) düşündürüyor. "iyi", "olumlu" sonuç ya da amaç için arada hep "kurbanlar" veriliyor. Sanki ahlâk için erdem cezalandırılıyor.

Tiyatrodan çıktığımızda dostum ve ben birbirimize tutunup eve döndük. İkimiz de hastalanmıştık. Ve korkuyorduk. İnsanlardan, bizi çiğneyip geçen "iyiniyetlerden", politik tutarlılıklardan, simgelerden, çevremizi, kuşatan bu baskıcı olumluluktan ve taşın soğukluğunu, sertliğini, biçimsizliğini vb.. unutup taştan sözedenlerden... Galiba ben bu yazıdan bu duygularla kalkıyorum..

Mart 1993, Galatasaray

Robert Desnos, Terezin Kampı'nda (ön ortada)

Pelikan ve Şair

SUNAY AKIN

Hayvanat bahçesinde, pelikan kuşlarının bulunduğu kafesin önünde duran Behiç Ak'a yaşlı bir adam sorar: "Bu ne kuşudur oğlum?"

Behiç Ak "pelikan" diye yanıtladıktan sonra "eti yenir mi bunun?" sorusunun karşılığını da verir: "Hayır"

Yaşlı adamın merakı dinmez: "Yumurtası yenir mi?"... Soru yağmuruna tutulan sanatçının ağzından bir kez daha "Hayır" sözcüğü çıkar.

Aldığı yanıtlar üzerine şaşkınlığı giderek artan adamın "Tüyünden de bir şey yapılmaz mı?" sorusuna ise Behiç Ak'ın sabır bardağı taşar: "....."

Ve tam o sırada, yaşlı adam şunları söyler: "Desene oğlum, bu kuş avare bir kuştur!.."

Akgün Akova'nın "kocaman gagaları ve altındaki torbalarıyla guatr geçirmiş gerçeküstü kuşlara" benzettiği pelikanlar Pablo Picasso'nun tablolarından fırlamış gibidirler. Ama, onlara "avare" demek haksızlık olur. Çünkü, pelikan kuşları birer fedakarlık sembolüdürler. Bu gerçeğin ayrımında olan 62 yıllık eğitim emekçisi Refet Angın, bir öğretmenler gününde yaptığı konuşmada pelikanlar ile öğretmenler arasında bir köprü kurar: "Aslında, bizler birer pelikan kuşuyuz. Pelikan bütün gün yiyecek aramış, bulamayınca da yavrularına kalbini yedirmiş."

Yiyecek bulamayan pelikanın yuvasına geri döndüğünde göğsünü parçalayarak kanını yavrulara içirmesi çok eski bir efsanedir. Napoli'de, pelikanın kendini feda ettiği anı gösteren bir heykel vardır. Bu heykel, 1884 yılında kentte baş gösteren kolera salgını sırasında, hastaların bakımı uğruna kendi yaşamlarını hiçe sayanların anısına dikilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından da, sağlık hizmetlerine yardımcı olmak isteyen bir çok gönüllü toplama kamplarında çalışmaya başlar. Toplama kamplarına özgürlük gelmişti ama onbinlerce esir ölümle pençeleşiyordu. İyileşebilecek esirleri kurtarmak, ölmek üzere olanların da son günlerini huzur içinde geçirmeleri için kolları sıvayan Josef Stuna adlı bir Çek öğrenci, Terezin toplama kampında kalanların listesinde tanıdık birine rastlar: "Robert Desnos. 1900 doğumlu. Fransız vatandaşı."

Rüyalarını yazarak Edebiyata adım atan Robert Desnos, Dadacı çevreyle ilişki kurar. Gerçeküstücülerle tanıştıktan sonra da, hipnotik uykuya dalma yeteneğiyle düşüncenin akıldışı işleyişi konusunda örnekler verir. "Uyanık uyku durumu" denilen bir konumda yazdıkları ilgiyle karşılanır. Breton, Eluard ve Aragon gibi gerçeküstücü şairlerin Komünist Parti'ye katılmalarıyla o çevreden uzaklaşır. Siyasal tavır almak Desnos'a sanat açısından aykırı gelmektedir.

Ama, yerinde durmayan Hitler, Paris'e de gelir. Böylelikle de, uykudan uyanan Robert Desnos, faşizme karşı direnen eski arkadaşlarım arasına katılır. Lduis Ferdinand Celine ve Pierre Pascal tarafından "Faşizm düşmanı, yahudi dostu" olmakla suçlanır! 1944 yılında yayınlanan "Uslu Çocuklar İçin Otuz Tane Türkülü Masal" adlı kitabında yer alan şiirlerden biri de "Pelikan" adını taşır:

Bizim kaptan Jonathan,
Onsekizinde olduğu zaman,
Uzak Doğu'da, bir adadan,
Alıp getiriyor bir pelikan.

Derken bizim pelikan,
Bir sabah yumurtluyor kocaman
Ve tıpatıp aynı olan
Bir yavru çıkıyor yumurtadan.

Sırası gelince yumurtlayan
Bu ikinci pelikandan
Bir yavru daha, aman aman,
Bir başka yumurtlayan.

Pekâlâ bu böyle sürer gider uzun zaman
Yavru çıkmadan önce omlet yapılmazsa
yumurtadan.

Jozef Stuna, listede Fransız şairin adını okuyunca açlıktan iskelete dönüşmüş 240 esir arasında koca gözlüklü birine sorar: "Robert Desnos adlı Fransız şairi tanıyor musunuz?"

Genç adamın sorusu üzerine yerinden doğrulamaya çalışan esir faşizme karşı direndiği için Paris'teki evinin kapısından çıkarken Gestapo tarafından tutuklanmış, Auschwiltz ve Buchhenwald toplama kamplarından sonra Terezin'e getirilmiştir. Esir, bütün gücünü toplayarak konuşur: "Fransız şair... O benim!"

Daha iyi Fransızca bildiği için hemşire Alena Tesarova'dan yardım isteyen Stuna, Desnos'u kurtarmak istese de, çok geç kalındığının ayrımındadır. Her geçen saat ölüme biraz daha yaklaşan şair başında çırpınan iki genç insana özgürlükten, kardeşlikten, ağaçlardan, rüzgârdan, okyanuslardan ve şiirden söz eder. 1945 yılının 5 Haziran günü başlayan birliktelik 8 Haziran sabahı saat 5'te sona erer. Gözlerini yaşama kapayan Robert Desnos'un başındaki hemşire Tesarova'nın getirdiği yaban gülleri de solmuştur.

Fransız şairden geriye bir çift gözlük, şiirler ve şu sözleri kalır: "Uzun sözün kısası, özgür olmak zorunda kalan şiir değil, şairdir!"

Kapıyı Aç Ne Olur Albayım, Para İstemeyeceğim

KANAT GÜNER

Simdiye kadar sayılıdır yazdığım mektuplar ama hep yazmam gereken insanlar olmuştur. Ama şimdi mektup yazmak istiyorum, insan yok... Bir dostum tanıştırmıştı beni albayımla, çok oldu retleşmeyeli. Ama bu kara kutu yine ona açılmalı, o anlar... Sürgüne gönderilmiş Rus çariçesi gibiyim albayım... Giyotine gitmeye bekleyen Fransız devrimcisi... Yankinin düzdüğü Vietnamlı... Osmanlı hareminde haremağası... Çölde gezerken kutup ayısının düzdüğü bedevi... Çöpçatanı sağır-dilsiz, kötürüm, evde kalmış kız... Başımız belaya girer diye kapı önüne bırakılan over doze'da canki... Gel gör ki ölcem ölcem diyip ölmeyen ölemeyen ölseydi çoktan unutulan kaşar bir canki... Sen de duymuşsundur, ölüm haberimi, yok birşey albayım. Birkaç kutu baly çekip keyiften nefes alamaz hale gelince, alveollerke gri hücrelerin kapışması sonucu, keyif veren bally yüzünden medya maymunu oldum.... Hastaneye kaldırıldım, istediğim biraz oksijendi, bağımlı dediler, hastaneden hastaneye sürgün ettiler. Hiçbiri almadı. Polisler aldığı yere geri bıraktı... Polis bıraktı gazeteciler bırakmadı... Kapının önündeki birtakım medya kardeşimin okula gitmesine engel oldu... Aileme verdiğim zarara, vicdan azabına dayanamadım. Otele taşındım... Ezgin, itilmiş, kakılmış, illegal, yanlış, yalnız insanlar ailem şimdi... Yaşlı fahişeler yazık diyor bana... Sürgün psikolojisi, otel odası melankolisi, yalnızlık melankolisi, seni hatırlattı albayım... Uzun lafın kısası Türkiye'deyim, dişiyim, medya maymunuyum... Cankiyim ama o küçük adamlara acıyorum... Bunlar suç albayım, ben suçluyum albayım, haydan geldim huya gidiyorum albayım, RAHATSIZIM ALBAYIM... Kapım vurulana kadar kendimi W.C.ye kilitleyeceğim albayım... Benim için kendine iyi bak, tüpü açık bırakarak intihara kalkışma, tüp bitiyor, üşüyorsun albayım.

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

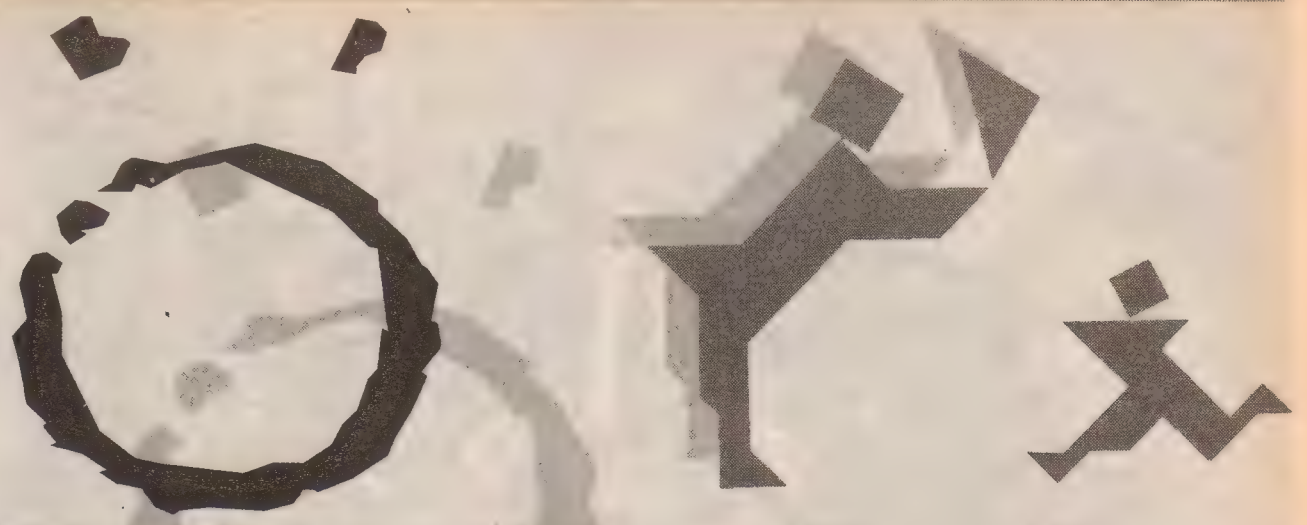

GANİ MÜJDE

İsim:
Ömer Seyfettin

ilk kez "Kaşağı" adlı öyküsünde korktum kuşpalazından.
Ne kaşağıyı kıran çocuk olmak istedim, ne de hastalanıp yatan..
"Pembe İncili Kaftan"ı okurken aklım yerlere atılıp üstüne ebağdaş kurulan kaftan'da kaldı.
Hayatım boyunca bütün servetini harcayıp diktirdiği incili kaftanını yerde bırakıp giden adam olmak istedim. Ardına bile bakmadan giden.
Bugün kimseye borcum yoksa eğer belki de bunu "Diyet" öyküsüne borçluyum Ömer Seyfettin'in.
Öykünün ne olduğunu bana öğreten adamdır Seyfettin.
Hayatı ile ilgili az şey bilirim,
hayatıma kattıkları ile ilgili çok şey.

Şehir:
Ören Balıkesir

Sarı toprakların, etrafını sarı otlar bürümüş tozlu kahverengi zeytin ağaçlarının ortasından bitmiş siteler hızla geçilir. Ayvacık, Edremit arası molasız alınınca oralarda bir yerlerde Ören'e döner yol.
1960'lı yılların yazlıkçı öğretmen evleri disiplinle sıralanırlar yüksek tepenin üstünde.
Evler Ruhi Su kokar, akşam Ankara rüzgarları sallar uzun çınarları.
Çay bahçelerinde piyanist şantörler ucuz çay eşliğinde, ucuz konserler verirler ucuzluktan beklentisi olanlara.
Ne Antalya'nın zengin turist kalabalığı vardır Ören'de, ne Bodrum'un sarhoş trafiği.
Kitap satılır sokaklarında,
Bitap düşülmez sessiz gecelerinde...
Ağaçlar ninni söyler usulca, uyursunuzzzzzzzz..

Hayvan:
Öküz

Tren meraklısı bir hayvan.
Lakin şu sıralar edebiyata merak saldı.
Avangart edebiyatın temsilcisi oldu hayvanoğlu hayvan.
Çayır çimen dolaşırken, Beyoğlu'nun İmam Adnan sokağında möööölemek kolay değil elbet.
Aslında eskiden karıştırırdım hepsini.
Öküz, inek, manda, sığır deyince hangisinin hangisi olduğunu bilemezdim.
Sonra Milka ineğini gördüm reklamlarda, inek yırttı...
Öküz çıktı, Öküz artık başka bir alem şahsım için...

Bitki:
Öksürük Otu

Öksürük mü yapar, yoksa öksürünce mi alınır bilemiyorum ama hep duyardım adını öksürük otunun.
Hiç görmedim...
Gerçi sokak aralarında, apartman boşluklarında hangi otu bilip hangi otu tanıma fırsatım oldu ki zaten.
Bir Arnavut olarak pırasa ile kereviz sapını birbirinden ayıramamam halihazırda.
Bir çam ağacını bilirim ada sahillerinden hatıra.
Bir de gül bilirim sevgililerden özet...
Gerisi kısaca nebatiyat.

Eşya:
Örs

Çekicin suç ortağı amcam...
Herkes çekicin örse vurduğunu düşünür..
Oysa çekiçle örsün arasında kalan kızgın demiri kimse iplemez.
Kimsenin aklına gelmez örs olmasa çekicin o kadar ezici üstünlüğü olamayacağını.
Kızgın demirler çekice mi kızar örse mi, bilinmez..
Ben ilkokul yıllarında örsün orta kulakta bir kemik olduğunu düşünürdüm.
Örs, çekiç, üzengi...
Örs, çekiç, üzengi...
Bir de "Ayşecik tatilde" kitapları vardı ilkokuldan kalan.
O ayrı hikâye...

Artist:
Özcan özgür

Onu daha çok mayoyu çıkarmadan cinsel birleşmenin mümkün olabileceği tezi ile hazırlanmış seks filmlerinden tanırdım.
Öncesine sonrasına ve hayatına ilişkin çok bilgim yoktu.
Mahallece gittiğimiz "Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak" filminde çok güldürmüştü beni.
Ne kadar iyi bir oyuncu olduğunu anlamam için Kardeşim Benim filmini seyretmem gerekti.
Ve "Kardeşim Benim" sözcüğünün Özcan Özgür'ün alameti farikası olduğunu öğrenmem.
Ferhan Şensoy'dan dinledim. İzmir'de bir turnede aynı odada kalıyorlarmış.
Odaya girer girmez etrafa kibrit kutularını savurmaya başlamış Özgürce...
"Ben içerim sarhoş olurum, sarhoş olunca da canım sigara çeker, kibrit bulamam.
Elimi attığım her yerde kibrit olmalı kibrit" deyip yakmış bir cigara.
Özcan Özgür'den aklımda filmleri ve sigaradan sararmış parmaklarıdır kalan.
Cigaradan gitti desek belki doğru, belki yalan...

Not:
Öööööö

Bir kusma nidasıdır genel olarak.
Kusarken insanın şiir okuma veya "yumuşak ge" sesi çıkartma ihtimali olmadığından öööö diyoruz kısaca.
Yani koskoca harfe bir istifra özelliği yüklenmiş gidiyoruz işte.
Bir de düşünürken kullanırız ööö'yü...
Hani cümleyi toparlamayıp düşünürüz ya bu durumda bazıları Eeee der bazıları ööööö der...
Eee diyenler genellikle sovyet devrimi sırasında bolşeviklerden yana olanlardır, ööö diyenler ise menşeviklerden yana olanlardır.
Bir de aaaaa diyenler vardır ki bunlar Amerikan cumhuriyetçileridir.

Akşamsefası

Kanat Seslerini Duydum

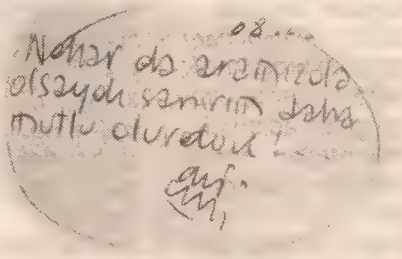

EFLATUN NURİ

1995 yılı; Nehar Tüblek aramızdan ayrıldı. Sekiz Mart, inanamıyorduk. Çünkü her gün çizeceğimiz karikatüre espri düşünmekten; bir gün öleceğimizi düşünmeye fırsatımız olmamıştı!

Aklımıza da gelmiyordu doğrusu!

Karikatür sanatının öncüleri, Cem, Ramiz, Cemal Nadir, derken sonraki yenilikçiler kuşağı da dile kolay, 50. sanat yıllarını çoktan geride bıraktı. Yılların bu denli, ışık hızıyla geçtiğini farkedemedik. Ancak bizim için böyle acı olaylar uyarıcı oluyordu.

Üzgündür, yıkılmıştık; sanki sarhoş gibiydik. Gerçekten ayakta duramıyorduk. Oldu olacak, hiç olmazsa gidip bir yerde iyice içelim de nerede yıkılacaksak, orada kalalım dedik.

Tan Oral, Ali Ulvi, Semih Balcıoğlu, Tonguç Yaşar, ben, Ferit Öngören ve Ferruh Doğan fotoğrafta görüldüğü gibi, büyücek bir masanın etrafında, yediveren gülü gibi serpildik.

Yedi bardak sessizce uzandı; masanın ortasında çarpıştı. İlk yudumlar alındı.

Ali Ulvi

- Nehar da aramızda olsaydı.. dedi.

Masaların aralarında, çiçek satan kızlar dolaşıyordu. Burunları, elleri soğuktan kızarmıştı; sattıkları kırmızı karanfiller gibiydiler, pasajın üst katlarında uçuşan güvercinlerin, kanat seslerini duydum.

Tekrar içkilerimizi yudumladık. Yıllar öncesine döndük. Votka ile bira içtiğimiz günlere; sonra, "Fıçılı" da en adi numaralı şarapları nasıl içtiğimizi; ama, kimlerle içtiğimizi anımsadık. Daha sonra karikatürden söz açıldı. Yıllar önce karikatürün çağdaş bir tarifini yapabilmek için nasıl bir uğraş verdiğimizi anımsadık. O günlerde çizilen karikatürü, altındaki fıkra gibi yazılar tamamlıyordu; yazıları giderek azaltmaya çalıştık. Bununla da yetinmedik.

Sadece çizgi ile espriyi vermeye başladık; ve altına ilk önce, "Yazısı içinde" daha sonra "yazısız" sözcüğünü yakıştırdık. Karikatürü yazısız düşünmek, çizmek bizim için vazgeçilmez bir tutku, başka bir deyişle moda olmuştu. "yazısız" sözcüğünün anlamsızlığına Ali Ulvi fena takıldı. Giderek "Yazısız" sözcüğünü de çöpe atarak rahatladık. Bu ara, rahatladık derken, iyice rahatımız kaçtı! Bir gün Ferruh Doğan "Bu çizdiğimize bir ad koymanın zamanı geldi demez mi? Tabii en doğal hakkımız! "Ne iş yani!" adama sormazlar mı ne iş yapıyorsun diye.

Yaptığımız işe ne ad koyalım diye düşünmeye başladık! Aşağı yukarı bir noktada birleştik. Ferit Öngören'in katkıları da göz ardı edilemez. Çizdiğimizin az sözcükle çok şey ifade etmesi gerekiyordu.

Sonuçta, Ferruh Doğan sözcükleri yerli yerine oturttu. Karikatürün adı bundan böyle, "çizgi ile mizah" yapma sanatı oldu.

Bir ara; Semih Balcıoğlu:

- Eflâtun, Nehar'la ilgili bir anın vardı; yazısız bir tiple ilgili, anlatsana şunu...

1952 yıllarında meşhur "Tan" gazetesinin sahibi ile tarihi romanlarıyla ünlü Abdullah Kozanoğlu "Yeni Gazete" adında bir gazete çıkarıyorlardı. Yazı işleri müdürü arkadaşımız Oktay Verel'di. Ben o gazetede Karagöz ile Hacivat'ı yazısız band olarak çiziyordum; yalnız Karagöz ile Hacivat'ı kartondan kesilmiş gibi değil de normal insanlarmış gibi sadece profilden değil de önden de, arkadan da çalışıyordum.

O günlerde yazısız çizmek bir yenilik, bir modaydı. Fakat her gün, Abdullah Ziya Kozanoğlu "oğlum Eflatun şunları konuştur; hiç Karagöz ile Hacivat konuşmadan durabilir mi? Biri "Hey hak, Karagözüm" dediğinde, mesela öbürü "Onbeşe karaüzüm" gibi bir şeyler diyecek; en sonunda "yıktın perdeyi, eyledin viran" filan, falan. Sen dinle beni, konuştur şunları inat etme; ister resimli romanlardaki gibi balonlar içine yaz, yahut her karenin altına yazılar dizilsin."

Ben de hergün çıkan bandları gösterip "Bakın Abdullah Bey yazı olmadan da anlaşılmıyor mu?" diyordum. O da "Anlaşılıyor oğlum anlaşılıyor da, beni de anla dediğim gibi yaparsan daha da anlaşılır, daha da beğenilecek." Ben yine bildiğim gibi yaptım, Oktay Verel'e o gün yazısız bandımı bırakıp gittim.

Ertesi gün gazeteye geldim, bir de ne göreyim Karagöz ile Hacivat'ı konuşturmamışlar mı? Bir sürü balonlar içinde bir geyik muhabbeti, o kadar olur. Hemen hesabımı kesin gidiyorum dedim ve toz oldum.

Birkaç gün sonra "Altunizade" tramvay durağında Mehmet Fuat'la karşılaştım; gazeteden ayrıldığımı söyledim o "nasıl olur yahu Eflatun dün Yeni Gazete'de senin Karagöz ile Hacivat tipini gördüm; fakat senin adının yerinde Nehar Tüblek'in adı vardı" dedi. Üsküdar iskelesinde bir Yeni Gazete aldım, çok şaşırdım. Aynen benim tiplerim, değişiklik ise yazılı olması ve de benim adımın yerinde Nehar Tüblek'in adı olmasaydı.

Aradan yirmi, yirmi beş yıl geçti. Bir gün Cağaloğlu yokuşundan, vilayete doğru iniyordum; yanımdan geçmekte olan bir taksi durdu, arabanın arka kapısı açıldı, Nehar Tüblek'i gördüm. "Nereye Eflatun? Atla arabaya" dedi. Ben "Karaköy'e vapura" o "tamam ben de Beşiktaş'a gidiyorum, seni Karaköy'de bırakayım, bugün de maç var araba bulmak çok zor" yüzüne baktım, sapsarıydı yüzü "hayrola yahu seni keyifsiz gördüm, hasta mısın?" dedim. O "yok Eflatun hasta filan değilim ama; ne yiyorum, ne içiyorum, ne de uyuyorum" dedi. "Nasıl yaşıyorsun? Bunu bana da öğret" dedim. O, "Bırak şakayı Eflatun, inan moralim sıfır, sinirimden kendimi yedim bitirdim, olur mu böyle şey yahu bu yapılacak şey mi?". "N'oldu anlatsana" dedim. Nehar derin bir offf! çektikten sonra, biliyorsun Şahap Balcıoğlu, Semih Balcıoğlu'nun abisi, tabii adamın forsu var; borusu her yerde ötüyor, tuttu Semih'i Hürriyet gazetesine yerleştirdi. Ben... Ben... Hürriyet gazetesinin karikatüristi değil miyim? Ben orada çalışmıyor muyum?* Bir gazetede iki karikatürist olur mu? Ben de "ama Nehar'cığım, Semih başka bir sayfaya çiziyor sen yine de dua et **senin yerine yapmıyor**" dedim.

Bu ara Ali Ulvi:

- Eflatun, arkadaşımızı bu gün yolcu ettik, sen arkasından konuşuyorsun dedi.

Ben de:

"Hayır arkasından konuşmuyorum, sen beni dinlemiyorsun o zaman. Aynen Karagöz ile Hacivat gibi karşılıklı konuşuyoruz" dedim.

Evet... O güzel insan hep böyleydi, işte herşeye rağmen, haklı da olsa, haksız da olsa hiçbir arkadaşına toz kondurtmazdı.

Not: *O zamanlar gazetelerin bir karikatüristi olurdu.

Ali Ulvi Ersoy

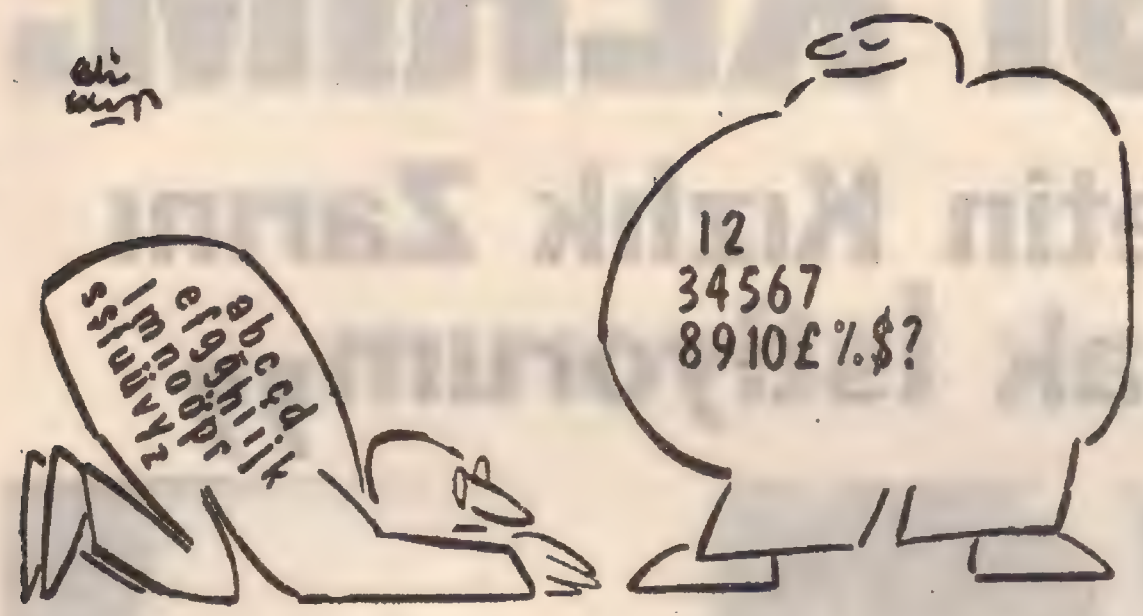

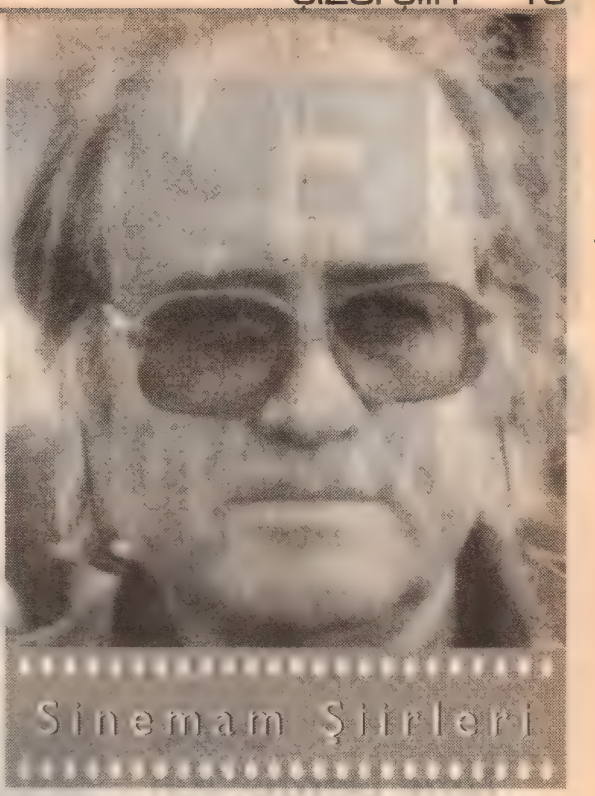

Yengeç Sepeti

NİHAT ZİYALAN

kırt kırt örülürken yengeç sepeti
belki de balıktan dönme zamanıdır düğümlenen
işte buna benzer şeyler söyledi karısına
esneyen gölün ağzıyla Sadri Alışık
bu çiftlik gittikçe
oyuluyor günlerin dibi yalnızlık
haber salalım çocuklara
getirsinler şen şakrak

toprağa iyi de yağmur
keşke çocukların gelişine yağmasaydı
bak şunlara karıcığım
şemsiyenin altında durmuyorlar
ıslanmasın birbirlerine lafları
salt ona dikkat tutuyorlar

büyük oğluna söylemiştim
bu çiftlikte kuşlar
bitkinin yeşili dertleşir hışırtısıyla gölün
nedir belindeki silah
ürker konuşmalarımız
avluda koşuşturan çocukluğunuz

eve giren ıslak
ah yavrularım nasıl da tütüyor
buram buram diri
odaları geriniyor gülüşleri
öpeceğim ortalığı
özlemişim özlemişim makamında

"biz bu çocukları iyi yetiştiremedik galiba"
ne kadar çabuk
tiftik tiftik atıldılar dönüşe
babaevi çocuklukları hep öyle kalacak
sandım ne kadar
safmışım şemsiyenin altında
farkedememişim kuru tutulan ikiyüzlülükleri

karımla elele SON
yazısını beklerken
yasladım başımı
içimdeki ağacın kalın serinliğine

Sydney, 1998

FENASİ KERİM:

"Memleketin Kızlık Zarını Yırtmak İstiyorum"

Öküz, Time Dergisi'nin yüzyılın en önemli kişilerini belirlemek için yaptığı anketin "Yapıcı Üstün Yetenekler" listesinde 127 bin 639 oyla 7. sıraya kadar yükselen ve yerli medyayı günlerce meşgul eden meçhul Türk Fenasi Kerim'i buldu ve konuşturdu.

ÖKÜZ ÖZEL HABER

HATİCE MERYEM

Nereden çıktı bu Fenasi Kerim?

- Cinselliğini beyin hücrelerinin en ücra köşesinde yaşayıp, hissedip de ketum bir tutum içinde bastıran, cinsellikten nefretle bahseden, kendisiyle barışık olmayan, demirleri pas tutmuş düzenin dişlileri arasında sıkışıp kalmış taşkafalı insanların inadına çıkmıştır Fenasi Kerim. Daha bunun Acisi ve Fecisi de var.

Ama niye ille de Fenasi?

- Düşündük düşündük Ahmet, Mehmet, Hasan, Hüseyin hangi ismi aklımıza getirsek hepsi peygamber ismi. E böyle bir dergide! Mesela Yasin diye bir çocuğu porno fotoromanlarda oynatıyorduk. Adının Yasin olmasından dolayı bir çok tehdit telefonları ve mektuplar aldık. Günahtır, bu isimleri kullanmayın diye. E peki senin nerden haberin var bu dergiden. Sonra çocuğun ismini değiştirmek zorunda kaldık.

Time Dergisi'nin anketindeki Fenasi Kerim olayıyla bir bağlantınız var mı?

- Ben yapmadım. Ama ismimin Time Dergisi'nde dünya çapında 7. sıraya gelmiş olması demek Türkiye'de Atatürk'ten sonra en büyük özlem olan bastırılmış cinsel duyguların ön plana çıkmış olması demektir. Bu bir halkın isyanıdır. Bu içimizdeki gizli duyguların yine gizli olarak dışavurumudur. Neden Fenasi'ler ortaya çıkmıyor. Cinselliği beynimizin taa en ücra köşesine atmışız, hissediyoruz, dışarı vurmuyor, bastırıyoruz. Yani insanın en önemli özelliği en arka plana atılıyor. Hiçbir babayiğit çıkıp da demiyor ki "kardeşim bu cinsellik Türkiye'nin neredeyse en önemli problemidir." Bir kaç gün önce bir belediye başkanı ile röportaja gittim. Siyasi sorulara şakır şakır cevap veren başkan Türkiye'nin cinsel yapısı ile ilgili sorular için "orayı lütfen geçelim, sonra hafife alırlar" diyor. Bir başka zamanda sosyalist bir partiye gitmiştim. Sosyalistlerin ve devrimcilerin cinselliğe bakış açısını öğrenmek için yetkili insanlara sordum. Herkes birbirine attı, en sonunda başkan yardımcısı orada çalışan oda işlerine bakan görevliye dedi ki: " Şey, arkadaş sosyalistlerin şey üzerinde kem küm bakış açılarını öğrenmek istiyor". Ben de "şey'le ilgili değil cinselliğe bakış açılarını öğrenmek istiyorum" dedim. Sağcısı solcusu cinselliğe aynı bakıyor. Önce bacı bacı deniliyor sonra gacı oluyor.

Böyle iddialı laflar için bir kaç görüşme yeterli mi sizce?

- Bunlar sıradan insanlar bile değiller. Onları temsil ettiklerini söylüyorlar.

Cinselliğini yaşamak isteyen, bunu açık açık ifade eden insanlar çok az ve çok gizli. Mesela yine Fatih'te oturan başörtülü bir kadınla röportaj yapmıştım. Bu dergileri alıyor ve aklınızın alamayacağı fantazileri vardı. Bakın bu dergiler en çok Konya'da (satış raporlarına bakın), İstanbul'un varoşlarında ve Anadolu'da satıyor.

Sizce bu neyin göstergesi?

- Bu insanlar birşeyler öğrenmek istiyor. Yani pornografiyi sadece cinsel tatmin aracı olarak görmüyorlar. O sadece bir parçası. Pişmedim belki pişmek üzereyim, ama bu benim kulvarımsa pornografiyi göstererek birşeyler öğretmek istiyorum.

Biraz kendinizden bahsetseniz.

- Mersin'deyken örgütsel faaliyette bulunmaktan cezaevine girip çıkmıştım.

Siyasi şubeden sık sık çağrılıyor ve sorgulanıyordum. İşkencelerden bıkmıştım. Hem ortaokula gidiyordum hem de Mersin'in tanınmış lokantalarından birinde bulaşıkçılık yapıyordum. Bir öğle paydosunda Mersin fuarına gittim, bir baktım bir adam insanlara profilden bakıyor, resim çiziyor. Herkesin dağılmasını bekledim, yanına gidip "abi, ben de senin resmini çizebilir miyim?" dedim. Daha önceleri Gırgır, Fırt dergilerini takip ediyordum. Karikatür çizmeye çalışıyordum. Annemle tek anlaşamadığımız nokta karikatür çizmemdi. "Bu çizdiklerine öteki dünyada can vereceksin sen Allah mısın?" diyordu. Dergilerimi yakmıştı. Neyse "tabii" dedi ve kağıdı kalemi verdi. Ben de onun karikatürünü çizdim. Çok beğendi ve nerde çalıştığımı sordu. "Yanımda takıl ben sana birşeyler öğreteyim" dedi. İşyerimde yevmiyem 75 liraydı. Ben zamanla 500 lira kazanmaya başladım. Hayalimde İstanbul vardı. Kaçtım geldim. 12 Eylül'den hemen sonraydı. Otelde kalıyordum, sokakta insanların karikatürlerini çiziyordum. Sonra yine Mersin'e döndüm, orada gazetelerde foto muhabiri olarak çalıştım. Mersinliler karikatürü de bilmedikleri için bana **karıgötürücü** diyorlardı. Tekrar İstanbul, tekrar Mersin, evlendim, çocuk olduktan ve biraz büyüdükten sonra yine İstanbul'a geldim. İstanbul'un imkanları çok genişti. Bulvar Gazetesi'nde hastane muhabirliği yapmaya başladım. Akşam 5'ten 9'a

SEX PRESS

İmtiyaz Sahibi:
FLAŞ YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Hüseyin ÇAĞLAR
Editör:
Fenasi KERİM
Genel Koordinatör:
Zeynep FOLLUTAŞ
Koordinatör Yardımcısı:
Canan ER
Reklam Müdürü:
Ramize KARANFİL

Bilgisayar Grafik Yönetmeni:
Hugo REİS
Satış Müdürü:
Metin KOCABEY
Production Manager:
Seda ŞENEL
Photographic Contact:
Yaşam SOYLU
Model Contact:
Neslihan Sözer
Ofset Hazırlık ve Baskı:
ÇELSA OFSET

Genel Dağıtım:
YAY-SAT

Adres:
Kutlu Sok. Uygur İşhanı Kat: 1
Gümüşsuyu - İstanbul
293 19 93
Yazışma Adresi:
CC351 80303 Mecidiyeköy-İstanbul
18 YAŞINDAN KÜÇÜKLERE SATILAMAZ

(**SexPress Dergisi**'nin **1997** tarihli herhangi bir nüshası)

merhaba

NASIL BİR GAZETE OLACAĞIZ?

● Jargonumuz Maço bir anlayıştır.
● Kimsenin cesaret edemediği konulara parmak basacağız. Gerçek halk argosunu kullanacağız.
● Terbiyeli çocuk, efendi adam rolleri oynamıyacağız, içimizdeki cinselliği yaşıyacağız, çekinmeden, ama Am, Göte Göt, Kekeçik diyeceğiz.
● Namus iki bacak arasında değil beynin taa ortasındadır diyoruz.
● Homoseksüel, Transseksüel, Gay, Lezbiyen vs. cinsel tercihini kendi zevkine göre yaşayan herkes özgürce yaşasın, baskı görmesinler diye bas bas bağıran bir gazete olacağız?
● Gazetemizi nasıl buldunuz, beğendiniz mi? Yoksa çok kötü olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bize yazarsanız sizlere daha güzel, daha süper bir gazete sunmak için kendimizi düzene sokarız. İşte adresimiz: PK 63 Beyoğlu-İstanbul
● Fazla gevezelik yapmayacağız, hadi bize şimdilik eyvallah. bir dahaki sayıda buluşmak üzere...

Fenasi KERİM

(**SexPress Dergisi**'nin **1997** tarihli bir nüshasının editör yazısı)

Time anketinde ÇİRKİN OYUN

Time Dergisi'nin 100 yılın en önemli kişisini belirlemek için yaptığı ankete, kötü niyetli bazı kişiler "Fenasi Kerim" adını da soktular.

BUILDERS AND TITANS

	Total	Percen
bill gates	454308	7.19
henry ford	357666	5.66
howard hughes	351004	5.56
douglas macarthur	293521	4.65
vehbi koc	266009	4.21
murat arslan	205532	3.25
fenasi kerim	127659	2.02
richard rogers	64880	1.03

İşte Time Dergisi'nin anketinden dün çıkı... Listede Fenasi Bey 7'nci sırada

(**Fenasi Kerim**'i de yakından ilgilendiren 16 /2 / **1998** tarihli **Hürriyet Gazetesi**'nin haberi)

Ve Fenasi Kerim'in yukarıdaki tablo için yaptığı ilginç yorum:

"İsmimin, Time Dergisi'nde dünya çapında 7. sıraya gelmiş olması demek Türkiye'de Atatürk'ten sonra en büyük özlem olan bastırılmış cinsel duyguların ön plana çıkmış olması demektir. Bu bir halkın isyanıdır."

"Uff, karnım acıktı, bir şey olsa da yesem" diyorsun da , neden canın seks istediğinde aynı doğallıkla ifade edemiyorsun?"

kadar insanların karikatürünü çiziyor, gece hastaneye gidip insanların fotoğrafını çekiyordum. Hastane ile hastalarla yaptığım haberleri ya hiç girmiyorlar, ya çok küçük giriyorlar, ya da adımı bile yazmıyorlardı. Bir gün hastane bahçesinde yoğurt yerken hemen önümden geçen bir küçük farenin üzerine yoğurt kutusunu kapattım. Çalkaladım, çalkaladım, fare aptallaşınca hastanenin onkoloji kliniği tabelasının üstüne koydum ve resmini çektim. Hastaneyi fareler bastı diye haberi yaptım. Ertesi gün sürmanşetten girdi haber. Hastane muhabirleri gece hastaneye gelen hayat kadınlarının yanındaki arkadaşlarını ayarlayıp hastane bahçesinde iş bitiriyorlardı. Ben de yüzleri tanınmayacak şekilde resimlerini çektim. Sürmanşetten Hastane Bahçesinde Seks Skandalı. Baktım seksle ilgili bir şey yaptım mı sürmanşet, ciddi haber yaptım mı girmiyor bile. Sonra Tan gazetesinden çağırdılar, dediler ki bize çıplak kadın resmi bul. Ben de hastane muhabiriyken tanıdığım pavyon kadınlarına sordum. Ben İstanbul'da vukuattan korktuğum için onlara sarkmadığımdan beni severlerdi. "Olur" dediler. İlk önce bir dansöz kız vardı, onun resmini çektim. Tan gazetesi bir uçtan bir uca koydu o resmi. Bir tek resim için tüm maaşım kadar para verdiler. Onun arkadaşı, onun arkadaşı, derken pavyon alemine girmeye başladım. Fotoğraflar çok tuttu, tiraj yükseldi, Süper Cumartesi ilavesi vermeye başladı gazete. Birden kovuldum. Meğer patronun sevgilisinin resimlerini çekmişim ben bilmiyorum ama.

Bu arada bana bir mektup geldi. Mektup dualarla başlıyordu. "Allah senden razı olsun, Allah tuttuğunu altın etsin" diye. Bu çocuk evde ders çalışıyormuş. Annesi babası gezmeye gitmişler. Kızkardeşi de banyo yapıyormuş. Onu rontlamış, cinsel uzuvlarını görmüş, feci şekilde tahrik olmuş, kardeşine tecavüz etmeyi düşünmüş. Sonra hasbelkader bakkaldan aldıkları ekmeğin sarılı olduğu gazete yani Tan Gazetesi'nin üzerinde çıplak kadın resmi varmış. O kadın resmine bakarak mastürbasyon yapıyor bu çocuk. Kızkardeşine tecavüz etmekten vazgeçiyor. Oturup bana "Allah senden razı olsun, belki de sen bu resmi çekmesen ve yayınlanmış olmasa ben belki de kardeşime tecavüz edecektim" diye mektup yazıyor. Bu mektup bana güven verdi ve aynı zamanda kafamın daha derinlikli çalışmasına neden oldu. Bir zamanlar ben de bu çocuk gibiydim. Ve hakkaten gözümüz cinsellikten başka bir şey görmüyor, aklımız başka bir şeye çalışmıyordu. Birileri çıkmalı ve bu insanlara yardımcı olmalı dedim. Ha bu arada Mersin'e gittim. Eşimin 50-60 yaşlarında bir akrabası var. Üç tekerlekli bisikletle hareket edebiliyor. Beni çağırdı, şivesiyle "heyyo gel buraya ne güzel karılar çekiyorsun, bizim için de yap bir şey, İstanbul'dan bir şey getirmedin mi?" dedi. Belki espri babında söyledi ama adam yıllardan beri bekar ve sadece ayakları sakat, cinselliğinde hiçbir arıza yok. Birileri bu insanları düşünmeli. İstanbul'a döner dönmez ona kaset gönderdim. Bu insanlar ne yapsın? Yani bir şekilde otoseks devam etmeli değil mi? Dedim ulan yap anasını satayım.

Evli ve iki çocuk sahibi olduğunuzu söylediniz, onlar yaptığınız iş hakkında neler düşünüyorlar, haberdarlar mı?

- Benim hanım buraya gelirken söylemişti. "İstersen bizden bahsetme, insanlar ters anlarlar" diye. Fakat benim kimseden çekinmeme gerek yok. Gün oluyor çekim yerim, stüdyom olmuyor ve erotik fotoğrafları evde çekiyorum. Eşim de yardımcı oluyor bana.

Nasıl yani, eşiniz hiç tepki göstermedi mi? Hiç değilse en başta ...

- İlk zamanlarda tepki göstermişti. Ancak konuştukça, anlattıkça o da anladı ve hak verdi. Çünkü o buna benim bir felsefem olarak ve işim olarak bakıyor. Bu davamda eşimde yanımda yani. 16 yaşında bir oğlumuz ve 10 yaşında bir kızımız var. Oğlum lise bire gidiyor.

Seks dergileri evde görünür yerlerde mi duruyor?

- Tabi tabi. Eskiden sıkılıyordum ama sonradan çocukların bunları görmesinde bir sakınca olmadığına karar verdim.

Pornografinin çocuklar üzerindeki etkilerini araştırdınız mı?

- Yani insanlar karnı acıktığı zaman "Uff, karnım acıktı, bir şey olsada yesem" diyorlar da , neden canın seks istediğinde aynı doğallıkla ifade edemiyorsun? sorusunun cevabı bana yardım etti bu konuda.

Öyleyse pornografi nedir sizce?

- Pornografi bir ülkede denge unsurudur. Geçenlerde bir gazetede okudum. İngiltere'de 16 yaşından küçük her 10 kızdan 4'ü hamile kalıyormuş. Ve çocuk yaşta hamile kalma olayları daha önceleri en fazla Hollanda'da görülüyormuş. İngilizler bu konuda Hollanda'yı örnek alacaklarmış. Hollanda bu olayın önünü okullarda cinsel eğitim vererek kesmiş. Aslında devletin yapması gereken bir olayı biz el yordamıyla yapmaya çalışıyoruz. Pornografi devlet denetiminde olsun, yasallaşsın. Böylelikle ensest ya da çarpık ilişkilere engel olabilecektir. Küçük yaşta kız ve erkek çocukları kullanılıyor ve bu tür sapkınlıklar bugün önlenemiyor. Pornografinin yasallaşmasıyla bu tür pislikler ortadan kalkacaktır.

"Tecavüz etme, kitap oku, sonra da 31 çek"

Ülkemizde pornografik dergilere feminist akımların tepkisini nasıl buluyorsunuz?

- Ben bazı feministlerden -mantıklı olanları hariç- daha feministim. Çünkü kadınları onlardan daha çok seviyorum. Onlar "siz kadın vücudunu cinsel sömürü için kullanıyor, erkekleri azdırıp azdırıp kadınların üstüne yolluyorsunuz" diyorlar. Değil be kardeşim, hangi erkeğe sorarsan sor, eğer bir fotoğraftan tahrik olmuşsa ya o fotoğrafı beynine nakşeder ya da o fotoğrafı zula eder ve bilahere tuvalette kulanır. O fotoğraftaki kadına bakınca sokaktaki kadınları öyle görmez. Cinsel tatmine ulaşmış bir erkek kadına daha sağlıklı yaklaşır. Aynı şekilde kadınlar da. Ben eskiden şöyle yazmıştım. "Tecavüz etme, kitap oku, sonra da 31 çek"

Bu da bir nevi kitap okutma yöntemi olsa gerek ... Bu dergilerde yalnızca resimler yok tabii, bütün kadınları genelleyen, isterik ve kolayca elde edilebilen kadınların her an her yerde hazır olduklarına dair yazılar da var...

- Onları toplumsal değerlendirmemek lazım. Bir çok röportajımda kadınların cinselliği özgürce yaşamak istediklerine şahit olmuşumdur. Bu dergilerdeki yazılardan kadınların tamamının isterik olduğunu düşünen erkekler de aptaldır.

İyi de bu dergilerin en fazla nerelerde satıldıklarını siz söylediniz. Bu gençlerin kültür düzeyi hakkında neler biliyorsunuz?

- Zengin çocukları internetle dünyanın öbür ucundaki pornografi denizinin derinliklerinde yüzüyor. Çocuklukları bizim gibi geçen, imkanları olmayan çocuklar da bizim yayınladıklarımızı okuyorlar. Onların kültür düzeyini biliyorum tabii. Sen ben kültürlüyüm diyerek onun anlamayacağı bir çok kelimeler kullanıyorsan -o kelimelere karşı değilim ama- bir de sözlük yapman lazım. Bu dergilerde ben homoseksüel derken bile onun anlamını "ansiklopedik bilgi" başlığında açıklıyorum. Mesela flört'ü bile bilmez bizim insanlarımız. Flört eşittir de ben senin ellerini öpeyim. Bir çok yazımda da şunu vurguladım. "Kız Tavlama Sanatı" diye bir köşe yapardım. Bunu varoşlarda bütün genç çocuklar okur. 1-Kadınlara otobüste ford çekerek tavlayacağını sanma. Tavlayacaksan da tavlayamazsın. 2-Kadınla argo konuşarak kalbine gideceğini sanıyorsan yanılıyorsun diyerek kadınlara kibarlık, efendilikle yaklaşmalarını tavsiye ediyorum. Bir nevi sağ gösterip sol vuruyorum yani.

Ford çekmek, boşa patlatmak, tavlamak, iş bitirmek gibi kaba bir dil kullanıyorsunuz ama...

Okuyucunun, daha doğrusu varoşların kültür seviyesine inmek lazım. Anlayabileceği bir dil kullanmak lazım. Sen o insana heteroseksüeli anlatamazsın. Ama bunun normal, bildiğimiz anlamda cinsellik olduğunu söylersen onu anlar. Heteroseksüel eşittir cinselliğini karşı cinsle yaşayan dediğin zaman anlar. O insanan diliyle anlatamazsan o insana hep yabancı kalırsın. Bir çok dergideki terimleri ortaokul mezunu bir genç nasıl anlasın. O zaman o da okumuyor.

Peki ama kadın vücudunu kullanmadan da eğitici ve öğretici olamaz mısınız?

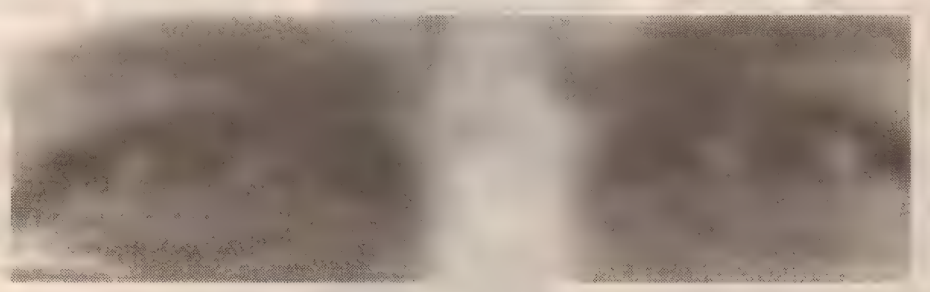

"Kadınlar için de bir erkek pornografi dergisi çıkarmayı çok isterim."

- Kadınlar için de bir erkek pornografi dergisi çıkarmayı çok isterim. Ancak işi cinsel sömürü açısından değerlendirilecek olursak herkes sömürgen. Şöyle diyeceğim o zaman, siyasi gazeteler siyasi sömürü yapıyor, şarkıcıların hepsi duygu sömürüsü yapıyor, televizyonların yaptığı sömürüyü anlatacak zaman yok. Her türlü sömürü ülkemizde mevcut. Ben erkek bedenini de sergilemekten yanayım, kadın cinsel uzvunu sergilerken erkeğinkini de sergilemekten yanayım. Çünkü bu ülkede kadınlar da görmek istiyor. Fakat erkek bulmak zor oluyor. Toplumsal değerler kadın ve erkeğe tavşan kaç tazı tut diyor. Bunlar değişmeli. Dedim ya erkek bulmakta zorluk çekiliyor. Yüzümü kapatırım diyor. Yüzünü kapattıktan sonra porno fotoroman neye yarar? İlk önce fizyolojik açıdan değerlendireyim. Kadında bir kaldıraç yok. Bu çocuklar sosyete erkekleri gibi değil. İğne, ilaç, içki yok. Çekiniyor. Fotoğrafçının yanında ereksiyon haline gelemiyor.

Başınızın belaya girdiği oluyor mu?

- Dergiler devletten izin alınarak basılıyor. Adres belli, dağıtım belli. Fakat dağıtıldıktan hemen sonra toplatılır ya da toplatılmaz. O devletin bileceği iştir. Toplatılan dergiler Seka'ya satılıyor. Yeni bir uygulama başlamış. Dergilerin kapaklarını naylon değil kağıt yapın demişler. Seka kabul etmiyormuş. Vergi de ödüyorlar. 50'ye yakın dergi vardır. Bir de kurtizanlar var ülkemizde.

Kurtizan ne demek oluyor?

- Soylu fahişe oluyor. Yani genelevde ya da sokaktaki gibi değil yani. Sosyetik karşılığını söyleyeyim "eskort kızlar". Ülkemizde cinselliğin her türü yaşanıyor. Aileler üçlü, dörtlü toplu seks yapıyorlar. Bir çok işadamı "sana güvenebilir miyiz" diye lafa girerek onların sevişmelerini çekmemi istiyorlardı. Çekim biter bitmez kasedi onlara veriyordum.

Sünnet düğünü, nikah töreni gibi mi yani?

- Evet. Bu tür konularda başım hiç belaya girmedi. Çünkü gittiğim yerler yalıydı, köşktü. Güvenilir yerlerdi.

Bu dergilerde çıkan cinsel dertlere çare gösterilen ürünlerin reklamları hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Problemlere çare doktordur. Vakumpomp, ereksiyon için yağmış, bilmemneymiş bunlar hikaye.

Kazancınız Nasıl?

- Ben bunu ispat etmek için sizi eve davet edecektim. Bu işten hiçbir zaman büyük paralar kazandım. Çünkü idealistim. Ben dergi sahibi değilim. Bu işten parayı dergi sahipleri kazanır. Ben çalışıyorum.

Yapmak istedikleriniz ...

- İdeallerim; malumunuz ülkemizde büyük bir cinsel açlık bulunuyor. Türkiye'nin cinselliğe bakış açısını kızlık zarına benzetiyorum. Yani bir genç kız sevgilisiyle hep bir rahatsızlık yaşar. Taa ki o zar yırtılana kadar. Zar yırtıldıktan sonra... Bütün namus anlayışı bu ufacık zarın arkasında saklıymış toplumsal değer yargılarımıza göre. İşte ben bu zarı yırtmaya çalışanlardanım. Tabular var ve yıkılmalı. Ülkemizin kızlık zarını yırtmak istiyorum.

Nasıl yapacaksınız bunu?

Bence Türkiye'de her önüne gelen evlenemez. Devlet nasıl ki ehliyet almak isteyenleri kursa tabi tutuyorsa evlenmek isteyenleri de kursa tabi tutmalı. Bunun altyapısı hazır. Yemek pişirme, çocuk bakımı, ekonomi dersleri yanında cinsel dersler de olmalı.

Çevrenizden nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Çok komik bir anımı anlatayım. Kayınvalidem bizi ziyarete gelmişti. Yan odada bir kadının erotik resimlerini çekiyordum. Bu esnada kayınvalidem ikide bir merak ediyor. "a yavrum ben de geleyim" diyor. Gizleyemedim en sonunda "bak kaynana ben bunları çekiyorum yeter ya" dedim. Baktı, baktı. Oturduğu koltuğun yastığının altına soktu. Biz odadan çıkınca dergiyi çıkartıyor bakıyor, biz odaya girince "a yavrum insan kapıyı çalarda girer" diyor. Memlekete dönerken "Memmet, Memmet" dedi, "buyur ana" dedim. "Yav bunlardan götüreyim de köyde kızlar bakar" dedi. Cinsellik yadsınamaz bir gerçek. Tarikatlerde çıkan seks skandallarını biliyorsunuz.

Peki bundan sonra ne olacak?

- Tanınmış en feminist yazar Valeria Solanas "Erkek Budama Derneği Manifestosu" adlı kitabında, bir çok kadının taparcasına sevdiği erkekler hakkında "Erkekler rahimde defolu oluşan hilkat garibeleridir. Erkeklik bir yetmezlik hastalığıdır" diye yazar. Yani milyonlarca evli kadının hilkat garibeleriyle birlikte olduğunu ima ederek kadınlar için küçültücü laflar etti. Ben bugünlerde **Yıldız** adlı bir derginin hazırlığı içindeyim. Bu dergide çeşitli taktikler kullanarak bu insanlara seve seve bir şeyler öğretmeye çalışacağım. Bana saldıracaklar bırak saldırsınlar, bana küfredecekler bırak küfretsinler.

Akşamsefası

Müjdee kazandıklarımla kahve açıyorum

ZİNE

Dünya Meteoroloji Teşkilatı (DMT) tarafından yayımlanan bir

: MERDİVEN (karsdaki taşkent göçmenleri öyle dermiş)

DÜĞEN SÜREN ÖKÜZÜN AĞZI BOŞ DURMAZ -BURDUR'DAN-

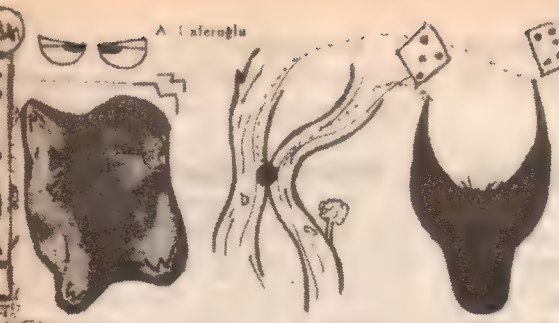

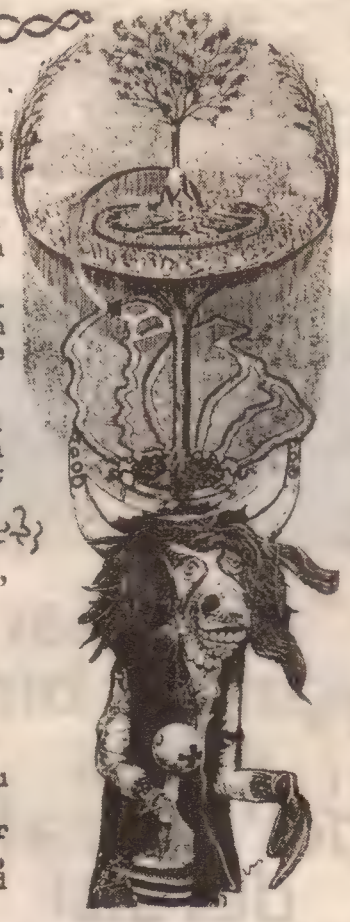

Besteci John Cage bir döneminde gürültülerle uğraşmaya başlamıştır.Cage' in bu döneminde yazdığı ilk eser olan Constructıon ın Metal(1939-Madenden Yapı)da 5 çalgıcı, bir yardımcı ve yönetici gerektirmektedir. Eserde,5 tane gök gürültüsü aygıtı,boru çanlar,bir piyanonun telleri,kızak çıngırakları,12 tane ÖKÜZ çanı,4 davul,8 iNek çanı 3 japon zilâ,4 türk zili,4 gong,bir su gongu(bu çalgı cage in buluşudur),1 tam tamve 1 asma gong kullanmıştır.

Çeşitli ilahilerle söylenen zerdüşt dininin kitabı avesta hakkında eski pehlevi kaynaklardan dinkert'te şu malumat verilmektedir-avestayı küştasp veya dariusʒ 12000 ÖKÜZ derisine yazdırmıştır

Gaziantep vilayetinin merkez,Kilis,Nizip, kazalarında ve Bihisni havalisinde eski türkmen ananeleri yaşamaktadır.Buradaki elbeyliler aşireti ise suriye hududu dahilindedir ve mezkur istasyonunun güneyine 10 dak.mesafede ise ÖKÜZÖLDUREN köyü bulunmaktadır(1934).

Ayrıca ilk çağda ÖX-ÖKÜZ ırmağı olarak bilinen orta asyadaki en uzun(2540 km)uzunluktaki Amu-Ceyhun ırmağı için söylenen tacikistanlıların Amu isimli bir halk türküsü vardır-çalgılar kemençe,dutar,daire, tambur,ney ve kadın söylüyor ama burdan d inletemiyoruz.

Burdurda güreş esnasında söylenen pehlivan okşamalarından bir bölüm

Cazgır Ömer çavuşun (bucak);
Pehlivan....Pehlivan
Öküz ölür dölü kalır
Pehlivan ölürn ünü kalır
Zengin ölür gömü kalır

•HAYT: Öküz durdurma eylemi-tokat-
•İstanbul radyosu ilk sanatçılarından Vedat Sağnak-Hacı Taşanla olan anılarını anlattı ÇOK SONRA ÇOK SONRA... Balta Limanı rakı sofraları.....
•ALT 2.EL dükyan açıldı.beyoğlu-atlas pasaj arkasındaki pasaj altında
•HAYTA: narcho güzel zine · 250 gafa
•Reytingci Süleyman Bey az satıyom az kazanıyom diyo çok ağlıyor çok çalış sın oda kebabçı açsın kaset çıkarsın

Amasya Gümüş-Hacı köyünden derlnen Türkmen türküsünden bir bölm;

Oğlan:Öküzümü dört etmişem
Tohumu yere saşmışam(saç)
İkrar şarabını işmişem
GEt gelmenem Türkmen gızı
Türkmen gızı dağ yıldızı
Ateşin yandürür bizi
Gız: Öküzünü gurtlar yesin
Tohumunu guş döğsürsün(toplasın)
Var-get itim köpeyin oğlu
Far idi ömür far idi (var)

Kahveme güzel gözlü Brijit Bardot'da bekliyorum ama çok mahçup·gözgöze geldiğimizde nedense hep yere bakıyor·Utanmasın yarım parsiyon bacası ile bekliyorum· HEPİNİZİ SEVİYORUM·

•MOT: Parasız -Adana-
•maiâru.akadca toprağı sabanla ilk defa işlemek
•OĞUS·Öküz yakutça
•CAĞMEL(CAMEL) Öküzün boynuzları ay biçimin de olursa denir elbistan-MARAŞ

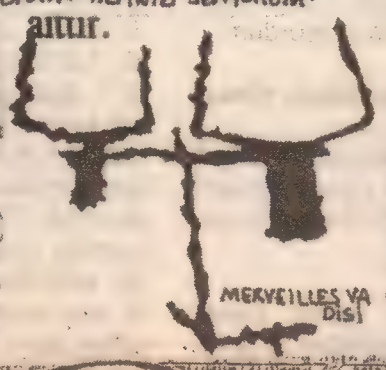

Luri bölgesi(iranın batı kesiminde)nde genel olarak çalışma şarkılarının tümüne HOROVEL denmektedir.Horoveller çiftçinin çift sürmekte olan öküzüyle söyleşmesi temeline dayanır.Çiftçi,doğaçlama öğeleride taşıyan şarkısına genellikle tanrıya şükran ifade etmekle başlar sonra onu çalıştırmaya özendirici ifadelerle sürdürür.

Moğollarda Camuka'nın sözlerini ısmarladığı bir savaş şarkısı şöyledir;
Ta,uzaklardan görülebilen uzun tuğuma
kurban verdim
Öküz derisinden yapılmış boğuk sesli
davulumu çaldım.

Tibette şamanizme benzeyen,hayvan motifinin çok önemli olduğu ve bunun tibette yayılmasını sağlayan BÖN mezhebi vardır..

Altay baksı-şaman-dualarında bir ara;
...Kızıldağın başında kız evliya,
Öküz dağı başında Öküz evliya,.....

Kastamonu Recep bey köyünden derlenen Kendiri çekerken,ekin biçerken söylenen koşmadan bir bölüm:
Gayadan öküz bahar/Öküzün arnı sahar
Deliganmlar durarken/Sahallıyakimbahar
sahar:alnın(arnı)daki beyaz leke

Hattilerde öküzleri koşan veya süren adamın ücreti yarım PA arpadır,yani bir gümüş sikkenin sekizde biridir.

Barak Baba'nın bir dörtlüğü 13yy anadolu-
Tokuz Öküz,bir sıkum
Yerden kökke bir ekser
Mutumuz,yedi ekser
Zihi mut,zihi ekser

Niğdedeki Mucuk(taş)oyunundaki oyunda bir ara mesafe ölçme tekerlemesi şöyle söylenir:(50'yekadar)
Gılğaç ..Gırk-üç..Gırk..dokuz.
Gıllı topuz.Tramtıkız.....
BİR KEL ÖKÜZ

•ÖKÜZALEYHİSSELAM Azız Nesinin takma adlarından biri
•VIZZIK: Boyunduruğun orta kısmında bulunan 2 çivi - Bayburt.
•Æ 31 20 sayfa fotokopi·100.000
·2/SBZ kaseti Harika pilakçılıktan çıkıyor
· ZULA ETMEK· istanbul argosunda azırmak
•DUBUR sömerce - top gibi yuvarlak, yumru
Leman Gayfenin reklamını niye yapmıyaki Siriyuslularda türkmüydü acaba
"insan beyni sisteme sığmaz" Orhan Gencebay.26·10·97
Eblek CD'si çıkıyor.

•HAMBOL·Sabanın önünde birinci çifte demir
•Geçen yıl öküz(iyu-ud) yılı idi.Buyıl pars(hu)
• Can diyanaya aşık - boş ol de kaşık.
•MÖTLEK bir şey söylenince hemen ağlıyan - Kayseri -
•GONZO ZİNE çıktı 20 sf 200.000
• Söz ola kahvebaşı / söz ola kdv aşı
• Yurdumuzda türk filmleri ile ilgili ilk almasyon musikisi·Cerrahpaşa aditoryumu 2/SBZ konseri 3·1992 ilk türk karete filmi Öldüren Darbe-C.Okçugil·1972

Pir Sultan Abdal'dan
Musa söyler idi binbir kelamı
Kudret eli ile çaldı kalemi,
Öküze yükletti,cümle alemi
Dünyanın temelin kurandan beri

O.Anadolu,O.Karadeniz,.bir4'lük
Korkma martın kışında
Kork,Abrilin(nisan)beşinden
Yolcuyu yoldan eder
Öküzü ayırır eşinden

Oğuz-Han'ın doğuşu uygurca versi yorumunda bir ara şöyle tasvir edilir;Öküz ayağı gibi,idi sanki ayağı!

Yozgat,AKdağmadeni muşallim kalesi köyünden mani
Öküzümün borü(Böğrü) ala
Gezüm dikildi yola
Şo gelen köş köş
Bizim azıhcımola

eski istanbulda sarılık hastalığı ile ilgili şöyle bir adet vardır:-Öküzlerin safra kesesinden çıkan taşlar döğülerek toz haline getirilir ve hastaya verilir-iyi olur

•FOLKLOR EDEBİYAT·Edinin·Hatay sok. 9/13 Kızılay·Ankara
•Gelecek yıl TAVŞAN (tavışgan-tu) YILI

Psilosibin dağada bulunan ilk fosforlu indol bileşiğidir DNA molekülleri, süt ürünleri, yumurta sarısı baklagiller fosfor içerir.

JUANITO

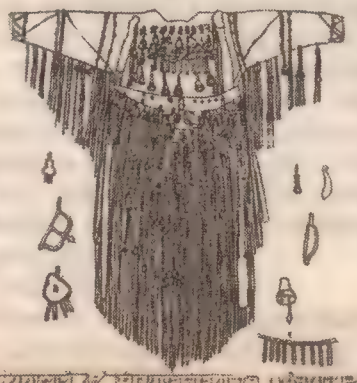

MANYAK ①

Şaman Cübbesine Manyak denir.Manyak üzerine ağaç-kakan derisi, ayı pençesi, kartal tırnağı, vesaire gibi şeyle asılır. Kara Şamanlar için Manyak zaruridir.

Sırtımdaki Kamburlar: Sabıka Dosyalarım

MEHMET KARTAL

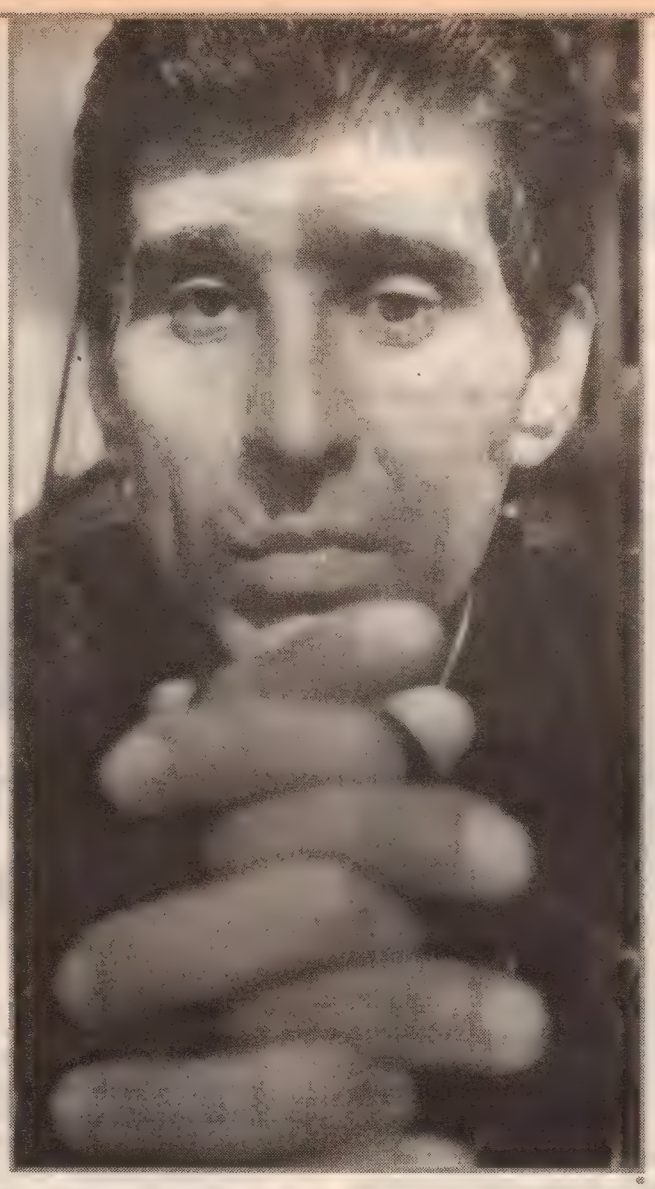

Yıllar önceydi.. Tepebaşı'nın simgelerinden sayılan Recep Özgen Çaybahçeleri tabelasının biraz uzağında oturmuş şarap içiyordum. Terso zamanımda olduğum için, bizim deyimimizle köpeköldüren cinsi iki şişe şarap, üç domates, iki hıyar, yüzelli gram beyaz peynir ve eskinin taptaze francala ekmeğinden bir akşamüstü menüsü hazırlamıştım. İki paket harbi Samsun, şarabıma şeref katıyordu. Yüksekte olduğum için, Haliç'i olduğu gibi tepeden seyrediyordum. Yan tarafta üç kravatlı façası düzgün vatandaş oturuyordu. Bir fren sesi ve ekip yanımda. Destur bile demeden kafakağıdı hesabı çekerler, veririm. Durup dururken sabıkalı olup olmadığımı sorarlar. Benim gibi bir vatandaşa sorulacak bir soru değildir aslında. 'Sabıkalıyım' desem, hemen kaleye götürüp kafesleyecekler. 'Sabıkam yok' desem, 'kaleye gidip bir muayene çekelim' diyecekler. Gel işin içinden çık be arkadaş. Bir de, kravatlılara bakarak 'bir yamuğu var mı' derler. Kravat adlı yulardan yoksunum ya. 'Ulan senin tipin bile bozuk' der rancerin biri. 'Sen hiç aynaya bakmaz mısın? Aha işte araba aynası' deyince rancere hakaretten kaleye gideriz. Netice abi gibi, Hatice bacı da belliydi zaten.

Bir zaman sonra Kırıkkale:

Denize girerken cebimde unuttuğum kimliğim haşat olduğu için memleketimdeyim. İstanbul'dan çıkarmam zaman alacağı için, ufak bir iş bitirip işimi görmeye gelmişim. Nüfus Memurluğu, Rancer Kalesinden aranmadığıma dair kağıt ister. Dike dike istasyon karşısındaki kaleye girerim. Zart zurt faslından sonra tarif edilen odaya girip rancerin karşısına dikilirim. Adımı ve soyadımı söylediğim an, rancer 'geldi lan, vallaha o geldi' diye naralar atarak odadan çıkar. Kalenin bütün rancerleri karşıma dikilip tokalaşmak için sıraya girince mal gibi kalırım. Rancerler, benimle tokalaşmak için sıraya girmişler. Olacak şey değildi harbiden. Sonra uyanırım ki, İstanbul kaleleri ve Adalet Abi salonlarının, hakkımda bol bol teferruat istemelerinden dolayı, bu kalede çok hayranım varmış. İşimi göreceklerini ama bana yemek ısmarlamadan bırakmayacaklarını söylerler. Lahmacun, yoğurtlu veya sade iskender, kebap dendikçe, 'verin sayfayı gideyim be ağalar' derim. Bırakmazlar. benim bildiğim rancer tarifesinde, lahmacun, adamı ortaya alıp döndürmek... Kebap, iki numara kızılcık sopasıyla bacak pişirmek... Sade iskender ise, yere yatırıp adamın üstünde tepinmekti. Hele yoğurtlu iskender var ya.. Bir hafta deliksiz uyumak demekti. Bu literatürümü açıkladım. Onların defteri kara kaplı değil, pembe kaplıymış. Pembe kaplı defter kullanan rancer kalesi de olduğunu öğrenmiş olurum. Şaka maka derken harbi yoğurtlu iskender, ayran ve üstüne kahve gelir. Rancer kalesinde ziyafetli menüden ağırlanmaktayım. İstanbul'da anlatsam, kurnazlar ağızlarını bırakıp anüsleriyle gülmezlerse namertim be.

Ziyafet sonrası iki rancer beni jipe bindirip Nüfusa götürürler. Kimliğimi alana kadar bana refakat ederler. İşim bitince 'eyvallah' demek için elimi uzatırım. 'Olmaaaz, senin gibi adamı yolcu etmeden bırakmayız' derler. Nokta otobüs garajına kadar götürüp, biletimi alana kadar yanımdan ayrılmazlar. Otobüse bindiğim halde beni bırakmazlar. İlla memleketi terkelediğimi göreceklermiş. Amirleri öyle salavat sallandırmış. Otobüs hareket edince arkamdan el sallarlar. Ama veda mahiyetinde değil, 'sakın inmeyesin ha...' anlamında. Yolda mola verilir. Şoför ve muavin bana acaip hürmet eylemelerdedir. Yemeğe davet ederler. Her iki kelimenin başında bana 'komser abicim' demeyi de ihmal etmezler. Ulan ne işler yaa.. rancerler beni ne hesaptan yolcu ederler, şoför ve muavin ne hesaptan anlarlar. Yolculuk boyunca bana bir karı bulmadıkları kalır harbiden. Garajda vedalaşırken telefon numaramı isterler.. 'Olur ya komser abim, hani bir işimiz düşer' derler. Epey önce sabaha karşı ziyaret etmiş olduğum bir mağazanın telefon numarası aklımda kalmıştı, garipler sevinsin hesabı yazdım gitti. Komser abilerinin cebine iki paket mavi Marlboro koymadan edememişlerdi. Koskoca başrancer kuru kuruya yolcu edilemezdi tabi. Garaj diyarından yol alır giderim.

Aradan yıllar geçti gitti. Evimdeki makinada bol bol kürek çekerim. Kapı barfiksine asılırım. Haftanın iki veya üç günü Kasımpaşa Olimpiya yüzme havuzuna giderim. Yazın deniz, kışın havuzdur beni rahatlatan. Benim gibi suyun içinden çıkmayan temiz adam memlekette yoktur vesselam. 'Su temizliktir, berraklıktır' demez mi deterjancılar. Yazın Anadoluhisarı'na gitmeye üşenirsem, yine Olimpiya da yüzerim. Havuzdan çıkınca yarım tavuk, bir ekmek, domates ve kola alır yine yıllar önceki tepeye çıkarım. Eski Tepebaşı değil artık, ama Haliç aynıdır. Geçtiğimiz yaz yine havuz sonrası tepeye çıkmış nevaleme takılıyordum. İki şarapçı da biraz ilerde şaraplamalarda. Bir fren sesi ve ekip durur. Şarapçıların yanına zıplayıp kimlik sorarlar. Bana iki nesil geç kalmış rancerler, yaklaşınca şöyle bir façamı ve kemerimdeki cep telefonumu dikizlerler... 'Afiyet olsun beyefendi.. Acaba kimliğinizi görebilir miyim' der biri. Anlaşılan, iki nesil boşuna geçmemişti. Tek dişi kırık medeniyet abi hesabı diyorum hani. Kimliğimi, kartvizitimi uzatırım. Kartal armalı siyah kartvizitime bakıp tekrar afiyet dilerler. Şarapçıların beni rahatsız edip etmediklerini sorarlar. Sonra, herhalde tipini bozuk gördükleri şarapçıları kaparak yol alıp giderler. Ekip otosuna binerlerken, yıllar öncesinden bir soruyu duyarım: 'Sabıkanız var mı lan? Harbi söyleyin, birazdan anlarız zaten.'

Ben sırtımdaki kamburları yok edebilmiştim. Peki ya, kamburlarından kurtulamayanlar ne yapacaklar? Yoğurdu bol iskendere maruz kalıp, hep deliksiz uyku mu çekecekler?

Eski Bir Kadınsın Sen

CEZMİ ERSÖZ

Eski bir kadınsın sen
aşkı öğretmek için tekrar tekrar dirilen

Ölümünü bekletiyor şimdi seninle
sevdası yarım kalmış ömürler

Boğulmuş ve kanla karışmış yüzü denizin
sevginle duruluyor

Aşk unutulmuş sanat gibi
ağırbaşlı bir çileyle öğreniliyor şimdi

Eski bir kadınsın sen
aşkı öğretmek için celladını tekrar tekrar
dirilten...

Avrasya

HÜSEYİN AVNİ CİNOZOĞLU

Avrasyalı bir hovardayım
Doğuya gitsem yolumu
Batıya gitsem feleğimi şaşırırım.

Hırsız Fare

CELALETTİN BENZER

Hırsız Fare
göztepe'de bir ağaç gördüm
bütün kabukları çalınmış
hayrattı..
hayrat ettim...
öylesine çıplaktı ki,
dallarıyla sarmıştı kendini
gül aşılamak istedim
nar aşılamak istedim
boşuna...
kırdım dallarını
son bahar olmasaydı
olmasaydı son bahar
belki de hatırlamazdım
boğaz yeli esmeseydi enseme
hatırlamazdım
öylesine çıplaktı ki...
ne gül ne de nar tutmazdı
köksüz bir ıhlamurdu.
kabuksuz.
fonda mavi bir gökyüzü
ay da var
peynir sanmasaydı hırsız fare
gül koklarken nar yer miydi?
öksüz ağaç
hırsız fare...

Beyaz Leblebi Ses Yapar

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

İyi yüreklilik ve saf olmanın şehirlerde rahatı yoktur. Yalnızca bu kadar. İnsaf be! "Unutma" bunu diyordu ihtiyar demir kapı "unutma!" "Ekilip biçilmeyen topraksan eğer işte o zaman kork kendinden. Parçalan! Elden ayaktan düşmeden işe yarar bir toprak ol ve kaybol git şu alemden. Yoksulluk kötü eder insanı, hem de çok kötü. Keder de öyle..."

Ayıptır. Yolumuz ayrıydı çünkü. Üstelesen de ayıptır. Zuldür kendine kabuğun. Maktüllerim oldum olası şerefli yaralarını taşıyamamışlardı ne hikmetse. Ayıpsız ama her zaman ellerim kirlenmeden tutardım kabzadan. Kırılmış bir telaşın içindeyken kimi zaman hınzır gülüşüyle okşanırdı tarafımdan. Kaç kere taa dip odalarda dolaşan rezilce korkularımı yenmişti o benim. Birkaç hayatı birden yaşatmıştı. Mecburen. Hangi mermiydi unuttum şimdi? Belki aslında gücüm yanılgılarıma yettiği için "yürü" diyordum kendi kendime. Damarlarımdaki yanılgıyla aram pek hoştu doğrusu. Düşündüm. Bir çığlık patladı sağ elimin ayasından. "Yapamam" dedi. Suç kalbimde değildi. Görünürde yalnızca yürüyordum. Kesinlikle hayır! Ama kararımı çoktan vermiştim. Anlaşılan artık son soluğunu veren hatıralar paha biçilmez kumaşları içindeki saatlerde bana haram edilmişlerdi. Zor anlarda cesareti toplamak için her zaman gece daha iyiydi. Böyleydi işte. Aşırılıklarımdan ötürü sitemkârlığım yitik bahar kuşlarının neşesi olup çıkmıştı birden. Tanrı ruhunu sabırla bana bağışladığı için miydi düşürmeyi tasarladığım tetiğin yüreğimin yağını eritmesi? Varlığında habersizmiş gibi yapıp yokluğunda da ihtiyaç duyulan sevgililerin "Hayıır"ı gibi olmamalıydı bu ses. İşin tuhafı, az kişiye nasip olacak bir doğumu yaşayacağından haberi bile olmayacaktı onun. Farklılık olabilirdi. O halde benim için de zorunlu olan gerçek buydu işte. Zınk! Zınk!

Değerli anların defterler arasındaki yerleri lekelerle kalıyordu. Kehribar bir gökyüzü vardı. Yaşadığım sonsuzluğun oturtulduğu imla kurallarıyla mutsuzlukları bozduğum yerde kısacık bir sabah olmamalıydı. Kelebeklerin uçaklarla yarıştığı engin bir bulutun deliliği kirpiklerimde ıslaklık yaratmıştı. O soğuklukta nereye varsam çalınan kapılar vurulmuş bir pasın kesikliğinde benimle konuşacaktı. Vazgeçilmez bir sancıya dolmuştum. Aşkı ve nefreti öğrendiğim için hemencecik geçmişti sancım kendiliğinden. Hayır benim gibi değildi o. Kırmızıya çalan karanlığı beklemeyecektim işini bitirirken. Neşeli sudaki balık kadar kaygısız İstiklal'e ulaşmıştım sonunda. "Ellerini arabaya daya, bacaklarını aç" denildiğinde kendime geldim. Sağımda solumda polisler bitivermişlerdi. Yitik durumdaydım. Aşırılıklarımdan ötürü bana sitem eden bardak beni bir şişeye kandıramayacaktı. Düşünmek! İnsan ruhundakini düşünemezdi ki. Ancak -bu herkes için de böyle olabilir miydi bilmiyorum- şu koca dünyaya baktığımda sözlerin çoğu zaman alayı içerdiğini düşünüp durmuşumdur. Ruhuma inat anlatıyorum bunları. Beni yalandan ara dediğim polis gözlerimde kaybolup gitmişti. Yaşarmış gözlerin gökyüzüne bakması utangaç bir acının içine sarılıydı. Sakin halime kavuşmuştum gene. Hiç beklemediğim bir anda huzur kendini cüretsiz kılmıştı. Döndüm. Paltomu açtım. İç cebimdeki silah şimdi tamamen elimdeydi. Sarsıntılı halimle hissetmiştim ölümleri. Öylesi anlarda cinneti tanımamıştım hiç. Bütün yaradılışları sevdiğim halde cinneti tanımamış olduğuma tekrardan eğilerek gülüyordum. Güzel. Meyhane rahatlığının özlemiyle bakıyordum üstümü arayan polise. Adam üstümü ararken pat diye borç isteyecekmiş gibi irkiliyordum. Hayır zulada bu günler için sakladığım dolar bulunurdu her zaman. Fitil sağlam yerde olmalıydı. Bir çözüm yolu bulmaya çalışan ben değildim. Parmaklarımı kımıldatmadım bile, bacaklarımı da açmamıştım. İtibarın önderlik borcu gibi akıp giderdi sırtında taşıdığın kamburdan içeriye. Madem en tembel anımda tohum bile ekebilirdim öyleyse adama ses etmemeliydim. Düşündüğüm zehirleri hatırlamaya çalışırken İstiklal'in kalabalığı arasında benzer biçimlerin az yaşanıldığını biliyordum. Demek bir ispiyonum vardı. Acelem yoktu. Gövdem biçimlerinin dikalası olarak duruyordu aranırken. Kesinlikle hayır! Öyle ya, ya yağmur yağardı ya da kar ya da dolu. Nedir insanı hep tanrılara çeken? Ve sevinçler içinde havada serbestçe parende atabilirdim. Yararı oldu mu bilmiyorum. Polis, elini kemerimin arkasına atmıyordu... Senden bir parça bilgi edinmek için harcadığım günleri hatırlıyorum da o günler daha uzundu bu arada geçen süreden. Hatırlamazdın tabii. Kederli ve isteksiz uygun gözlerimi kapattım. Ateşli migrenim vardı. Onun ölümünü ben karıştırıyordum. İnsanlar sizler eğlenmenize bakın. Bu ayrı konu kuşkusuz. İtiraflarım boyunca belki de soluğum yarıda bırakacak beni kimbilir. Onunla aramızdaki fark titreyen söğüt ağaçlarının rüzgârlara bıraktığı suyun sesindeki cıvıltıdaydı. Sevimli güzelliği kanlar içinde kaybolurken başımı eğerek yemin billah edebilirdim parmak izlerimin bile bana ait olmadığına.

Eziyetli ve sessiz kalpler için havada dolanıp duran rüzgâr, aralanmış dudaklardan içeri girdiğinde ben çoktan beyhude geçen bir ömrü sırtlayıp aralık duran kapıdan içeriye dalmıştım.

Yediğimiz Karpuzlar Bize Zehir Oldu

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Madam Marika ve Muazzez hanım, Gülen Apartman'a taşındığımız ilk günlerde girişteki boşlukta, yani Muazzez hanımın dairesinin önünde otururlardı. Burada oturup karpuz yer, gelip geçerken bana da ikram eder: Ben, "Yok, istemem, almam, yemem" dedikçe onlar "Gel bakalım, aç ağzını, yum gözünü" deyip tatlı bir karpuz parçasını ağzıma tıkarlardı. Bir keresinde de elime bir karpuz dilimi tutuşturmuşlardı. Çocukluğumdan bu yana elimde karpuz dilimiyle dolaşmamıştım.

Aynı zamanda ev sahibimizin dadısı olan kurnaz madam bana çocuk muamelesi yaptıklarının farkında, "Biz seksenbeş yaşındayız senin gibi genç hanımlar bizim torunumuzdur. O yüzden sana böyle karpuz yediriyoruz." demişti. Olsun, ben böyle şeylere alınmazdım.

Bir keresinde de bana elma soymuşlardı. Bütün bir elmayı soyup, kabuğunu yere atarak kendilerine fal bakmışlardı. Yerde kıvrılan elma kabuğunu bir harfe benzetip, "Sen adı 'O' harfiyle başlayan birisiyle evleneceksin" demişlerdi. Ben de onlara "Ama ben evliyim" demeyi unutmuş, "Bir elma kabuğundan da çıka çıka bir Osman'la bir Orhan çıkar" demiştim. İki ihtiyar günlerce buna gülmüş beni gördükleri vakit, "Bir Osman'la bir Orhan" der olmuşlardı.

Sonra bir gün bana küstüler. Ne karpuz verdiler, ne elma soydular. Meğer o güne kadar abim sandıkları adamın kocam olduğunu öğrenmişler. Barışmak için bana ikram edecekleri karpuz parçasını çekirdeklerinden temizlerken sitem etmişlerdi: "İnsan söylemez mi, ya bir Osman'la bir Orhan dediğimizi duyup seni boşasaydı. Yuvasız kalırdın. Zebaniler de bizi öte dünyada yuva yıktık diye cehenneme bırakırlardı"

Madam Marika, Muazzez hanıma müdahale edip, "Korkutma çocuğu" demişti. "Cehennem de, zebaniler de bu dünyada. Ya kocası bizim söylediklerimizi duyup onu öldürseydi. Zebaniler de gelip çekseydi, gazetelere verseydi..." Ah, onların arasında karpuz yiyen bir çocuk olmak ne güzeldi. Onlar ne Sibel Can'ı ne Zeynep Uludağ'ı tanıyan bir tek Türkan Şoray'ı bilen iki tatlı ihtiyardı. Dünyayla bağlantıları karpuz çekirdeklerinden ibaretti. Söylediklerine göre televizyon kafalarını karıştırıyor, gazeteler midelerini bulandırıyordu. En iyisi karpuz yemek ve eskiden sözetmekti. Muazzez hanımın kocasının peşinden tek başına Beyrut'a gidişinin hikâyesi bir karpuzun afiyetle yenme süresine eşitti. Muazzez hanım, "Bir baktım paralarım yok, arap beni çölün ortasında bıraktı gitti" dedikçe çatallarımız peynir kalıbının üstünde karpuz sularından ince yollar açmayı hızlandırıyordu.

Madam Marika ise Hüsn-ü Aşkı kendi hikâyesiyle birleştirip anlatırdı. Bu eşsiz uyumu nasıl sağlıyordu çözememiştim. Her iki kadın da parçalara bölünmüş hayat aynalarından bir parçayı çekip şimdiki zamana tatlı işaretler çakıyorlardı. Beni en çok üzen, bütün hikâyelerden, "karpuz da ne tatlıymış" dedikten sonra bana dönüp "Sen ne iyi kızsın bizi sıkılmadan dinliyorsun" demeleriydi. O zaman mideme yediğim bütün karpuzları çekirdekleriyle birlikte kusmayı gerektiren bir yumruk yiyiyordum.

Sonra yavaş yavaş yaşlılığın ve yalnızlığın ne demek olduğunu gördüm. Bir sürü aşkın, anının, maceranın, görülmüş şehirlerin yaşlılıkla nasıl tuz-buz olduğunu gördüm. Muazzez hanım "Abin bacaklarını kıracak" diye çıkışacak kadar bunadı, madam Marika'nın bacakları yürüyemeyecek, merdiven inemeyecek kadar şişti. Bu yüzden geçen yaz ağızlarına karpuz koymadılar. Muazzez hanım kış ortasında"Keşke bahçeye karpuz ekseydik şimdi oturur yerdik" diye sitem edince gidip balık pazarından karpuz aldım. Madam Marika birlikte, üstelik kışın karpuz yemenin hatırına üç saatte üç katı indi. Karpuzu kestik, Muazzez hanımın Beyrut işi tabaklarına pay ettik. Madam Marika, "Yalnızlık gibi hiç tadı yok" deyince üçümüz de ağlamaya başladık. Gözyaşlarımız Beyrut işi tabaklara pay edilmiş karpuz parçalarının üstüne damladı.Yediğimiz karpuzlar bize zehir oldu.

Duvar

TUNCER ERDEM

duvara bakan bir gece / günün karanlık serinliğinde

örtmüş o uzak ülkeyi / sıradağları geçince

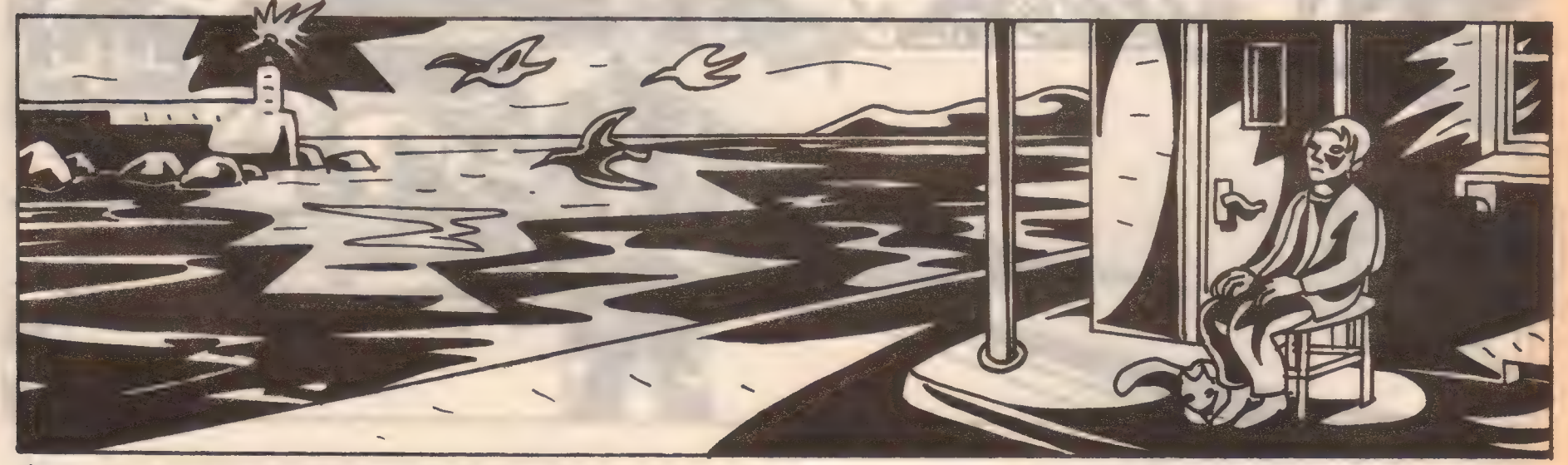

duvara çarpan bir ışık / kalemin içinden akan

duvar, yapışkan bir balık / uzanıyor deniz hayaline

duvardan kopan bir sessizlik / çarpıyor yüzümüze

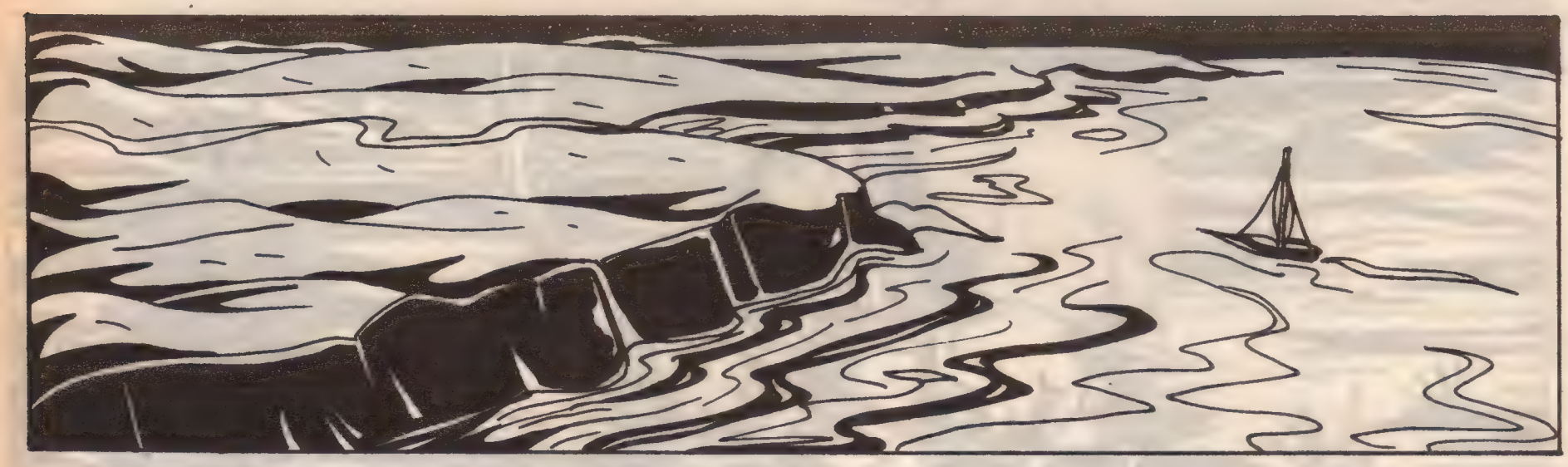

ve seyrelmiş hiçlikten geçip / o uzak berrak ülkeye

duvar, / içe dönük, şehirli türkü

dönüp yayılıyor içine / o en yakın kuytu ülkeye

Akşamsefası

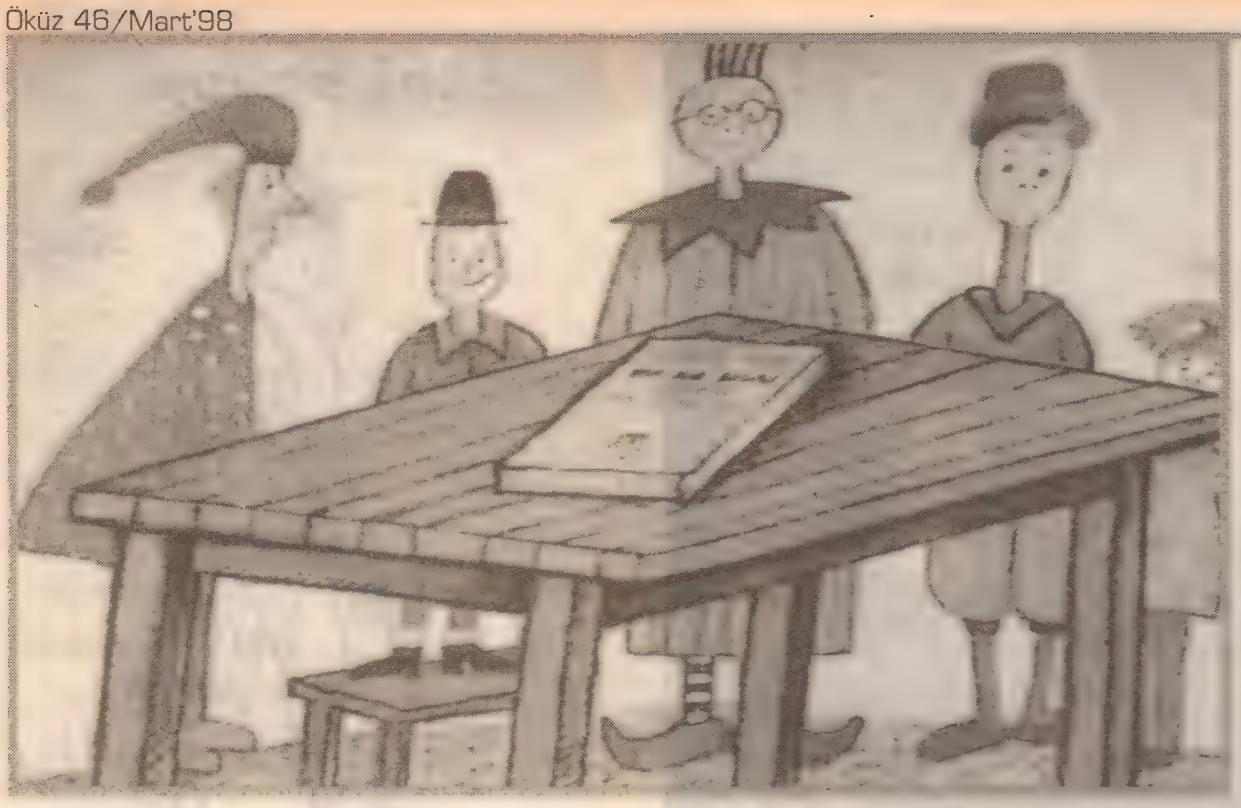

Kom"pozisyon"

CÜNEYT ÖZDEMİR

"İçinizden ve yüksek sesle..."

giriş

Rüzgâr dindi. İşte, bir Türk filmi daha sonuna geldi. Çocuklar çoktan uyumuşa benziyor. Beyazperdenin önünde genç bir adam acı ile gözünde biriken yaşları temizliyor. Az önce bir prensesi öldürdüler. "Son" yazısından bir kaç dakika önce adresi meçhul bir mektubu Ona da dinlettiler.

"Çocuklarımın babası." diye başlıyordu. "Tüm beklentilerimin, umutlarımın bir de bu kadının kocası..." diyordu. Bir gün O'na şiirlerini okuyacaktı. Satır aralarında, gözyaşlarında yanağını ıslatacaktı. Devamında "Sen ağladığında, hiç beklemeden, hiç utanmadan ben de ağlayacağım" yazıyordu. "Bugünler geçecek elbet. Bize ait pek çok şeyi de beraberinde götürecek. Sen farkında olmayacaksın ama önümüzde temiz bir sayfa belirecek. Seni sevdim, seviyorum. Bilmiyorsun.

...olsun."

diye devam ediyordu.

O'nu bulacakmış. Üstelik bulduğunda diğerlerine yaptığını ona yapmayacakmış.

"İnan seni bırakmayacağım... Nerdesin ya da kiminlesin? Bilmiyorum.

Ya şimdi hemen gel, ya da hiç gelme... Ben sana geleceğim. Seni senden ödünç alacak, kendime döneceğim." diye bitiyordu.

O, filmin işte en çok bu anına vurulmuştu. Aradığı kadını beyazperdede şekli meçhul bir seste, "SON" yazısından bir kaç saniye önce bulmuştu.

Durdu. Çıkış yoktu...

Kalbini onun kalbine nişan aldı.

...ateşledi.

Kalbi hedefine ulaşmadan önce son bir cümle beyazperdede belirdi.

"Hayat güzeldir. Birkaç küçük an, görkemli bir "aşk"a bedeldir."

gelişme

Gece sıcaktı. Çok sıcak... Günü, güneş yaktı, kavurdu. Karanlık, geceyi soğutmaya yetmedi. Üzerinde düğmeleri açık nemli beyaz bir gömlek duruyor. Kan ter içinde. Göz kapakları ağır... Göz kapakları kapalı. Uyumak istiyor, uyuyamıyor. Yaz gecelerinin o uçsuz, bucaksız yıldızlarının aydınlattığı karanlıklarda, ufacık bir huzur arıyor.

...bulmak zor.

Gecenin üçüne doğru bir sivrisinek vızıltısı sonsuz sessizliği yararak üzerine doğru geliyor, geçiyor, gidiyor...

...görmez, göremez, göremiyor.

İçi sıkıntılı. "Bu gece hiç bitmeyecek, hayat hep

İşte tam o an tedirgin bir rüzgâr gecenin ötesinde bir yerden yanına geliyor. Birkaç sessiz yaprak zarifçe kımıldıyor. Göremediği sivrisinekler kaçıyor, gidiyor. Vızıltı bitti işte... Gömleği şöyle arkaya doğru hafif bir hamle yaptı. Rüzgâr vücudunda değdiği tüm tüyleri dimdik etti. Ağır göz kapaklarını ağırca araladı. Kırmızıya kanat açan şarkının sesi zaten açıktı. Yanında duran buzlu limonata dolu bardağı, rüzgârın şerefine kaldırdı.

Sessizce kulağına fısıldadı.

"Hayat güzeldir. Birkaç küçük an, görkemli bir mutluluğa bedeldir."

sonuç

Soğuk geride kaldı. Bahar, aylardır sessiz duran ağaçların dallarını okşuyor. Mevsimler günlük koşuşturmalara aldırmadı, ilkbahar kışı kovalıyor.

Kırgın adımları bitmeyecek ve yağan bu yağmur hiç dinmeyecek. Sırtında taşıyamadığı gölgesi tüm ağırlığı ile iri damların arasında kurşuna tutuluyor. Ardında bir karabasan mı var, adımları sık, çok sık... Kalbi neden bu kadar hızlı atıyor, belli ki çok korkuyor. Saçak altlarında yağmurun dinmesini bekleyenler, saygıyla ve farkında olmadan onun, önlerinden geçişini izliyor. Damlalar birer gözyaşı gibi yanaklarına süzülüyor. Ne güzel. Ağladığını kimse fark etmiyor.

"Bu yağmur bitmese, şu saçak altlarında bekleyenler hiç gitmese..."

Oysa umulmadık bir anda kaldırım taşlarına düşen damlalar kesildi.

Yağmur dindi, bahar geldi.

Üzerinde şimdi bir gökkuşağı parıldıyor. Bir kedi gülümsedi az önce, parlak bir yıldız, şimdi onun yüzünü şevkatle okşayan güneşin yanına doğru kaçtı. Mavi gökyüzünde parlak bir iz kaldı. Kulağında kilometrelerce öteden gelen, yıllar önce duyduğu bir ses yankılanıyor. Gözleri uzak adalara ulaştı. Eyvah! Hangarı boş bir gemi, güvenli sandığı tehlikeli bir limana girdi. Yanımdan geçen kimdi, eski bir tanıdık selam mı verdi? Zaman kaçtı. Hiçkimse fark etmedi, oysa insanlar durdu, arabalar durdu, hayat durdu.

Yaşanmış, yaşanan, yaşanacak ne varsa arasından geçti.

...sessizce.

Gülümsedi.

Nereden öğrendiğini bilmediği, bir nakaratı tekrar etti.

"Hayat güzeldir. Birkaç umulmadık küçük an, tüm bir hayata bedeldir."

Bir Mizaç Problemi

CHARLES BUKOWSKI

ayın 17'sinin gecesi
bütün gece boyunca radyo çaldım
komşular alkış tuttu
ev sahibem ise kapıyı çalıp
şöyle dedi
LÜTFEN
LÜTFEN
LÜTFEN
ARTIK BURADAN TAŞIN,
çarşafları kirletiyorsun
sonra o kan nereden geliyor?
asla çalışmıyorsun
uzanıp radyo ile konuşuyorsun
ve içiyorsun
bir de sakalın var
bir de her zaman budalaca sırıtıyorsun
ve şu kadınları odana getiriyorsun
saçını da asla taramıyorsun
ayakkabılarını da cilalamıyorsun
gömleklerin de hep buruşuk
niye buradan ayrılmıyorsun?
komşuları mutsuz kılıyorsun
lütfen hepimizi mutlu et
bize bir iyilik yap
ve buradan çek git!

canın cehenneme bebeğim, diye
anahtar deliğinden tısladım; kiram
Çarşamba'ya kadar ödenmiş vaziyette.
tanınmayan bir Alman sanatçı tarafından
yapılmış suluboya nü bir resmi
sana gösterebilir miyim?
Onu $1000'e sigortaladım.

katı yürekli bir şekilde
holün sonuna doğru yürüdü gitti.
sanattan pek anlamıyor. Onu
çıplak görmek isterdim
belki de özgürlüğe kavuşmak için
resim yapabilirdim. Olmaz mı?

Çev: Barbi

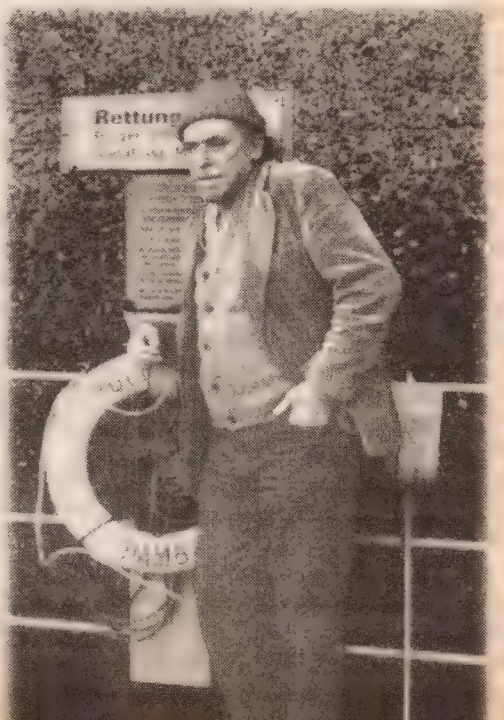

Ha "Yumuşak Ten" Ha "Muhteşem Hata"

AGÂH ÖZGÜÇ

"Dünyada insan emeğinin en çok sömürüldüğü ülke Türkiye'dir" dersek herhalde olayı abartmayız. Gerçekte de ülkemizdeki her iş alanında bu böyledir. Özellikle de basında ve sinemada sözünü ettiğimiz sömürü daha bir öne çıkar.

Yazdığınız bir kitaptan, bir araştırma dizisinden alıntılar yapılır, fotoğraflar kopya edilir. Ama alıntıların kaynağından sözedilmez. Arvişinizdeki bir fotoğrafı bir kitabın kapağında da görebilirsiniz. Bırakın kaynak göstermeyi, izin bile alınmamıştır... Kaynaklara saygı göstermek kimsenin umurunda değildir (elbette saygılı olanlar hariç). Alıntı yaptıkları bilgi ve belgelerin kaynağını göstermeden hazırlopa konan bu kişileri TV ekranlarında da görebilirsiniz.

Türk Filmleri Kronolojisi'ne baktığınızda bu konuda yüzlerce örnek vardır. Konuları yabancı filmlerden, yabancı eserlerden yararlanılmıştır, esinlenilmiştir, yürütülmüştür, çalınmıştır, her neyse... Ama bu yabancı kaynaklı filmlerin jeneriğinde nereden alındıklarına dair hiç bir not bulamazsınız. Hatırladığım kadarıyla jeneriğinde yabancı kaynağını gösteren tek film **"Kupa Kızı"**, yönetmeni de **Başar Sabuncu.**

1986 yılında çektiği **"Kupa Kızı"**nı **Sabuncu, Bunuel'**in baş yapıtı **"Gündüz Güzeli"**nden (Belle de Jour) uyarlamış ve jeneriğine de kaynağını aslanlar gibi yazmıştı. **Sabuncu,** jenerikte kaynağı gösterdi diye küçüldü mü? Filmin başarısızlığını da başarısını da peşinen yüklenmiş oldu.

Ülkemizde yabancı romanların satışı ve çevirisi konusunda yayınevleriyle ilişkiler kuran bazı ajanslar, arada bir çevrilen yerli filmlerle ilgili olarak bilgi isterler. Yani hangi film, hangi yabancı romandan alınmıştır ya da yürütülmüştür? Bu konuda açık veren filmler olduğu gibi vermeyenler de vardır. Hem verseler de ne olacaktır? Yasal açıdan ne değişecektir ki? **Rıfat Ilgaz** gibi kendi ülkesinin yazarlarını sömürenler ne ceza almışlardır ki?

İşin aslına bakarsanız, özellikle de pek bilinmeyen bir yabancı romandan uyarlanan bir filmin kaynağını saptamak öyle pek kolay değil. Polis hafiyesi gibi kül yutmaz bir takipçi olmak gerekiyor galiba?

Şimdi **Orhan Aksoy**'un 1994 yılında çektiği **"Yumuşak Ten"**e geliyoruz. Filmin başrollerini **Meral Oğuz**'la **Ekrem Bora** paylaşıyor. **Bora,** iki evliliğinde de mutlu olamayan bir holding patronunu oynuyor, **Oğuz** da pavyon hayatıyla ilgili bir roman yazmak için barda çalışan bir konsomatrisi. Aslında kadın kahramanımız bir yazardır. Ve yaşlı bir ressamla da evlidir. **Meral Oğuz,** filmin bazı sahnelerinde müthiş soyunuyor. Yani çırıl çıplak. Yazardan çok bir kapak kızı gibi müthiş pozlar veriyor, **Ekram Bora**'yla da müthiş sevişiyor, ayakta, yatakta, halılar üzerinde...

Asıl müthiş olan sahne, filmin finalidir... Sıkı durun.

Holding sahibi patron, pavyonda tanıştığı yazar kadına tek başına sahip olmak için kiralık bir katil tutar. Kiralık-katil **Mahmut Cevher**, kadının yaşlı kocasını öldürecektir. Evine girip adamı vurur. Aksiliğe bakın o sırada karısı karşısına çıkar. Cinayetin tanığı kadındır ve onu da temizlemek zorunda kalır.

Roman yazmak için barda fahişelik yapan bir kadın kahramanın ucuz ve yapay kimliği bir yana, final ilginç bir sürprizi oluşturur. **"Bravo"** deriz bunca yılın deneyimli yönetmeni **Orhan Aksoy**'a. Filmi iyi bağlamış...

Derken işin foyası ortaya çıkar.

Yaman bir kitap kurdu olan ünlü senaryo yazarımız **Safa Önal,** izler izlemez filmi çözmüştür.

"Final, Muhteşem Hata adlı kitaptan aynen alınmıştır."

Önal, bu açıklamadan sonra, üşenmeden arar tarar ve kitabı bulup getirir. **"Muhteşem Hata"**, aynı adla basılan kitabın ilk öyküsüdür. İlk baskısı 1984 yılında yapılan ve **Belkıs Çorakçı'**nın çevirdiği **"Muhteşem Hata"**nın yaratıcısı da **"Çakal"**ın yazarı. Yani **Frederick Forsyth.**

Bir başka anlatıya göre, **Orhan Aksoy** filmin finalini bir türlü bağlayamıyormuş. Adeta kafası durmuş. yine bir barda finali düşünürken (Herhalde Arif'in çiçek barı olacak), bir arkadaşı kitaptaki bu finali önermiş.

Hadi bakalım şimdi, suç kimde? Önerende mi yoksa, bu finale balıklama atlayanda mı?

Kim olursa olsun, gerçek şu ki **"Yumuşak Ten" Orhan Aksoy**'un, ama final **Frederick Forsyth** adlı yazarın.

Demek ki **Forsyth,** hikâyesinin sonunda kiralık katile: **"İki kurşun kalbine, bir tane de kafasına. Ama korkarım işin sonuna doğru ufak bir terslik oldu. Birisi çıkageldi ve beni cesedin yanında gördü. Bir kadın. Hiç de fena sayılmazdı. Merak etmeyin efendim, ipucu kalmadı. Onu da vurdum"** dedirtmeseydi, **Aksoy** kimbilir daha ne kadar düşünecekti?

Zeki Beyner

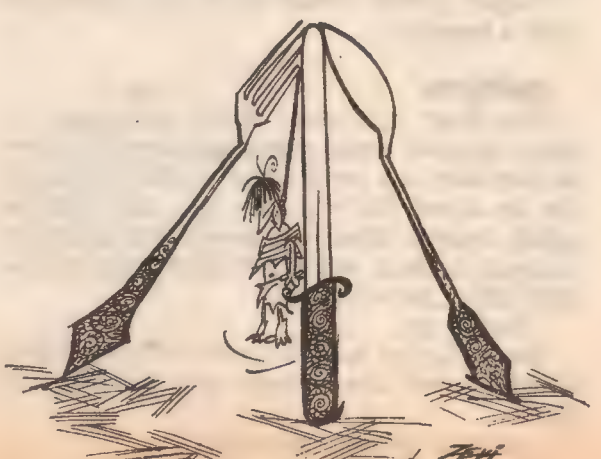

Gilbert Bécaud

44 Yıl Sonra Yeniden Olympia'da

Fransız Chanson geleneğinin yetmişine yaklaşan kısık sesli ejderhası Gilbert Bécaud 1954'de açılışını yaptığı Olympia konser salonunun yeni versiyonunu 1997 Kasım'ında hizmete açtı. Nathalie'nin şarkıcısına İstanbul'dan "Bonjour Monsieur!"

RAGIP DURAN

Antik Çağ Yunanistan'ında Olimpia Dağı ne ise, çağdaş Fransız "chanson"unda da Olympia konser salonu biraz O'dur. İkisi de zirvede, kutsal ve kalıcı...

Paris'te Opera meydanından sola doğru uzanan Boulevard des Capucines üzerinde, Madeleine metrosuna (Burada Paris'in en önemli Türklerinden gazeteci Barış'ın babası Hasan amca vardı) doğru giderken sağ kaldırımda önü her zaman kalabalık müzikholün adı Olympia. Orada sahneye çıkmak meslek açısından önemli. Altında Olympia imzası olan afişte adının yazılması daha da mühim. Mesela bizim şakcinbum Renaud, ilk Olympia konserinin girizgâh bölümünde şöyle konuşuyordu:

"Bakın nereden nereye geldik. Bu sahneden kimler geçmedi ki? Maurice Chevalier! Edith Piaf! Beatles! Rolling Stones! İşte şimdi de ben, tek başıma buradayım. Bir tek benim için Olympia!".

Olympia bir mâbed yani...

Benim ilk Olympia temasım, 1972 yılında bir Joan Baez konserine denk düşer. Kırmızı kadifeli konser salonunda Amerikalı protest şarkıcıyı, L'Humanité bayramının ertesinde dinlemek, Fransız burjuvazisiyle Fransız Komünist Partisi'nin aslında düşman kardeşler olduğunu anlatmıştı bana...

Olympia denince tarih açısından, 12 Nisan 1893'de kurulan eğlence-gösteri salonu geliyor akla.(O tarihte Devleti Osmaniye nelerle uğraşıyordu acaba?). 1929 yılında sinema salonu haline getirilmiş. Sonra 5 Şubat 1954'de Gilbert Bécaud konseriyle yine müzikhol olarak hizmet vermeye başlamış Parislilere.

Olympia, biraz eskir gibi olup evsahibiyle de kirasal sorunlar çıkınca (Almanya'dan yeğenim geldi!), müzikholün uzun yıllar işletmeciliğini üstlenmiş olan müteveffa Bruno Coquatrix'in mahdumları, buradan ayrılıp yine Boulevard des Capucines üzerinde, eski binaya 30 m. uzaklıkta yeni Olympia binasını inşa etmeye başladılar. Ve tüm Olympia tarihi boyunca en fazla konser veren şarkıcı olarak da Gilbert Bécaud, belki de Olimpia'nın Zeus'ü olarak, 14 Kasım 1997'de müzikholün yeni binasının göbek kurdelasını kesti.

Bécaud "Bay 100.000 volt" adıyla da tanınır. Sahnede müthiş enerjik. Zaten esas olarak da sahne sanatçısı. Hani bazıları sadece plak yapar, kimileri de sadece televizyonda görünür. Bécaud ise gerçek anlamda bir sahne yaratığı!

İlginçtir, Bécaud'nun 70'li yıllardan bu yana tüm konserlerinde orta yaşlılar hep çoğunlukta. (Orta yaştan kastım 40 filan).

Kısık ama kalabalık bir sesi var Bécaud'nun. Gerçek meşleği yorumculuk, bestelerini de kendi yazıyor çoğunlukla. Bazen güfteleri de...Bécaud'nun 1954'den bu yana, yani tam tamına 44 yıldır, Fransız chanson dünyasında kendine özgü bir yer edinmesinin nedeni, herhalde profesyonellik ve sadık dinleyicileri üzerinde esen "charme" fırtınası.

Bécaud'nun bir başka önemi de vakti zamanının Doğu Bloku ülkelerinde çok sevilen bir yıldız olması. Moskova dahil bir çok eks-sosyalist başkentte uzun kuyruklar oluşurdu Bécaud konserleri öncesinde.

Fransız televizyonunun ünlü sunucularından Michel Drucker, Bécaud'yu şöyle tanıtıyor: *"Bir arkadaşım beni ilk kez Bécaud konserine götürecekti. 'Bir sihirbaz bu adam!' diyordu. Evet gerçekten de bir büyü var bu işin içinde. Bécaud'nun evreninde iki saat geçirince, dört dörtlük bir seyahata çıkmış gibi oluyor, üstelik de o iki saat düş aleminde gibi geliyor insana. Mesela 'Les Marchés de Provence' şarkısını dinlerken, Marsilya civarında bisiklete binmiş gibi hissediyor insan kendini. Keza, o taraflarda bisikletle gezindiğim zaman da bu şarkı dökülüverdi dudaklarımdan"*.

Fransız ortasınıfının ahlâkını ve müzikal duyarlığını sözlerine yansıtan Bécaud, şarkılarının çoğunda dünyanın romantik içeriğini gerçekçi bir uslûpla betimliyor. Eski kocalarına dönen kadınlar, yeni karılarını sevmeyen erkekler, mutlu aile babaları, yalnızlıktan kurtulmaya çalışan bohemgiller, müzisyenler, şairler, özellikle de ölen şairler, seyyar satıcılar, kamyon şoförleri, museviler, Kuzey Afrikalılar olabiliyor Bécaud'nun şarkılarındaki öykülerin kahramanları.

Nathalie (Bkz.çerçeve) , Et Maintenant (Ya şimdi), La Solitude, ça n'existe pas (Yoktur yalnızlık), Je t'appertiens (Ben seninim) ve L'important C'est la Rose (Mühim olan gül'dür) neredeyse popüler marş haline gelmiş şarkılar.

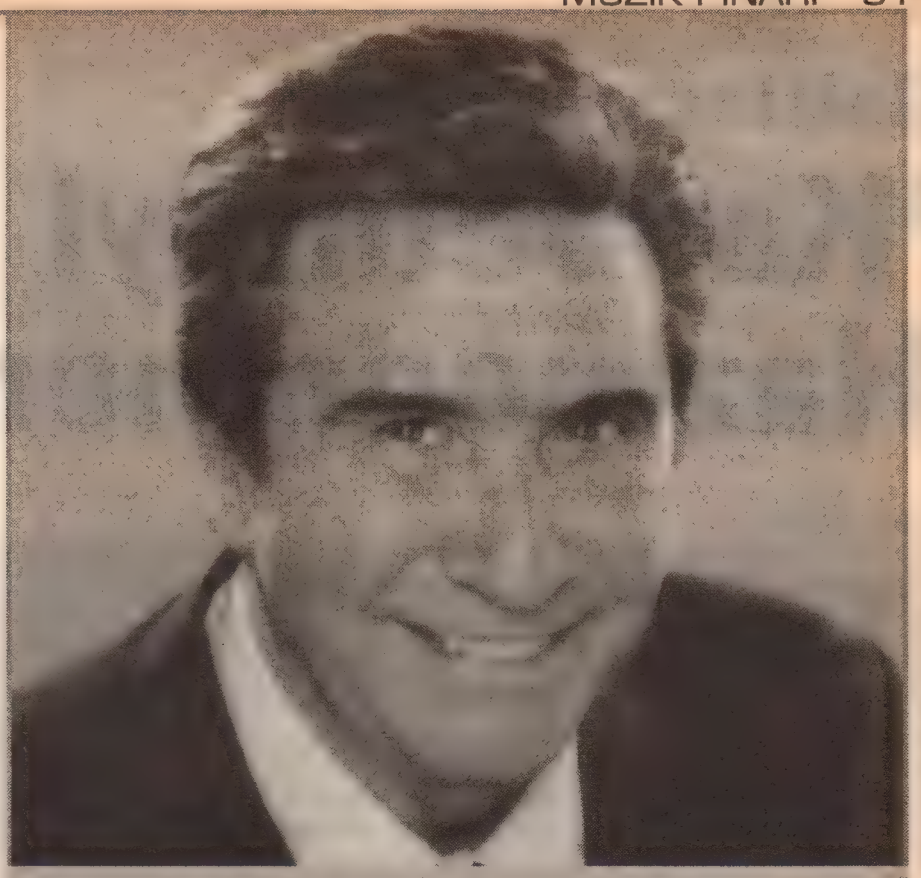

Akdenizli Bir Ses

24 Ekim 1927'de, bugün Fransa'nın en önemli askeri tersanelerinin bulunduğu Akdeniz kıyısındaki Toulon kentinde doğan Gilbert Bécaud, Nice kentinde müzik eğitimi gördü. 17 yaşına geldiğinde Nazi işgali altındaki ülkesinde Direniş hareketi saflarında yer aldı. 50'li yılların başında Paris'e çıkan Gilbert, başkentte önce küçük bar ve kabarelerde piyanist olarak çalıştı. Bu dönemde Edit Piaf, Georges Brassens, Léo Ferré, Barbara gibi dönemin ve geleceğin parlak şarkıcılarıyla tanıştı.1952 yılında geçirdiği bir kaza sonrasında elinin hafifçe sakat kalması nedeniyle piyanistliği ikinci plana atıp, şarkıcı-yorumcu kariyerine ağırlık verdi. 1954 yılında ilk kez "Un Olympia Pour Moi Tout Seul"'e nail oldu, yani Olympia salonunun konser salonu haline geldiği ilk gösteride tek başına sahneye çıktı. Ertesi yıl ABD, Latin Amerika, Batı Avrupa, Japonya, Mısır, Hindistan ve Pakistan'ı içeren büyük bir şarkı turnesine çıktı. En çok SSCB'de ve Doğu Bloku ülkelerinde alkış topladı. 1956 yılında Marcel Carné'nin "Geldiğim Ülke" filminde başrol oyuncusu idi.1973 yılında Academie Charles Cros müzik ödülüne layık görüldü. 1985 yılında ise Fransız müziğine yaptığı katkılar nedeniyle "Légion d'Honneur" nişanını kazandı. 1990 yılının Eylül ayında İstanbul'da üç konser verdi.

Bécaud bundan bir kaç yıl önce, galiba bir bankanın kuruluş yıldönümü sayesinde İstanbul'da bir konser vermişti. Cemal Reşit Rey'deki bu dinletide "L'Important C'est la Rose" şarkısının, Büyükadalı seksenlik Madame Cocona ile Dame de Sion'lu yirmilik Tuğçe tarafından birlikte ve topluca icra edildiğine tanık olunmuştur.

Gilbert Bécaud'nun 1965-70 yılları arasında bir başka İstanbul müzikal durağı sırasında, Galatasaray Lisesinin Tevfik Fikret Salonundaki konserini anımsayanlar da çıkacaktır. Bu konserde ise eski ve yeni yatılı erkek öğrenciler, hep bir ağızdan "Nathalie" şarkısını, göğüsleri kabararak hafif Galatasaray aksanıyla terennüm etmiştir. Bilahare konser nihayetinde, kimileri Bécaud'dan imza isterken, bazıları da Müsyö Jilber'den Nathalie'nin Moskova'daki adresini istemiştir. Neyse, good all days...

Bécaud'nun son çıkan "Olympia 97" çift CD'sinde en eski şarkısı 1961 tarihli "Et maintenant", en yenisi ise 1995 tarihli "Madame Roza" ve "De Only you à Maintenant".

Son olarak, aklı başında ve zevki tüm bedeninde olan diğer şarkıcı şurkucu takımında olduğu gibi, Bécaud'nun da mesela "İndien" şarkısında Amerikalılara ve ABD'ye karşı Kızılderilileri tutup onlar için de şarkı bestelemiş olduğunu hatırlatıp, 60'ını aşmış bu chanson ustasına İstanbul'dan bir "Merci Monsieur" çekelim....

NATHALİE
(1964 - Pierre Delanoel / Gilbert Bécaud)

Bomboştu Kızıl Meydan
Yürüyordu önümde Nathalie
Güzeldi rehberimin ismi,
Nathalie

Bembeyazdı Kızıl Meydan
Kocaman bir halı kardan
Ve ben bu soğuk Pazar günü
Takip ediyordum Nathalie'yi

Basit cümleler kuruyordu
Ekim Devrimini anlatıyordu
Lenin mozolesinden sonra
Puşkin kahvesine gidip
Sıcak bir şokola içeriz herhalde

Bomboştu Kızıl Meydan
Tuttum kolunu, gülümsedi
Sapsarı saçları vardı rehberimin
Nathalie, Nathalie...

Üniversitedeki odasında
Bir grup öğrenci
Bekliyordu onu sabırsızca
Konuştuk saatlerce güldük uzun uzun
Herşeyi bilmek istiyorlardı
Nathalie çeviriyordu söylediklerimi

Moskova, Ukrayna ovaları
Ve Champs-Elysées
Karıştı hepsi birbirine
Ve şarkılar söyledik

Kahkahalar koşuyordu
Sonra açtılar bir şişe
Fransız şampanyası
Ve dans ettik dans

Oda boşaldığında
Gitmişti bütün arkadaşları
Kaldım bir başıma rehberimle
Nathalie'yle

Artık yoktu basit cümleler
Ekim Devrimini de geçmiştik
Bitmişti Lenin'in mozolesi
Puşkin kahvesinin şokolası da
Tüm bunlar geçmişte kalmıştı

Büyük bir boşluk şimdi hayatımda
Ama biliyorum ki bir gün Paris'te
Ben onun rehberi olacağım
Nathalie, Nathalie...

Aksamserpust

Galatasaraylı Arif: 'Kaybetmeyi Hazmedemem'

ORAY EĞİN

Türk filmlerinin hızla ivme kazandığı ve üzerlerinde tahliller yapılıp aslında toplumsal hayatımızı nasıl fazlaca yansıttığının farkına varıldığı şu günlerde Galatasaray'ın bir türlü vazgeçmediği forveti **Arif Erdem**'i o film kahramanlarına benzetiyorum: *Boynu Bükükler* filmindeki **Küçük Emrah**'a... Böyle bir kuşak var artık, filmlerdeki gibi. Asla kaybetmeyen ama bir gün kaybedebileceklerini de bilen, sürekli yükselen bir kuşak. Kazanmak için her şeyi yapabileceğini söyleyen ama erdemlerinin de dürüstlükleri olduğunu anlatan bir kuşak. Filmin sonunda annesinin bir zamanlar hizmetçi olduğu eve *Mercedes*'le giden, parmaklarıyla o konağı göstererek "**İşte anneciğim, sen artık bu evin hanımısın, bunu ben aldım**" diyen bir kuşak...

-Zeytinburnu'ndan nasıl yükseldin? Varoştan Florya'ya nasıl geldin?

Her şeyden önemlisi ben çocukluk yıllarımda, futbola başlamadan çocukken dahi hedeflediğim belirli yerler vardı. O yerler de tabii ki şu anda bulunduğum yerler. Bu tür yerlere yükselmek için de elimde ne varsa canla başla çalışmalara başlamıştım. Hedeflediğim yerdeyim şu an. Zeytinburnu öyle gerçekten de öyle semt olarak - tabii ben gurur duyuyorum Zeytinburnulu olmakla...

-Yok, ben aşağılamak için söylemedim...

Yoo, mutlaka da... Gerçekten biraz, nasıl diyeyim işte; kırsal kesim mi derler, fakir bölge mi derler... Ama öyle bir şey ki Zeytinburnu'nda öyle yetenekli futbolcular vardı ki benim zamanımda, abilerim tabii ki ama sırf belki semt yüzünden, belki de işte maddiyat yüzünden belirli yerlere gelemediler. O yüzden de öyle bir şey ki ben çok çalışıp, nasıl derler...

-Aynanın karşısına geçip -Zeytinburnu'nda yaşıyorsun, futbolcusun, amatör- "Ben Arif Erdem olacağım, Florya'da şu evde oturacağım, *BMW*'m olacak... Ben öyle olacağım" diyor muydun?

Öyle hedeflediğim bir şeyim yoktu. Hani aynanın karşısına geçip de illa böyle bir şeyler yapacağım diye de bir kaide yoktu. *(Dık dık)* Ya, kusura bakma şu telefonu... Neyse, ondan sonra... ama mutlaka hedeflediğim bir şey vardı: Gerçekten büyük futbolcu olmak istiyordum, çünkü futbolla yatıp kalkıyordum. Her şeyden önemlisi futbolu çok seviyordum, hâlâ da çok seviyorum...

-Aileden *felan* mı bu?

Abim futbolcuydu, ikinci liglerde filan oynadı, profesyonel olarak oynadı. İşte onun da mutlaka çok büyük bende baskısı vardı, illa 'futbolcu olacaksın' diye...

-Bu da genel bir şey galiba, herkes abisi futbolcu diye futbolcu oluyor...

Aileden... Bizde de öyle. İlla abimin baskılarıyla filan... Çünkü bende çok emeği var abimin. İşte onun baskısıyla ben bir yerlere geldim. Çok çalıştım ama. İnanır mısın, arkadaşlarım; ben Zeytinburnu PAF Takımı'ndayken, arkadaşlarım işte idmandan sonra çeker giderlerdi, ben hâlâ idman yapardım. İşte sağ olsun **Mehmet** Hocam vardı, onla birlikte sürekli beni çalıştırırdı.

-Bu kadar da çok çalıştın ama hâlâ beğenilmiyorsun, Hıncal Uluç'la Selahattin Duman senin yüzünden birbirlerine giriyor. Biri diyor "Arif gerekli", S.Duman "En gereksiz" diyor...

Selahattin Duman'ı zaten ben kaale almıyorum, çünkü ne yazdığı, ne ettiği beni hiç ilgilendirmiyor. Ve ayrıca hiç okumuyorum yani.

-Okuyorsundur ya...

Kesinlikle okumuyorum. Ya, ayrıca ben -mutlaka- eleştirilere her zaman açığımdır, yani. Onlar büyük insanlar, onlar daha benden önce görmüşler bu mesleği yahut da bu olayları yaşamış insanlar. Eleştirilerine her zaman açığımdır yani...

-Şimdi de çok mütevazı oldun.

Ama... Bazı şeyler, eleştiriler de, onlara tabii ki cevap vermek zorundayım. Benim kişiliğim hakkında, benim karakterim hakkında...

-Niye sana çok yükleniyorlar?

Ya, beni tanımayan insanlar benim kişiliğimi mutlaka sallar. Çünkü benle hiçbir zaman bir araya gelemeyen insanlardır bunlar. Benle oturup muhabbet edemeyen insanlardır... Ya, o **Selahattin Duman** bilmiyorum artık benle neyi var, neyi yok bilmiyorum. Neden benle bu kadar çok uğraşıyor, ne diye bana bu kadar eleştirilerde bulunuyor ama fazla bence dilini uzatıyor...

-Tehdit mi ediyorsun şimdi? Bu da sana yakışmıyor ama...

Yok tehdit etmiyorum canım, neden tehdit edeyim? Ben kalkıp kimi tehdit edeceğim? Haa, kalkıp biri benim karakterime, kişiliğime laf söylerse onu tehdit değil, her istediğimi de yaparım o insana.

-Ama niye sensin?

Kedi ete, ulaşamadığı ete ne dermiş?

-Mundar.

-O zaman? Yani o tür insanlar zaten zavallı insanlardır...

-Bir de senin biraz zekâ bakımından "eksikliklerin" varmış. Öyle mi?

Yoo, o onların gerizekâlılığı diyeyim artık yani. Öyle bir şey ki beni tanımadan, bilmeden benim eğer hakkımda, kişiliğim karakterim hakkında yargıya varabiliyorlarsa onlar demek ki tam bir gerizekâlı yani. Çünkü tanımadıkları insan hakkında yargıya varan insanlar bence tam bir gerizekâlıdır.

-Futbolda "hâlâ" eksikleri olan bir futbolcu olarak görüyor musun kendini?

Mutlaka... Her futbolcunun eksiği vardır yani. Zaten eksiği, her şeyi tam olan bir futbolcu dünyada yok ki!

-Şu güne kadar, bakıyoruz, hep kazandın, hep yükseldin. Bir gün kaybedebileceğin aklına geliyor mu?

E, kaybedeceksin zaten. O bir gerçek. Belirli yaşa geldikten sonra mutlaka kaybedeceksin.

-Sonra ne yapacaksın?

Her futbolcu ne yapıyorsa onu yapacağım.

-Nasıl yani?

Futbol sonunda ne yapılıyorsa o olur yani. Kalkıp intihar edecek halim yok herhalde.

-Birisi konfeksiyon dükkânı açıyor, biri spor yazarı, biri dizi oyuncusu oluyor...

Her şey olunabilir. Ama ben zannetmiyorum, futbolla ilgilenmem herhalde.

-Sıkıldın mı?

Yani, yeterince... Zaten bu iş nankör bir meslek. Çünkü neden nankör bir meslek? Eğer iyiysen her zaman iyisindir. Biraz düştüğün zaman en yakın dostun bile seni satıyor.

-Senin magazin haberlerin de prim yapıyor. Niye?

Ya, benim gece hayatında fazla benim işim yok, tamam mı. İşte öyle bir şey ki, 'çok geziyor' diyorlar, 'çok ediyor' diyorlar, her gece barda filan, kızlarla, şunlarla, bunlarla filan. Ya, benim öyle hiçbir şeyim yok. Ben ne gece bara giderim, ne sabaha kadar eğlenirim, ne bir şey yaparım. Yani mutlaka her insan gibi benim de kız arkadaşım oluyor, işte flört ettiğim insan oluyor; sinemaya gittiğim, bir yemek yediğim... Ondan sonra hep bu tür şeyler çıktığı için

Ben kalkıp kimi tehdit edeceğim? Haa, kalkıp biri benim karakterime, kişiliğime laf söylerse onu tehdit değil, her istediğimi de yaparım o insana.

yıpratılmaya çalışılıyorum. Ama neden? Bu tür olaylarda bezim olmadığı için belki de bu tür şeyler yazıyorlar; işte şu şunla birlikte, **Arif** bunla çıkıyor, şunla ediyor, bilmem neler yapılıyor filan.

-Ama kadınlar da seni çok beğeniyor, niye bu kadar çok beğeniyorlar?

Valla, bilemeyeceğim yani. Çünkü ben, insanlara insan oldukları için değer veririm, anlıyor musun? Hani, bana mevkiiymiş, konummuş beni hiç ilgilendirmez. Ben insana insan değeri veririm yani.

-Peki, Zeytinburnulu Arif olsaydın yine bu kadar kadınların en beğendiği futbolculardan biri olur muydun?

Mutlaka olmazdım... Mutlaka olmazdım. Çünkü neden olmazdım? Gözde olmazdım. E, Galatasaray gibi Türkiye'nin en büyük kulübünde oynamak mutlaka her yerde en gözde futbolcusun demektir.

-Bu da kötü bir şey ya. Kadınlar seninle değil de, Galatasaray'la birlikte olmak istiyorlar...

E zaten, yani, şimdi, eğer şu zamana kadar evlenemediğim için ki, demek ki, yani üzerimdeki forma için benimle birlikte olan insanlardı.

-Futbolcuların da hayatlarının düzene girmesi için evlenmek bir zorunluluk mu?

Yok canım ya. Hayatta dert de etmiyorum, hani niye evli değilim, niye bekârım hâlâ, bilmem ne filan dert etmiyorum yani. Çünkü neden? Kısmet meselesi bu. Ha, evlenmiş olmak için de evlenmek yersiz bence. Çünkü neden? Bir hayat boyu geçireceksin o insanla. O sevdiğin bir insan olması lazım ki ona değer veresin. Sevesin, sayasın yani. Ama "**Ha, tamam ben evlenmek olmuş için evleneyim**" filan, yani bu bence mutsuzluk yaratır yani üzerinde.

-Tribünler sana çok tepki gösteriyor. Galatasaray seyircisi de çok tepki gösteriyor, zaten Fenerlilerin, Beşiktaşlıların *felan* en nefret ettiği adamsın...

Bugüne kadar Galatasaray seyircisi bana hiç tepki göstermedi.

-Göstermedi mi? Ya, biz tribündeyiz, biz duyuyoruz ama.

Ya, sen de öyle bir şey ki kırk bin kişiyi mutlu edemezsin ki. Her aldığını gol yaparsan futbolun zevki olmaz. Yani, hata oyunudur zaten futbol. Ya sen hata yapacaksın, ya karşındaki takım hata yapacak, diğer arkadaşın hata yapacak. Hata oyunu, zaten başta hata oyunu bu. Karşı takım hata yapmasa sen gol atamıyorsun.

-Senin kötü bir ünün olduğu şu meşhur penaltılar ne?

Yoo, niye kötü bir ünüm? Ben kazanmak için, takımım için her şeyi yaparım.

-Attığını kabul ediyorsun yani?

Hayır canım. Ben gene "**Lap!**" diye yolun ortasında düşmüyorum. Ya adam tutuyor, çekiyor, ya çelme takıyor, ya da tekme atıyor. Yani bu tür şeyler yüzünden düşüyorum. Ben rüzgârdan etkilenip düşmüyorum ki.

-Artık düşüyorsun, hakemler doğru kararları da vermiyor, sen kalkıyorsun saçını başını yoluyorsun.

E, gidip kalkıp hocayı mı döveyim yani? İşte bak, ben kaybetmeye tahammül edemem, tamam mı? Kaybetmeye tahammül edemem, çünkü neden edemem? Ben gerçekten çok hırslı bir insanım, yani ben bugüne kadar hiçbir zaman bugüne kadar kaybetmeyi hazmedemem. O yüzden de elimden ne geliyorsa kazanmak için yaparım.

-Arif'in Erdem'i ne?

Erdem'i dürüstlüğüm herhalde.

-Öyle mi? Bir de şu bir zamanlar senin tam merkezinde olduğun dincilik tarikatçılık tartışmaların vardı...

Ya eğer bir Cuma namazına gidiliyorsa, eğer yani, kendi inançların doğrultusunda belirli inançlar yapabiliyorsan, eğer bu tarikatçılık oluyorsa "**Tarikatçıyım**" diyeyim o zaman.

-Bu kadar "Aktif Müslümanlık" nereden geliyor?

Benim aile yapımdan geliyor. Benim annem, babam hacı, beş vakit namaz kılan insanlardı. Rahmetli babam da... Benim örf ve adetlerim bana bunu öğretmiş, ben de bunu sürdürmek istiyorum, çünkü benim ailemin verdiği terbiyeyle devam ediyorum ben şimdi.

-Peki, senin siyasi görüşün ne, hangi partiye oy verdin? Oy verdin herhalde?

Ya, ben o tür şeylerle ilgilenmem... Vermedim oy.

-Ağır bir İslamcı olduğun söyleniyor ya, o yüzden sordum.

Refah'a mı verdim zannediyorsun?

-Bilmem, belki.

Ya, İslamcılık ne demektir ya? Ben kendi dinimi yaşayabiliyorsam özgürce bu benim gurur kaynağımdır. Ya eğer ben kendim namazımı kılıyorsam, Allah'ın verdiği görevleri yerine getirebiliyorsam bu benim gurur kaynağımdır ya... Ama bu Türkiye'de böyle yargılanıyor...

-Bir de neredeyse bütün futbolcular öyle... Daha hiç aranızdan ateist bir futbolcu çıktığını görmedik.

İyi de ateist olunmaz ki. Bu dünyada ateist olunur mu ya?

-Olunur tabii, neden olunmasın?

Nasıl olunur? Bence Allah'ın verdiği canı ateist olarak nasıl harcayabilirsin ya? Mesela, seni yaratan kim?

-Biyolojik olaylar var.

Mutlaka, anne baba birlikte olmazsa sen dünyaya gelmezsin. Anne babaya bu canı veren kim?... Bundan kaçarımız var mı? Ölümden kaçarın var mı senin? Var mı? Yok.

-"Dünyada ölümden başkası yalan."

Bana en kaliteli doktorları getir, en kaliteli bilmemneleri getir, her türlü şeyler yapılıyor...

-Korkuyor musun bir gün öleceğinden?

Ya, ölüm mutlaka soğuktur yani. Ölümden korkmayan insan bana gelsin söylesin, "**Ben ölümden korkmuyorum!**" desin.

-Neyse, bu arada büyük aşk bitmiş galiba, sen (Okan ve K.Hakan'la oturduğun) evden taşınmışsın, ne oldu?

Ya kendi evime geçtim. İşte annemle birlikte yaşıyorum. Belirli bir süreden sonra, zaten şimdi Hakan da nişanlı. Allah kısmet ederse ilerde evlenecek, o da kendi evini kuracak. Yani herkes artık belirli bir yaşta kendi yolunu çizecek.

-Senin babanın ölümü ile ilgili -biraz sormaktan çekindiğim- bir soru var. O kadar paran olduğu halde babanı gidip SSK hastanesine yatırmışsın. Bu işin gerçeği nedir?

Ben hayatımda babam için kalkıp canımı bile veririm, tamam mı? Ölen bir insan için, arkasından konuşmak yersiz tabii de. Eğer ben kamptayken, annemin, yani eski, nasıl derler, eski kafalı nasıl derler?

-Geri kafalı?

Ha, tamam, orada tanıdık bir insan varmış, oraya götürüyor ve orada kontrol ediliyor ve yatırılması lazım deniyor. Ben kamptayken oluyor bunlar. Ondan sonra ve babamın doktoru, ameliyat eden babamın doktoru babamla çok iyi ahbap oluyor. Ben diyorum ki babama, "**Baba**" diyorum, "**Ben seni Amerika'ya veyahut da başka yere göndermek istiyorum**" diyorum. "**Hayır oğlum**" diyor, "**Ben kesinlikle burada olacağım, buradan da hiçbir yere gitmek istemiyorum**" diyor. Ben eğer babam böyle şeyler söylüyorsa... Ben kalkıp da onu Amerika'ya veyahut da Türkiye'nin en iyi doktorlarını getirirdim babama.

Ben ne bugüne kadar hırsızlık yapmışımdır, ne birisinin namusuna göz koymuşumdur, ne bilmemne yapmışımdır.

-Sahada başını kaldırmadan top oynuyorsun, hayatında da böyle misin?

Ben var ya, ben göğsümü gere gere dolaşırım. Çünkü ben ne bugüne kadar hırsızlık yapmışımdır, ne birisinin namusuna göz koymuşumdur, ne bilmemne yapmışımdır. Ben şerefimle mücadele etmekteyimdir. Eğer bunu çekemeyen insanlar varsa, şerefsizdir. Ayrıca... Ben o kadar gururluyum ki Galatasaray gibi Türkiye'nin en büyük takımında oynuyorum, milli takımda oynuyorum...

-Hep gideceğin söyleniyor.

Ben geldiğimden beri gidiyorum! Şu an 7 yılım bitti GS'de.

-Sıkılmadın mı?

Yoo, niye sıkılıyım. Gayet mutluyum. Evim gibi burası. 7 yıldan beri gelip gittiğim yer ve 7 yıldan beri ne tür başarılara da imza attığımız ortada.

-Şu Manchester United'a attığın golün mirasına mı sığınıyorsun 7 yıldır?

Yok ya. Neden yani? Bak futbolda dün yoktur, bunu hiçbir zaman unutma. Dün yoktur. Eğer düne sığınarak futbol oynuyorsan bu futbolu bırak bence.

-Peki.

oegin@ibm.net

Gıyasettin Keyhüsrev'in Dramı

EKREM GALİP YALINER

Tarihe güçleriyle, haşmetleriyle geçmiş nice iktidar sahibinin tarifi imkansız kişisel acılarla, komplekslerle boğuştuklarını biliriz. Abdülhamit'in burun kompleksinden tutun da koskoca Napolyon'un boy kompleksine kadar... Hatta, burada adını anmak istemediğimiz nice hükümdarın, komutanın cinsel iktidarsızlıklarına kadar... Lakin bir de bilmediğimiz acılar, bizlerden gizlenmiş dramlar vardır ki, nur içinde yatsın, Selçuklu sultanlarından Gıyasettin Keyhüsrev de böyle bir dramın gönülsüz aktörlerindendi. Kendisinde, yine nur içinde yatsın diyelim, tüm hayatını esir almış bir isim kompleksi vardı. Kardeşlerine de Kutbettin Melikşah, Rüknettin Süleymanşah gibi isimlerin konmuş olması bile, Gıyasettin Keyhüsrev'in ömür boyu süren acısını azaltmaya yetmemişti. Zaten Kılıç Arslan II'nin oğulları dayanışmayı bilselerdi, kimbilir, belki de tarih bambaşka bir biçimde tecelli edecekti.

Evet, Gıyasettin Keyhüsrev, Kılıç Arslan II'nin onbir oğlundan biriydi. Doğduğu gün babası büyük bir mutluluk yaşamış ve ilk ezanla birlikte oğlunun kulağına ismini fısıldamıştı. Bir Bizans prensesi olan ve daha önceki isim koyma hadiselerinden ağzı yanmış bulunan anne, fısıldamanın uzun sürmesi üzerine içinden "Eyvah, bizim bey yaktı bu çocuğu da" demiş, ürkek bir sesle sormuştu:

- Sultanım, Kılıç Arslan'ım, nedir fısıldadığınız? Hangi ismi münasip gördünüz yavrumuza?

- Selçuklu'nun şanına, Kılıç Arslan'ın namına yakışır bir isimdir ki, gün gelecek fetih hutbelerinden okunacaktır: Gıyasettin Keyhüsrev!

- Oh oh oh, pek güzel! Nereden de bulursunuz böyle isimleri...

Genç anne böyle demişti ya, tüm masumiyetiyle yatmakta olan yavruya da acıyla, hüzünle bakmıştı... O esnada, günümüz standartlarında bile hayli duyarlı sayılabilecek bir yapıya sahip olan baba Kılıç Arslan II, bebeğe ilk konuşmasını yapıyordu:

- Gıyasettin bebek, merhaba! Hoşgeldin Gıyasettin bebek... Acıları bile hep bir yitirmişlik duygusuyla yaşadığımız dünyaya hoşgeldin.

Gözyaşlarımızın harcıyla kökleşen döngümüze hoşgeldin. Bak seni selamlıyor, daha şimdiden seni çağırıyor hüzün karası geceler. O geceler ki, unutulmuş sokaklarda delilerle, fahişelerle ve köpeklerle paylaşırız...

***

Aradan yıllar geçecek, yaşlanan Kılıç Arslan II hüküm sürdüğü toprakları oğulları arasında paylaştıracak, kendisi Konya'da Kutbettin Melikşah'ın yanına yerleşecek, ancak kutbettin'in yanına sığınmak zorunda kalacaktı.

Kılıç Arslan'ın Kütahya'daki üçüncü gecesiydi. Akşam yemeğinin ardından baba-oğul başbaşa kalmışlardı. Çok yıllar sonra, yirminci yüzyılın son çeyreğinde "ilişkileri sorgulama ve hesaplaşma" tabir edilecek türden bir gerilim içindeydiler.

- Neredeydin baba, neredeydin? Bizler çocukluk acılarımızı, ilk gençlik bunalımlarımızı yaşarken neredeydin? Seferde, savaşta, savaş ganimeti olarak getirdiğin kadınların koynunda... Hiç mi merak etmedin baba, hiç mi merak etmedin derdimiz nedir, aradığımız nedir? Önümüzde parlak bir gelecek, hüküm sürmemiz için bizi bekleyen sınırsız topraklar... Bunların yettiğini düşündün, değil mi? Bunlar varken bir baba sıcaklığını aramayacağımızı düşündün. Kırk yılda bir yaptığın edebi konuşmaların yettiğini düşündün; yalan mı?

- Peki Gıyasettin, sen, sen hiç düşündün mü ben niçin sefere çıkarım, savaşa giderim? Kimin için? Sizler için, siz gelecekte ezilmeyin diye... Yoksa yavrum, nedir ki, yediğim iki kap yemeği sultanlık değil demircilik yapsam yine koyarım soframa. Yüzüme bak! Yalan mı Gıyasettin Keyhüsrev?

- Gıyasettin Keyhüsrev, Gıyasettin Keyhüsrev... İsmim bile baba, isimlerimiz bile... Uzun olsun, şık olsun, değişik olsun, herkes "Kılıç Arslan'a bak, ne enteresan isimler buluyor" desin... İstediğin buydu. Ve sonuç ne oldu baba? O tuhaf isimleri birer yük gibi taşıdık hep sırtımızda. Doğru, ben küçük sultandım, kimse yüzüme karşı alay edemezdi.. Peki hiç düşündün mü baba? Küçük bir çocuğun, arkasından "Gıyasettin Gıyasettin, kendini kiminle kıyas ettin" diye alaylı fısıldaşmalarda bulunulduğunu duyunca neler hissedebileceğini hiç düşündün mü? Bizleri niçin böyle seviyesiz esprilere malzeme ettin baba? Yıllarca hiç kimseyle tanışmadığımı biliyor musun? İsmimi söylememek için, Gıyasettin Keyhüsrev ismini duyanların yüzlerindeki alaycı ifadeyi görmemek için kimseyle tanışmadığımı biliyor musun?

- Kiminle tanışmaya ihtiyacın vardı ki? Seni herkes tanımıyor mu, Artuklular'ın topraklarından Bizans uçlarına kadar herkes Kılıç Arslan'ın oğlu Gıyasettin Keyhüsrev'i bilmiyor mu?

- Çıktığın her seferde çadırın önünde sıraya dizdiğin Bizans fahişeleri de biliyor mu?

Şaak!

Kılıç Arslan, ilk kez çocuklarından birini tokatlamıştı. Tokat sesini uzun bir sessizlik izledi. Gıyasettin Keyhüsrev, gözlerinden ip gibi süzülen yaşlara aldırmadan, babasının yüzüne bakıyordu. Bu bakışta, ise kapanık çocuk luk yıllarının, yürek fırtınalarıyla sarsılmış gençlik yıllarının derin izleri vardı. Ve Gıyasettin keyhüsrev'in yüzünde beş parmak izi...

- Yavrum, yavrum, beni affet! İnan ki sizi hep sevdim. Daha doğduğun gün, beşiğinin başucunda dedim ki: Gıyasettin bebek, merhaba! Hoşgeldin Gıyasettin bebek... Acıları bile hep bir yitirmişlik duygusuyla yaşadığımız...

Gıyasettin Keyhüsrev, şimdi babasının omuzuna yaslanmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

***

Aralarındaki problemler yanıltmasın, Gıyasettin Keyhüsrev her yönüyle babasına çekmişti. Bir yanıyla çok duygusal, hatta şair ruhluydu; diğer yanıyla da katı bir asker. Babasının verdiği toprakları sürekli genişletiyor ancak fethettiği yerlerde isminin anılmasını istemiyordu. Utancını gizlemek için, işi koyu bir Selçuklu fanatizmine vurmuştu:

- Fethettiğimiz yerlerde ismimizin söylenmesi önemli değildir. Hangi sultanın başta olduğu farketmez. Aslolan Selçuklu'nun fethidir. Bu nedenle ismimiz söylenmeyecektir. Yalnızca "Selçuklular geldi!" denecektir.

Lakin bu tedbirler bile, Gıyasettin Keyhüsrev'in meselesini halletmiyordu. Bir keresinde, huzuruna kabul edilen iki Moğol elçisi tam "Yüce sultan Gıyasettin Keyhüsrev Han" diye lafa başlamışlardı ki, Keyhüsrev'in tahtının arkasında cinsel münasebete hazırlanan iki fare gördüler. Kendilerini tutamayan Moğol arkadaşlardan biri hafifçe gülümsedi, diğeri kahkaha attı. Farelerden haberi olmayan Gıyasettin Keyhüsrev bu gülümsemeyi ve kahkahayı ismiyle alay edildiği biçimde yorumlayınca... Moğol elçilerinin sonu pek hazin oldu. Hatta, günümüze kadar intikal eden ve afedersiniz, cezaya çarptırılmış iki kişiden birinin azıcık kibarlaştırırsak "Karışmasın ha, tecavüz edilecek beniim, tecavüz edilecek beniiim!" çeldinde başlamasıyla ilgili lanan fıkranın da o gün yaşanmış hakiki hadiseden kaynaklandığı söylenir. Tecavüz edilecek Moğol, tabii ki, gülümseyen Moğol idi...

Kadere bakınız ki, Gıyasettin Keyhüsrev'in sonu da aynı derecede hazin oldu. Büyük Larousse ansiklopedisine göre "Alaşehir'de Selçuklular yağmaya başlayınca, bu kargaşadan yararlanan bir Bizans askeri tarafından öldürüldü". Lakin hakikat bambaşkadır: Alaşehir'in fethi sırasında esir alınan iki Bizans komutanı öldürüleceklerinden emindiler ve adeta ölüm rahatlığı içindeydiler. Gıyasettin Keyhüsrev'in huzuruna çıkarıldıklarında, büyük bir aymazlıkla, üstelik de parmaklarıyla göstererek "Gıyasettin Keyhüsrev, ismé bak yaa, Gıyasettin Keyhüsrev" diyeceklerdi ve... Bir yandan yılların acılı birikimi, diğer yandan savaş günlerinin taze gerilimi... Gıyasettin Keyhüsrev, hemen oracıkta, bir nevi harakiriyle kendi hayatını nihayete erdirecekti. Başına toplananların çaresiz yüz ifadelerine gülümseyerek karşılık veren Gıyasettin Keyhüsrev'in son sözleri şöyleydi:

- Minarelere çıkılsın, tellallar salınsın, lakin Gıyasettin Keyhüsrev ismi asla anılmasın. Densin ki, Sultan Erdal öldü, Erdal, Erdal, Erd...

Kim bilebilirdi? Kim bilebilirdi ki, koskoca Selçuklu Sultanı yıllarca hep isminin Erdal olması hayaliyle yaşamıştı? Peki ya Gıyasettin Keyhüsrev? O nereden bilebilirdi ki, ismini çok beğenenler, hiç değilse hayırla yadedenler çıkacak, hatta kendisinden iki kuşak ve dört kuşak sonra Selçuklu tarihinde Gıyasettin Keyhüsrev II ile Gıyasettin Keyhüsrev III de yer alacak...

Son olarak şunu da ilave etmek durumundayız; demiştik ya Gıyasettin Keyhüsrev her yönüyle babasına çekmişti diye... Boşuna değil! Çünkü Gıyasettin Keyhüsrev de kendi çocuklarının yaşayacağı acıları pek düşünmemişti ve oğullarına şu isimleri münasip görmüştü: Keykavus ile Keykubat...

Benim de Mesajım Var Ben de Yıldızım

GÜLAY BATUR

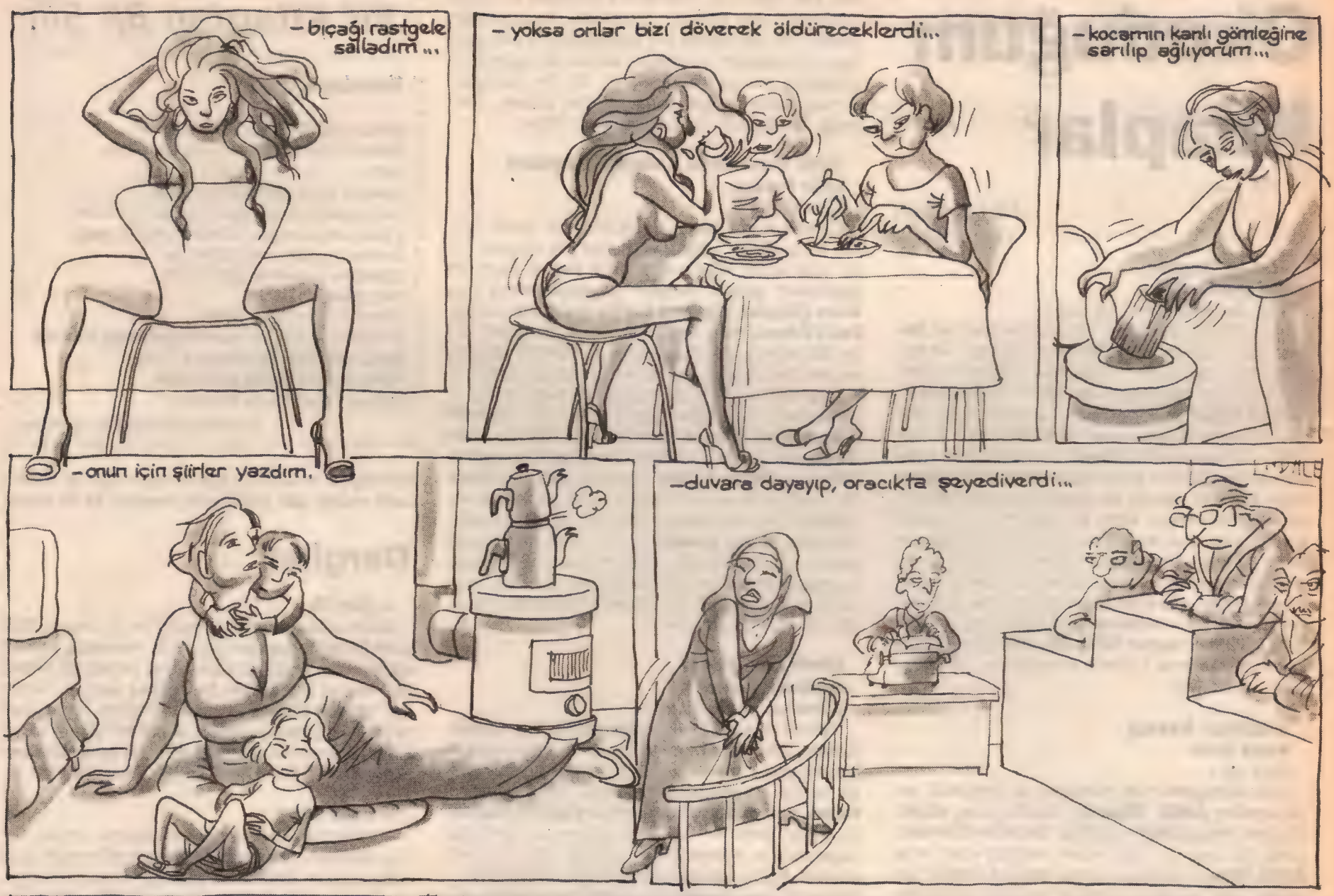

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂI

Somut Yaşam
Marguerite Duras
(Çev. Bertan Onaran, Can yay.)

Günümüzün en önemli romancılarından biri **Duras**. Onu "*Hiroşima Sevgilim*"le ve "*Sevgili*" ile belleklerimize kazımıştık. "*Toplumsal haksızlığın dışında, hiçbir şey düşünmem genellikle*" diyen **Duras**, **Somut Yaşam**'ı; "*Kitap olsa olsa kimi zaman, kimi günler, hangi konuda neler düşündüğümü dile getiriyor. Dolayısıyla düşüncelerimi de yansıtıyor. Totaliter, daha doğrusu kesin düşüncenin ağır kaldırım taşını taşımam içimde. Bu yaradan korudum kendimi*" diye tanımlıyor. İlginç bir yöntemle, bir kasete konuşup sonra onları yazıya dökme yöntemiyle yazılmış bir kitap. Deneme ve söyleşinin hoş bir birlikteliğini, tadını taşıyor. Yaşadıklarından, anılarından, kitaplarından yola çıkarak görüşlerini dile getiriyor, hayata bakıyor, eserlerinin yeni tahlillerini yapıyor. Birer öykü, anı parçası hâlini alıyor her yazı. Kitabın adını doğrulayacak biçimde anlattıklarını, düşüncelerini somutluyor.

Kadınlar Savaşı
Attilâ İlhan
(Bilgi yay.)

Türk edebiyatının en tartışmalı ve tartışmacı yazarlarından **Attilâ İlhan**'dır. Sorular sorar, dürter, olaylara alışılagelmişin dışında, tersinden bakmaya çalışır. Bu tavrı da çoğu insanı rahatsız eder. Ama **Attilâ İlhan**'ın sorduğu sorular boşuna değildir, ardında tezler barındırır, temel bir görüşten kaynaklanır. **Kadınlar Savaşı**'nda toplanan yazılar da böyle bir perspektiften yola çıkıyor. Çağımızda kadına toplum tarafından verilen rolü sorguluyor, tartışıyor. Kadının kendi kendine biçtiği değeri ve konumu tespit etmeye çalışıyor. Kadından yola çıkarak, kadın erkek ilişkilerini, aile yapısını da sorguluyor. Klasik tanımlamaların yanlışlarını tespit ediyor. Kadının aşka, cinselliğe bakışını nasıl bir değişim geçirdiğini örnekliyor... Tartışmacı bir yazar olduğu için de insanı düşündürüyor, kendi kendine konuyu tartışmaya, sorgulamaya itiyor.

Gulyabaniler Cenneti
Daniel Pennac
(Çev. Selda Arkan, Metis yay.)

Neşeli bir şey yazmak kolay değildir, neşeli polisiye yazmak hiç kolay değildir. Çünkü ölçüyü kaçırdınız mı geriye sululuk kalır. Onun da tadı yoktur. **Pennac**, yazarlık hayatına çocuk kitapları yazarak başlamış. Belki de neşesinin bir kaynağı budur. Çocuklara dert anlatmanın, kendini okutabilmenin güçlüğünü aşmayı başarmış. Neşeli polisiye yazmak ona kolay gelmiştir. Romanın kahramanı bir süper markette kalite kontrol sorumlusu, başına açılan belaların ilk kaynağı da bu. Mağazada ard arda patlayan bombaların sorumlusu olarak da nedense o görülüyor. Bu da kaliteyle ilgili bir şey herhalde. Bundan sonra da işler iyice çığrından çıkıyor... Karmaşa, kalabalık ve hızla örülmüş bir roman...

Bir Kitaptan Bir Bölüm

İnsan yaşadıklarından çok geç dersler çıkarıyor. Göreceksiniz. Bütün iş bunu kendi kendine söyleyebilmekte, diyeceğim, oturup yazabilmekte. Gerçekten, bir erkekle birlikte olmaktan duyulan mutluluğun, ille de ona beslenen sevgiyi dile getirmediğini ancak iş işten geçtikten sonra bulguluyorsunuz. Sevinin açık seçikliğini şimdi, daha az şiddetli, daha az gönül okşayan anıda buluyorum. En çok aldattığım erkekleri öbürlerinden daha çok sevdim.

Marguerite Duras (Somut Yaşam'dan)

Türk Basınında Kalem Kavgaları
Emin Karaca
(Gendaş yay.)

Kalem kavgası denince çoğumuuzun aklına "gerici, liboş, dönek, yağdanlık, gerzek, iki metrelik cüce" gibi seçme lafların edildiği bir kaç yıl öncesinin polemikleri geliyor. Bunların da başrollerinde hep **Emin Çölaşan, Mehmet Barlas** gibi isimler olmuş. **Emin Karaca** kendi deyimiyle "*kalem kavgaları*" diye adlandırdığı bu ağız dalaşlarının tarihini araştırmış ve Türkçede ilk gazetenin yayına başlaması ile birlikte polemekilerin de başladığını tespit etmiş. O zamanlar bu polemiklerin en önemli siması **Peyami Safa. Nâzım Hikmet, Ahmet Emin Yalman, Aziz Nesin** gibi dönemin önemli tüm adlarıyla polemiklere girişen **Peyami Safa** tartışacak adam bulamadı mı, kendi rakibini kendi yaratır, hayali yazarlarla tartışırmış. Polemiklerde de hep fikirler değil hakaretler yarışırmış. **Emin Karaca** sıkı bir arşiv çalışmasıyla tüm önemli polemikleri örneklemiş, seçme parçalarla desteklemiş. Polemiksevenler ve de Türk basınının niçin bugünkü durumunda olduğunu merak edenler için faydalı bir eser...

Hermann Hesse
Bernhard Zeller
(Kamuran Şipal, Afa yay)

"*Benim temam, kendi doğamdan tanıyıp doğruluğuna, içtenliğine ve yaşanmışlığına kefil olabileceğim bir parça insanlık ve sevgi, bir parça içgüdüsel, bir parça yüceltilmelere adanmış bir yaşamdır.*" **Hesse**, tüm anlatılarının temeline yaşamını koymuş bir yazar. Belki de onun okuyucusunu kendisine bağlamasının nedeni de bu; içtenlik. İşte, bu içten adamın, büyük yazarın yaşam öyküsü kitaplaşmış... Benliğinin peşinde dünyayı adımlayan step kurdunun yaşamının eserleriyle nasıl örtüştüğünü okumak da ilginç... Ne de olsa yaşamı boyunca elliden fazla kitap, üç binin üzerinde kitap tanıtma yazısı ve eleştiri yazmış bir yazar. Bozkır Kurdu'nun ötesini, efsanenin nasıl bir emekle, ne denli büyük bir çalışma ve çabayla görmek açısından da önemli...

1968 Ve Sinema
Ertan Yılmaz
(Kitle yay.)

1968 Gençliği, olayları o kadar çok anlatıldı ki, artık konuşulacak, yazılacak yanı kalmamıştır diye düşünüyordum. 68. otuzuncu yılında, bu konu artık kapanır diyordum. **Ertan Yılmaz** olaya öyle bir farklı ve belki de el değmemiş bir noktadan bakmış ki kitabını okumadan edemedim. 1968 olaylarıyla birlikte gençliği saran muhalif, başkaldırıcı ruhun sinemadaki yansımalarını araştırıyor. Sinemayı nasıl etkilediğini, değiştirdiğini gösteriyor. Bir yandan da 68 olaylarının, gençliğin yaşadığı değişimin sinemaya nasıl yansıdığını, sinemacılarca nasıl görülüp, değerlendirildiğini örnekliyor. Bu araştırmaların vardığı nokta ise sinema siyaset ilişkisinin sorgulanması. Politik olayların sinemayı nasıl etkilediğinin araştırılması...

Uzayda Piknik
Arkadi ve Boris Ştrugatski
(Çev. Nil Okman, Sarmal yay.)

Yapısı gereği olsa gerek "Reel" sosyalist yönetimler elle tutulur olduğuna inanmadıkları hiçbir şeyi ciddiye almaz, hatta onu cezalandırırdı. Böyle bir ortamda da hayalin, tasarımın pek şansı olması düşünülemezdi. Böyle bir hal varken Sovyetler Birliği'nden bir bilim kurgu yazarı çıkacağını söyleseler kolay kolay inanmazdım. Ama iki tane birden çıkmış ve de birlikte kitaplar yazmışlar. Ştrugatski kardeşler Sovyetlerin en önemli bilim kurgu yazarları sayılıyormuş. Uzaylıların artıklarının, olağanüstü teknoloik ürünlerinin etkilerinden yola çıkarak, sadakat, açgözlülük, dostluk ve aşk üzerine bir roman yazmışlar. Bir anlamda bilimkurguyu amaçlarına alet etmişler. Tüm iyi romanlarda olduğu gibi araçla amaç karışmış. İyi de olmuş.

Bir Kitaptan Bir Şiir

Pembe Kalem

Beyaz çarşaflı sedire yatıyorsun
Ben de yuvarlak masanın başındayım
Gece
Kalktım üç açıdan baktım sana
Önce ayaklarından yukarı çizdim resimleri
Çıplak omuzundan, sonra başından aşağı
Resmen çizdim seni defterime
Uyandım uyandıracaktım seni
Sen uyandın
Sonra ikili bir resim çizdik
Picasso'nun ayıplık resimleri haltetmiş yanında
Beyaz gömleği paramparça, Tisbe
Paralanmış bir aslan tarafından
Burcunu bellemişler libidoşlar

Can Yücel *(Seke Seke'den, Papirüs yay.)*

Dergiler

✍ Şiir-lik
Sekiz sayfalık, küçük, sempatik bir şiir dergisi. Dört yıldır Berlin'de yayınlanıyor. Ama, merkezde ve Türk edebiyatının bugünkü konumunu yansıtacak düzeyde. Hemen her sayısını bir konuya ayırıyor. Geçen ayın ağırlıklı konusu Brecht'ti. Şiir-lik'de ayrıca kitap tanıtma ve tartışma yazıları ve bol bol şiir yer alıyor. Gültekin Emre'nin yönettiği derginin **yazışma adresi,** Mudra str. 34,, 12249 Berlin - Almanya.

✍ Sinerama
Hürriyet dergi grubunun yeni sinema dergisi. Necati Sönmez'in yönettiği dergi, benzerlerinden biraz daha ciddi ve tanıtmanın yaninda eleştirinin, sorgulamanın da öneminin kavramış gibi. Yine Amerikan sineması ağırlıklı... İlk sayısında bir de CD armağan ettiler. 350 bin liraya bir CD'niz ve bir derginiz oluyor fena bir alış veriş değil.

✍ Kaşgar
Genç kuşağın yeni edebiyat dergilerinden Kaşgar. İkinci sayısında. Celil Civan, Alper Çeker, Ömer Erdem ve Cevdet Karal yayına hazırlıyor. Onların da çalışmaları ağırlıkta. Tercihleri genç yazarlardan, şairlerden yana. Nedense ikinci cilt diye sunulan yeni sayısında daha derli toplu ve görsel. Ömer Erdem'in "Brüt Bir Şiir", İskender Pala'nın "Mum Masalları" adlı yazıları ilgi çekiyor. **Yazışma adresi;** Mühürdar cad. Hacı Hüsam sok. No 16/2 Moda - İstanbul.

✍ Lodos
İki aylık bir şiir dergisi. Ankara kaynaklı. Erdoğan Kul, yayın yönetmeni. Mustafa Atiker, İbrahim Altuncu, Eser Yalım Karaduman ve Metehan Karaduman derginin temel taşları... İlk sayının konusu "Son On Beş Yılın Şiiri". Ahmet Ada, Hayati Baki, Veysel Çolak, Ahmet Oktay, Sennur Sezer gibi adlar soruşturmayı cevaplamış. Özenli, düzenli bir dergi. Satıraralarında da olsa kendine has tezleri barındırıyor. Kaşgar gibi genç ve gençlerin önünü açma isteğinde. **Adresi;** Bayındır 2 sok. 62/1 Kızılay Ankara.

✍ Albüm
Gökhan Akçura, "tanımına uygun" bir arşivcidir. Bilinçli, titiz bir nesne ve belge toplayıcısıdır. Eğer bir gün Türkiye'deki günlük hayatın tarihi yazılacaksa başvurulacak ilk kaynaktır. Kütüphanelerde bulunmayan kitaplar, dergiler, koleksiyonlar onda vardır. Bugüne dek onlardan damıttığı bilgileri kitaplarda toplardı. Şimdi daha faydalı bir iş yapmış. Günlük hayatın, ayrıntıların yansıtılacağı bir tarih dergisi çıkartmış; Albüm. Vampirler, 45'lik kapakları, İtriyat Şişeleri, eski müstehcen fotoğraflar ve bir çok atladığımız ayrıntının ayrıntılarına inilmiş, öyküleri anlatılmış, onları yaratanların dünyalarının kapıları açılmış.

Mevzu

Dost Kazığı

Dost kazığı diye bir kağıt oyunu vardır. Elli iki kağıt bölüşülür, eldeki kağıtları ilk bitiren de oyunu kazanır. Burada yapılacak tek şey dostunun iyi niyetinden, sana güveninden faydalanmak, onu kötüye kullanmaktır. Kağıtlar sırayla masanın üzerine kapatılır. Bir anda yerde sekiz tane as oluverir ve dostunuz kazıklandığını düşünmeye başlar...

Titan bana bu kağıt oyununu hatırlatıyor.

İlginç bir sistem. Kısaca dolandırıcılık olarak adlandırılıyor. Oysa bu kadarıyla kalındığında olay tanımlanmamış oluyor. Çünkü dolandırıcılık birisini aldatıp parasını almak demek. İşin içinde kandırma var, bazı şeyleri gizleme var...

Oysa Titan'da her şey açık seçik. Aldatma değil, ikna düzeyinde gelişiyor olaylar.

Günümüz insanının temel özelliklerinden yararlanıyorlar.

Günümüz insanı çalışmadan, çabalamadan, kolay yoldan zengin olmak istiyor. Titan çalışmadan zengin olunabileceğine ikna ediyor. Herkes "bilim" meraklısı olduğu için bunu bilimsel yollardan, matematik hesabıyla açıklıyor, işe bilgisayarları felan karıştırıyor. "Bize katılırsan zengin olursun!" diyor, ikna ediyor.

Çağımızda her şeyin bir bedeli var.

Zengin olmak için de bedel ödemek gerekiyor.

Bu bedelin ilk bölümü yüklü miktarda döviz.

Markları bastırmanız gerek çarka dahil olmanız için.

Parayı verdikten sonra insanlar kısa bir süre aldatılmışlık havasına giriyor. "Dolandırıldım mı acaba" diye düşünüyor?

"Hayır dolandırılmadınız" diyor Titan, "Yapacağınız tek şey yeni kurbanlar bulmak. Bulduğunuz kurban sayısı arttıkça önce paranızı kurtaracaksınız, sonra da zenginliğe doğru adım adım ilerleyeceksiniz."

Bu noktada günümüz insanının ikinci özelliği devreye giriyor. Bireycilik. Tek başınalık duygusu. Kısaca "Her koyun kendi bacağından asılır" felsefesi.

Titanzedenin en azından parasını kurtarması gerek. O panikle ve "her koyun" felsefesiyle hemen akrabalarını, dostlarını aramaya başlıyor. Onlara zengin olmanın yolunu bulduğunu ve sadece ona bunu söyleyeceğini. Çünkü onu çok sevdiğini söylüyor. Tek tek anlatıyor, fısıldıyor, gizli bir işmiş gibi yapıyor. Titanzede kandırdığı dostunun, akrabasının sayısını artırdıkça kendisinin kurtulacağını biliyor. Çünkü sistem bu...

Kapitalizm ahlaki değerleri hızla çürütüyor.

Para için insanın yapamayacağı hiçbir şey yok!

Titancılar bu doğru tespitleri yapıp parayı götürüyor.

Yasaların ise yapabileceği bir şey yok! Çünkü her şey kapitalizmin önünü açmak için örgütlenmiş.

Dost kazığı atmak için!

Titancılar sistemin açıklarından faydalanıyor. Kimse bir şey diyemiyor.

Çünkü ülkemizde tüm zenginliklerin temelinde kandırma ve kazıklama var.

Okuyun, ünlü zenginlerin biyografilerini... Nasıl zengin olmuşlar? Devlet ihalesi almadan zengin olabilen var mı?

Öyleyse Titan'a değil sisteme kızmalıyız öncelikle.

Sonra da kendimize, bu düzeni, bu çürümeyi yarattığımız, sessiz kaldığımız için!... **M.C.**

Yeni Çağın Uğultusu

SELİM TEMO

ama Pink floyd çalmıyor. ve usan/-
çlın sesiyle çürüyor duvar'ı. evin
sırtında bıçak gibiyim. sabit ve kırmızı.
sivil bir Don Kişot'um ne ki. ucuz
donlar alıyorum işportadan. Ege'de
sular ısınıryor. ağu ağıyor "Doğu"da.
Zehra bebeği bozuyor küçük iskender

bekliyor dışarının dışarısı. birkapı
alsam belki dönerdi. bana tutkun
hamilelerin kusmuğu... akıyor şyehre,
susku ve düş zembereği. boşalıyor
özsu: öpmeyi ağzımdan öğrenen kuyuya

gerçek televole benim!
oysa yağmuru sevmek zor-
dur, biliyorum. tırnaklarım kırılıyor.
Artık bir kelim.
askere çağrıldım. ninem öldü. odam kireç
tutmuyor. sayın basın mensubu, sıradan
deterjanlar bölüyor ruhumu. soğudum

irin kılığında çıkıyorum yaradan

Ermeni yazarlardan iki yeni kitap

HAMASDEĞ

Güvercinim Harput'ta Kaldı

"Son son güvercinlere *çor* düştü. O *ğuşlar ğanat ğana*t üstüne döküldüler. Bir sabah kalktık ki Gılgıl Zakar kemeriyle kendini güvercinliğin damından asmış. Ha, bak Haçig, güvercin oynatanın sonu budur. Bunları sana anlatıyorum ki, iyice anlayıp bu sevdadan vazgeçesin. Sen Mano'ya *uymiş* olma, onun ne anası babası var, ne karısı. *Fağat* senin hem ailen var hem de karın. Bugüne bugün Torik Ovan'ın evi sabanlı, koca ahırlı bir *hanedan* evidir. Çalışmazsak eğer bu kırk petek arı, petekler dolusu buğday, bu bir *nahır* davar nereden olur! Ben *ilen* anan *ihtiyar*ladık, bugün var isek yarın *yoğuz*. Bu evi siz çevireceksiniz. Yarın bir avuç toprak olacağım, *fağat* Torik Ovan'ın evi daha da şenlensin, iki kardaş sevgi içinde yaşayasınız, dedeleriniz gibi kendinizi toprağa adayasınız isterim. Ama sen bu *biçimi* tutup güvercin beslersen, Mano ile arkadaşlık edip kardaşın Sarkis'le kafa kafaya, sırt sırta vermezsen bu ev böyle *şen* kalmaz Haçig. Günün birinde bu evin ocağı sönüp de, *ağa*mızın toprağı elimizden giderse eğer, o zaman *vay* benim başıma, *vay* benim mezarıma..."

ANTAN ÖZER

Yaşamı Beklerken

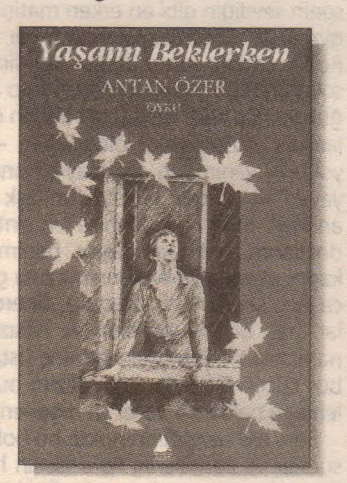

O gün, karla karışık yağmur yağıyordu. Aramig, halasının evinde bodrum katındaki bir odada, pencerenin kenarında, yüzünü cama dayamış, üzgün bir ifadeyle, gelip geçenleri seyrediyordu. O bodrum kattaki odanın penceresi ancak iki karış yükseklikteydi ve çocuk, geçenlerin sadece ayaklarını görebiliyordu, bir de dizlerini, o kadar. Islak ayakkabıları, siyah, kahverengi, çamur rengi ayakkabıları... Bazen uzun zaman pencerenin önünden hiçbir ayak geçmiyordu ve o, soğuk odanın soğuk camına dayadığı burnuyla, dalgın bir halde, yalnızlığını hafifletecek bir yolcuyu, birini, bir şeyi, bir ayakkabıyı bekliyordu...

ARAS YAYINCILIK
İstiklal Cad. Hıdivyal Palas 465/Z 80050 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0 212) 252 65 18 Fax: (0 212) 252 65 19

Akşamsefası

AYLIK KÜLTÜY FİSİK YAFRUSU mayt bin döküs üç biy bin ● sayı: döyt ● fiyatı: ucus

BUZAĞI

Adres: İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu İst.

ananı niyolay ye ye ananı niyolay ye

Güzel İzmir'in Kıçı Kırık Garajı - Utanıyorum Sayın Başkanım;

Saat gecenin 3'ü, iniyorum İzmir garajına sabaha kadar beklemek zorundayız. Hava çok soğuk üşüyorum, üşüyoruz sayın başkanım.

Garajın salon kısmında 10 sandalye var, kapılar çaycılar tarafından özellikle açık bırakılıyor, yerde 5-6 kişi yatıyor. Yılgı ve pislik içinde, bu salonda otururken, bu pislikten, soğuktan, insanların oturacağı bir sıcak salon yapamayışınızdan, ben burada kısaca Türk olmaktan utanç duydum. Sayın başkanım, pislik içinde yatanları, titreyen yavrucakları, görünce utandım sayın başkanım, utandım. Gerçekten memleketinizi çok seviyormuşsunuz. Helal olsun size.

Kafenin birisinde 40 bine, birisinde 75 bine içtim çayımı, birinde de 250 bine içtim salebimi, derdim bir şey içmek değil ısınmak biraz ısınmak sayın başkanım. Garaj kafelerinin hiç birinde soba yok insanlar bir şey içip para versinler diye; üstelik önünüze gelen çayı içmezseniz siktirediyorlar sayın başkanım.

Garajlar şehirlerin aynasıdır, işte sizin kıçı kırık garajınız sayın başkanım. İşte sizin insan sevginiz memleket sevginiz sayın başkanım.

Uzatmayalım, ben bu mektubu kıçı kırık bir yazar olmak kaygısıyla yazmıyorum sayın başkanım. Sizin şehrinizin kıçı kırık garajınızda, kıçı kırık garsonlar tarafından soyularak da olsa birazcık olsun ısınmak için yazıyorum. Elim ısınsa da ayaklarım ve kalbim çok sızlıyor sayın başkanım. İnsan başkasının kıçındaki olmayan kırıkları görürken, kendi kıçındaki kırıkları görmüyorlar sayın başkanım.

Sevgilerimle.

Cengiz Bayar - Hamidiye

Ne Haz

Muşambanın üstündeki
Küçük ölü sinek...
En öldürülmemesi gereken yerde
Ve tam yemekten önce,
Vakitsiz yani,
Kavuşmuş,
Yoook!
Kavuşturulmuştu hakkın rahmetine.
Katil üzgün,
Dünyanın ilk azar işiten katili çünkü.
Bir sineğe bir sinekliğe bakıyor.
Ne olursa olsun...
Bir sonu getirmiş olmanın
Derin hazzını yaşıyor!

İstediğim Kadar

İstediğim kadar
Kağıt israf edebildiğim güne dek,
Özgür kullanamadım kalemimi...
Silgi hep eşlik etti
Diğer elimde yazılarıma.
Bunalttı beni!
Bunaldım.
Bunalmış oldum bir kere...

İnci - Dallas

"Serap Erdoğan"

Öküz Şubat '97 Sayı: 33'de yazısı çıkan Serap Erdoğan. Eğer bu yazıyı okursan bana ulaşır mısın lütfen..

(Yakınları, eğer bu yazıyı okursanız ona ulaşır mısınız?

A.Hakan İşyapan
İşbankası Evleri Yonca Sok. No:17
35330 Balçova - İzmir

Ağır Ağır İneceksin Merdivenlerden Ya Da Gıli Gıli Salih'e Bir Mektup Niyetine... (1)

Yiğit Ersoy İçin...

Neden bu filmi izledikten sonra aklıma "hak etmek" sözcükleri takılıyor Eşref abi? Neden yazmak deyince kusmak, aşk deyince ölmek, para deyince yalan, düzen deyince kadınların oralarından çıldırtıcı bir periyodiklikle kan akması, öyküncmek deyince de aklıevel bir Amerikalı öğrencinin Orhan Pamuk'a sorduğu "What is love?" sorusuna onun verdiği "to be somone else" yanıtı ile Yunus'un yüzyıllar önce söylediği "aşkın aldı benden beni" dizeleri arasındaki derin paralellik geliyor aklıma? Masumların ve bir tek kendiliklerine benzeyen züppe barlarda ve yine kendiliklerine benzeyen yüzleri beş karış boyalı karılara içli içli bakıyormuş gibi yapıp götürmeyi bilenlerin -diğerleri de götürülmek konusunda uzmanlar- Kolera sokağındaki canım insan kardeşlerimin aşk öykülerini bilmelerinde ne gibi bir pratik fayda olabilir yaşama dair? Bunlar ancak insan taşlamayı ve ahkam kesmeyi iyi bilirler. Bana da öyle yapmadılar mı sıradışı sıcak bir Eylül gecesinde? Hiç sordular mı? Sorduklarına yanıtlar verdiğim de dinlediler mi beni? O zaman kendimi Magdelena gibi hissetmiştim. Ahh be Eşref abi sen kurban olduğum o kaytan bıyıklarınla ortaya çıkıp benim İsa'm olmadın ya yanar yanar ona yanarım. İsa gibi yapıp da aranızda hiç günahı olmayan ilk taşı atsın deseydin dağılır giderdi pezevenkler... Bunu benim için sadece İsa, Arap Sado ve bir de sen yapabilirdin. İsa'nın havarileriyle o bitmez tükenmez can sıkıcı yemeklerinden birinde olduğunu biliyorum, Arap Sado'da alemlerde mazlumların yanındaydı bunu da biliyorum, peki sen neredeydin?

Oysa ben Ağır Roman'ı kimlerle izledim hiç tahmin edemezsin. Aklın durur. Tıpkı senin sevdiğin gibi en erken matineye gittiğimde yanımda Raskolnikov vardı. Şu bizim Rodya canım, sonra Ulus'ta kendimi Kolera sokağındaki evlere benzeyen hep ıslak, soğuk ve hep seks ve cinayet kokan otel odalarında yüzlerce kez öldürürken -sen yine yoktun- yanımdan ayrılmayıp bana Dostoyevski'nin kumar, Tolstoy'un aşk anılarını anlatan Ermeni ve fahişe ve entellektüel dostlarım, katil arkadaşlar, benim gibi bir kadın uğruna yaşamlarının ırzına geçen tecavüzcüler, bir kaç meczup, tinerci çocuklar, haa bir de yalanları ve hırsızlıkları ile nam salan Canetti'nin satranç üstadı kambur cücesi Ficherle vardı. Bizim bu filmi izlemeye hakkımız vardı ya diğerlerinin?

Beni asıl sevindiren nokta bu boktan masumlar ve kendilerini öyle sanan haramiler bir kadını ama sadece o kadını benim sevdiğim kadar asla sevemeyecekler. Bunların topu bir araya gelseler bile bir kadını ama sadece o kadını daha iyi yaşatmak için ne Gıli Gıli Salih gibi ne de benim gibi binlerceyi bir kenara bırak bir tek suçu bile işleyemeyecekler. Bir kadınla sevişirken de laf olsun diye yapacaklar bu işi üstünkörü... Saatlerce sevişemeyecekler, ısırdıkları yerden kan akmayacak, morartamayacaklar gül beyazı memeleri... Geceleri kendilerinden daha çok üşüdüklerini düşündükleri köprüaltı çocukları ile paylaşamayacaklar paltolarını ve sabah olup da o çocuklar paltoyu geri getirdiklerinde o çocukların yüzlerindeki mutlu ifadeyi göremeden geberip gideceklerBir fahişenin udu da kendisinden sarhoş bir udiden yüzlerce kez "Ben seni ellerin olsun diye mi sevdim.." şarkısını istemesine bir anlam vremeyecekler.

Gıli Gıli Salih'im, canım kardeşim değer miydi? Ölmek elbette değerdi buna sözüm olamaz. Hem de bin kere, yüzbir kere değerdi, yanlış anlama. Bir kadın uğruna ölmeye değer miydi demek istiyorum. Sen de yüzüne gözüne bulaştırdın aşkı.. Elimiz ayağımıza dolaştı, ne yapacağımızı bilemedik işte. Sen Tina'yı çalıştırmak istemedin o ışıkları sahte pavyonlarda, bense hiç vaad etmediğim ya da benden hiç talep edilmediği halde sırça köşkler inşaa etmeye kalktım Kaf dağının bize yakın tarafında.. Sen kendini öldürüverdin kolaycacık ve usulca oysa ben yavaş yavaş ama bağıra çağıra öldürüyorum kendimi pervasız ve şımarık oldukları için mi soğuk yoksa soğuk oldukları için mi şımarık olduklarını bir türlü anlayamadığım ama her seferinde terkedilmiş gölgelerle birlikte puştoğlupuşt gündüzler tarafından sürgün edilmiş gecelerde.

Salih anımsıyorum da bir keresinde Olimpos ateşinin aydınlattığı Akdeniz sularında bir kaç sarhoş Alman ve ben ve o sevdiğim o kadın -ki burada senin anlamını kolaylaştırmak için ona küçük Euadne(2) diyelim- bir köhne teknede seyrederken ilk kez o zaman dikkat etmişim yıldızların sadece su üzerine aks eden göründüleri ile yarıştırabileceklerini kendi güzelliklerini... O zamanlar daha şişman ve şişman oldukları halde zavallı görünen Sakarya caddesinin kedileri daha iyi aşklar yaşamak için uzak Japon adalarına göç etmemişlerdi. Sana bir sır daha vereyim, kediler bir daha geri dönmedikleri için insanlar kedilerin o daha iyi aşklar yaşayıp yaşayamadıklarını anlayamadılar. Bu günlerde Sakarya caddesinde bu yüzden hiçbir kediye rastlayamazsın.

Ölmeyipte yaşamayı becerebilseydin kan kardeşim olur muydun? Olurdun, olurdun. Nasıl olsa aynı yolun yolcusuyuz. Eşref abi ne senle, ne de benle kan kardeş olmaz. O ancak bizi uzaktan sever. Uzaktan sevmeyi çok iyi bilir o... Bir de çete kurardık seninle adına da "yufka yürekliler çetesi" derdik. Yılmaz Güney'in dediği gibi sadece dünyanın öbür ucundaki kediler için değil, intihar eden balinalar, hergün tanımadıkları onlarca adamla yatmak zorunda kalan fahişe ve insan kardeşlerimiz ve hatta kahvede her seferinde bir avans alıp yine de tavlada herkese yenilen ve beşyüz bin Türk lirasını elleri titreyerek veren Kanun üstadı Osman Bey için de göz yaşı dökerdik. Laf uzadı, her şey çorba gibi oldu. Yazmak deyince bu yüzden kusmak geliyor aklıma... Artık bitiriyorum, gün erdi... Ama bitirmeden hep o cümleyi yazmak istiyorum. Düşünsene adam dörtyüz küsur sayfa kitap yazmış yedi yıl sürmüş bu büyük uğraş, kitabın en güzel cümlesi en son cümlesi olmuş. Belki de yazar da bunun farkında, bile bile en güzelini en sona koymuşta olabilir. Kitabı sonuna kadar okuyan hak edip en güzelini okusun diye... "Çünkü hiçbir şey hayat kadar şaşırtıcı olamaz. Yazı hariç. Yazı hariç. Evet tabii, tek teselli yazı hariç"... Sağlıcakla kal ve sakın unutma... (3)

Dipnotlar:

(1) Bu yazı bir film eleştirisi falan değildir, olsa olsa bir filmin bu yazının yazarına anımsattıklarıdır.

(2) İphis'in kızı. Kaponeus'la evliydi. Kocası ölünce kendisini onun yakıldığı odun yığınlarının alevlerine atlayarak yaşamına son verdi.

(3) Kara Kitap, O.Pamuk.

Önder Kırdök - Ankara

Islık

Şeytanlara
Yol boyunca
hiç susmadı
ıslığını çaldı
bıkmadan, usanmadan
çaldı ıslığını
ve yol boyunca
dans etti etrafına topladığı
şeytanlarla...

Fatma Karataş - İstanbul

Ülkemi Yıkışım

Unutulduğumu anımsamak, bana öyle acı çektiriyor ki; gülüşüm silindi yüzümün gölgelerinden. Ağlayamaz oldum artık.. Duygularımın körelmiş olduğu gerçeği öyle yakıyor ki beynimi; artık düşünmenin hislerim olmadan anlamsızlığı, göz bebeklerine sindi. Bakışım bulanıklaştığından beri; insanların sözlerindeki yalanları anlayamaz oldum. Sustu yüreğim. Dördüncü boyuta geçemedim dün gece...

Duygularım benliğimden silindiğinden beri; kendimce oluşturduğum; insan ilişkilerinde sevginin temel sayıldığı, birilerinin bana önemli olduğumu hissettirdiği o ülkeye gidemedim dün gece. Her gözlerimi kapatışımda ya da yalnız başıma kaldığımda beliren hayal, beni artık aramaz oldu. Çölleşmeye yüz tutmuş kahrolası dünyamda; duyulmaz olmuş kuş cıvıltısı, görülmez olmuş ağaçlar... Sadece tepemde var olan, kumları kavurmak için can atan ve benim ülkemde hükümdarlığı kurmuş bir ateş topu...

Haykırdım nefretimi, yenebileceğimi sanmıştım onu; yanılmışım. İnsanların içlerin ekin ve nefreti sokarak, sevgiyi hiçe sayarak, mahfettiği dünyamı; benim benciI isteğim kurtaramazmış sanki günahımı biliyormuşcasına yüklendi biraz daha üstüme. Benzerliğimizi anlamıştı besbelli. Baktı gözlerime, onların içindeki boşluğu görüncü; yüzündeki o alaycı gülümsemeyle uzaklaştı benden. Belki de daha merhametliydi.

Zeynep - Buca

Boya

Yüzünü neden mora boyadın?
oysa mor hüznün rengi.
Bak bana!
Ben sadece kalbimi boyuyorum,
benliğimi kirletmeden.

Kristal
Kalbim küçük, fahişe bir kristal
kırılmak üzere
iyi işlenmemiş
-ama şimdiyi iyi bir ustanın elinde-

II
Doğacak güneşin deniz kısmı,
Bomboş!
Yalnız tam yerinin suçlusu kim?
Utanmaz aşkımızın senden olan kısmı,
Umutsuz!
Yüreğimin mor kısmının suçlusu kim?
Papatyaların beyaz olmayan kısmı,
Ağlıyor!
Ağlamaktan siyena olmuş
sarının suçlusu kim diye düşünürken
Utanmayacaksan
Aynaya bak!

Kağan Mutlu - Mersin

Değiştirilmesi Gereken;

Değiştirilmesi gereken dünya değil yalnız; insan da var. Nerden çıkacak bu yeni adam? Dışarıdan değil. Arkadaş, onu kendinde bulmasını bil, ham maddeden köpüksüz, temiz bir cevher çıkarıldığı gibi, onu bu beklenen adamı iste kendinden. Kendi kendinden sağla onu. Kimsen o olmayı göze al. Hemen bırakma kendini. Her yaratıkta hayranlık verici olanaklar vardır. Kendi gücüne, gençliğine inandır. Durmamacasına "Yalnız bana bağlı" demesini bil.

Sahip olacağımız ilk erdem sabırdır. Sıradan bekleyişle hiçbir ilgisi yoktur bunun.

Bir büyüğüm şöyle diyordu: "Gençliğimi kararttığıma, düşleri gerçekten üstün tuttuğuma, yaşama sırt çevirdiğime pişmanım." Eğer siz de ilerde böyle bir düşünceye sahip olmak istemiyorsanız zaman geçmeden kendinizi bir tarayın.

Yılan yerde sürünmesine sincabın aklı ermez. Kaplumbağa ile kirpi kıvrıldığı zaman tavşan kaçar. Bütün bu farklılığı insanlarda bulacaksınız. Bırak öyleyse kendinden farklı olanı ayıplamayı. Bir insan topluluğu birçok etkinlik biçimi getirdiği zaman, mutluluğun birçok biçimlerinin çiçeklenişini desteklediği zaman kusursuz olabilir.

İlk defa böyle bir faaliyette bulunuyorum. Başarılı olup olmadığıma siz karar ve-

Aylık Kültür - Fizik Derginiz ÖKÜZ'ün birinci cildi tükendi tükenecek. İkinci cildi ise fırına verildi, pişmek üzere. Çıktı, çıkacak. ÖKÜZ'ün ilk cildinin dibinden edinmek isteyenler son bir gayretle Leman Kitapçısı'ndan ve Leman ürünleri satan noktalara başvurabilirler

receksiniz. Düşüncelerimi etrafımdakilerle paylaşmak istiyorum. Tabii buna siz izin verirseniz.

Biz gençler için böyle bir zemin hazırladığınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Burcu Baz - İzmir

Sevgili Öküz;

Bak bu yemeği sana yaptım, çok özgün, çok leziz, kanadım içine, işedim, tükürdüm, ağladım. N'olur ye, diyemem ki... Hadi yesene...

Bak bu resmi sana çizdim, maviye boyamadım, adını da koymadım, kalem bile kullanmadım, fırça bile ama...Yüreğimi kullandım bu resmi çizmek için, YÜREĞİM OROSPU OLDU, GELEN GEÇEN DÜZÜYOR, O HİÇ SESİNİ ÇIKARMIYOR. Ama bu resim çok özgün hadi al...Bak bu resim... Ötesi yok, özgün işte BAK...

Bak bu şiiri sana yazdım. Kafiye koymadım, sevmezsin bilirim, hem ben şiir yazamam ki... ama bu da çok özgün... Al oku; dinle, korkma dilini yakmaz, kulağını tırmalamaz, yüreğini çizmez.

Bak bu hayatı sana seçtim, sana biçtim. Çok özgün. Al yaşa... Kenarına ağaçlar kondurmadım, çatısına kuşlar; çiçekler dermedim, ırmaklara çağlamadım, çoğaltmadım, imza bile atmadım, isim koymadım, cami avlusuna bıraktım. Al yaşa... Daha ötesi yok ki... Biz de böyle... Yaşasana...

Çiğdem Kat - Emirdağ

Barnaksız

korkma!
elleri yok umudun
parmaklayamaz seni

günahına girmek için
kendini zehirleyen bir
yılan gibi yazıyorum,
parmaklarımı ilikleyip kaleme

korkma, sevgilimsin

Rüveyda - Bursa

Çağrı

Sevgili Öküz okurları: Biz Sakarya Cezaevi'nde bulunan bir grup siyasi tutsak, sizlerden kitap yardımı çağrısında bulunuyoruz. Çevrenizde, eş, dost, dernek, lokal vs.lere sorarak, kütüphanelerinizde bulunan fazla kitaplarınızı hatalı basım veya yıpranmış kitaplarınızı bizlere yollayabilirsiniz.

Bir kitap, bir broşür deyip geçmeyin. Gerekli duyarlılığı göstereceğinize inanıyoruz.

Sevgilerle.

Haydar Karataş
İletişim Adresi
Kapalı E tipi Cezaevi 3.K. Sakarya

Konuşsana... Ölsene...!

Geçen akşam ölümü sorgulamak gibi bir burgu oluşturdum kafamda. Acaba ne şekilde, bunu başaracaktım, hangi yerde ve kaç saatte bitirecektim. Çok sorular takıldı kafama ama sorularında bir insan için kaçınılmaz faktör olduğunu unutmadım hiçbir zaman. Problemler veya problem olmayan sorular her zaman bir şekilde karşımıza çıkıveriyorlar. Onun için de insanların handikap olarak değerlendirdiği ölüme yakın günahlar tamamiyle düşünmeyi ön plana çıkarıyor.

Sahiden de ölümü olabildiğince düşünmek, onun hakkında gişe rekorları kıracak bir filmin senaryosu gibi tezler oluşturmak çok da monotonluğa sığıyor açıkçası. Artık insan yaşının, ölümle kucaklaşması çok diplere inmeye başladı. Acaba ben kimdim.. Bu dünyada ölümü yargılamak gibi daha bir yığın bir-iki saniyede yapabildim mi? Nereden geldiğim, nerede yaşadığım ve en önemlisi şu an ne olduğum hakkında bir dosya oluşturacak ve o dosyanın kağıtlarını ölüm üzerine numaralandıracaktım. Hepsini yapmak istedim. Yapamadığım birşeyin açıkta kalıp da bana gülmesini istemem. Yaşama veda etmek istediğini kabullenirsin ya; işte bu da kalbimin atışlarını bir benze de olsa yaşama bağlamaya yetiyor.

Gücüm neydi benim... Sokağa çıktığımda ayaklarımın otomatikman benim gideceğim yerlere doğru istemdışı gitmesi neyin sebebiydi...

Sorgulama devam ediyor!! Aslında bu tip olayları yargılamak çok insafsızca geliyor bana. Hadi bakalım git bin otobüsüne... Sonra dergiye git ve yazılarını teslim et.. Hadi durma! Eğer sorguya çekilmek istemiyorsan hayata yenik düşme... Cebinde olmayan para için kendini üzmemen gerektiğini bil... Sen ve kalemin başrolü oynuyor fakat sen farkında değilsin aslında. Bu senaryoyu da bir basketbol maçında yazmışsındır. Hızlı ve atik bir gelişim. Sonunu ise sorgulayamadığın ölüme bıraktın. Farkında mısın?

Eser Demir

Bir'den Az

kimse bilmiyor
yıllardır illegal bir ölü taşıyorum
bedenimde

ne bana ait sonu
ne bende başlar sebebi
sığıntı etimin külüne
yıllardır aç ve öfkeli
yüzümü sürünce yumuşak tenine
sık sık ibadet dönüşü
dağılıyor iç çekişleri
sise dönüşüyor yankı

biraz közçiçeği
biraz ağrı
bir'den az

kimse bilmiyor
kim taşır boş küfeyi

Yusuf Dağ - Zürih

Merhaba;

Koşuyormuşum. Arkamda bir ses evet amcamın sesi, hani o zengin olan. Artık ağlama yoksa kayıp düşeceksin diye bağırıyormuş. Banane diye düşünmüşüm, "o değil miydi beni babama şikayet eden, o benim iyiliğimi istemiyor" Bana özgürlük vaadetmişti yalancı, han nerde! Ben de gidiyorum ise. Ona sitem etmek için geri dönersem, yine o şablak yüzünü görmen gerekecek diye düşünmüşüm. Sesi duyulmaz olmuş, sevinmişim. Birden korktuğum başıma gelmiş. O'nu görmüşüm, bağımlı olduğum yarınım ya da kendim de denilebilirmiş. İşte, demiş yolun sonuna mı başına mı geldiğini belirleyeceğin yer. Buradan kaçamazsın da. Eskiden umudun olmak isterdim ama sen değerimi bilmedin. İnsan elinde olan şeylerin değerini bilmezmiş. Tek çıkış yolun intihar. Ama sen onu yapamazsın, deyip, o şuh kahkalarından birini atmış. Ondan nefret ettiğimi söylemek, aşağılamak için düşünmüşüm konuşamamışım.

Zaman varmış mı, yokmuş mu söylemedi. Ama ben zamansızlığı hayal edemiyorum bile. Sonra (yine zamn) bana acımış, ağlayıp rahatlamam için, o hüzünlü şarkıları dinletmiş. Bu sefer o ağlamya başlamış -bu hayatında ilkmiş- inanamamışım, avutmaya çalışmışım, ben bilmezmişim ki... Yine amcam görmüş bizi, herkese anlatmış. Bizim hakkımızda yorum yapmışlar, âşıkmışız. Zenginler hep beyinsiz mi olur? Hayatta neden yenen ve yenilen varmış, diye sormuş. Cevap verememişim. Sadece "ikisini de sevmem" demişim.

Gözlerinden mi, sözlerinden mi kaçtığımı bilmeden aynadaki kendimi severdim.

Ceren Tekin

Sevildiklilere

Vaktin ne önemi var, beni ağlattığında. Satler mi beni bitiren. Bakıp yapma! Sevi sende serdeşiyor. Ormanda kapıları kilitli yalnız ev solmaz ateşi yüreğinde daimleşiyor. Uzanabildiğim dalda meyve kabuğunu çatlatan süzü ışık. Çatlatan yalnızlık ortasında biriktirilen sensizlik ve umarsızca yağan gözyaşlarım ellerine düştüğünde bir şehirde seni aramak gibi. Bir akşamüstü güneşin batışında kayboluşun...

Ferhat Ali - Tekirdağ

Huzursuz

Huzursuz dinler
Ayın düşlerinde gece
İçimdeki kayığın, suya inen sesini
Dünya,
İçi çamaşır suyu dolu bir küre
Gittikçe kendini kirleten
O kürenin içindeki ben miyim,
deryada yüzdüğünü sanan
Kemirerek yosundaki zehiri
Bir akıntıya ufalırdı yüzgeçlerim
Bu yazılar ve sayılar
Bir biri ardına geçerken üzerimizden
Canlara kurulan tuzakları
anlatırdı bize babam
Ve zaferden sonra tutulan
insanlığın matemini
Bu yüzden rüyalarımda
İhanetler, yılan maskesi takar
Ve allı pullu derisiyle, bana kucak açar
Gölgem, tarihin önemsiz bir parçası
Kendimi sandığım, hep bir başkası
Bu yüzden kollarımda, tanrıya bu uzanış
Çamaşır suyunda balık
İçimde suya inen bu kayık.

Arzu Vural - Antalya

Bir Torba Dolusu Çilek

Yurda döndüğümden beri, yaklaşık dört aydır sadece telefonlarda görüşüyorduk. İki senedir de görmemiştik birbirimizi üstelik. Her konuşma biraz daha sancılı, biraz daha hastalıklıydı. "Senden başka kimsem kalmadı" diyordun bana. Ben ağlıyordum. Her telefon "Gel n'olursun"u takiben kapanıyordu. Defalarca "Yarın or'dayım" dedik birbirimize. Defalarca gelmedik.

Neden bu kadar geciktirdik bir araya gelmeyi?

"Onun için yalnızca sen varsın. Ya da öyle olduğuna inanıyor." Karşılıklı birer sigara sarıyoruz. "Ot kalmadı de'mi?" Metin ortak dostumuz. Askerliğini yapıyor İzmir'de. Arada uğruyor, haftasonları. Banyo yapmaya ve sohbet edip müzik dinlemeye. Bir de bulursak esrar çekmeye işte. "Ya aslında sen de yoksan? Ya sırf bir düşten ibaretse varlığın?" Sigara kağıdını yalıyoruz. Aynı anda çakmağa uzanıp gülüyoruz. "Hiçbir kadın kendi sigarasını yakmamalı" gibi bir klişe geveliyor. Tartışacak gücüm yok, suratımı buruşturuyorum sadece. Annemin çeyizinden kalma rahat koltuklardayız. Ayaklarımızı sehpaya uzatıyor, bahçedeki palmiyenin ardından körfeze bakıyoruz. "Gelip de gerçeği görmeye korkuyor açıkcası." Bir nefes çekiyoruz. Ağzıma tütün geliyor, tükürüyorum. Gözlerim terliklerimde. Düşünüyorum.

Nasıl bu kadar korkak olabilirsin?

"Çok zor bir seneydi onun için biliyorum. Gene de bana haksızlık ettiğini düşünüyorum." Sıkılıyorum. Konuyu mu değiştirsem? Ara mı versem? Kalkıp mutfağa gidiyorum. "Çay çökmüş mü?" Cevap beklemiyor nasılsa -It's arhetorical question!. Fincanlara çay dolduruyorum. Daha tam almamış demini ama idare eder. Salona girerken Metin bana dönüyor, ayaklarını indiriyor; ellerini fincanlardan birisine uzatıyor. Ben masaya geçiyorum. Konuşmadan sigarlarımızı içip çaylarımızı yudumluyoruz. "Biraz börek var; ister misin?" "Neli?" Bulmuş bunuyor diye geçiriyorum içimden, "Ispanaklı, ver'im mi?" "Ben alırım birazdan." Erdal'dan bahsetmek istemiyorum daha fazla. Metin de farketmiş olmalı ki ısrar etmiyor. Börek almaya gidiyor.

Telefondaki benle yüzyüze geleceğin ben farklı mı sanıyorsun?

On seneyi aşkın bir tanışıklık var, arada bir yerde de dost olduk seninle. Bu kadar değişmiş olabileceğimi nasıl düşünürsün?

"Çok güzel olmuş, eline sağlık." ağzı dolu o yüzden daha çok bir homurtu duyduğum.

Dolanıyor salonun ortasında, elinde börekler. "Bir çay daha içer misin?" "Ben koyayım dur." Terkar mutfağa gidiyor. Tekrar geliyor. Susuyor, müziği dinliyoruz.

Sen ne güzel susarsın. Zaten çoğu zaman susarsın. Senin sessizliğinde huzur vardır. Bozmak istemez insan. Ayşe bile önce "ne biçim adam bu ağzından çıkan kelimeler üç beşi geçmez onu da duymak için çaba sarfetmek lazım" derdi, şimdi sürekli soruyor "Ne zaman geliyor?"

Blenler seni sorup duruyor bana. Hâlâ görüşmemiş olmamız şaşkınlığa uğratıyor onları. Beni de. Telefon konuşmalarımız devam ediyor bu arada. "Atlayıp geleyim" diyorum. "Sen gelme bu hafta sonu or'dayım" diyorsun. Bu kaçıncı haftasonu gelmediğin. İnanmıyorum artık sana.

Sabaha karşı uyuyakaldığım bir Cumartesi. Zil sesi duyar gibi oldum. Tek çalış. Israr yok. Başucumda saat sekiz otuzu gösteriyor. Tekrar çalmasını bekliyorum yataktan çıkmak için. Yok. Rüyaydı belki diyorum. Birkaç saat sonra uyandığımdaysa hayal meyal kapının çalmış olması. Kalkıyorum günlük rutin işlerimi yapıyorum. Bir ara çöpü dışarı koymak için kapıyı açıyorum. Kapı kolunda bir torba dolusu çilek. Şaşkınım. Kafamda binbir soru. Evin içinde dolanıp düşünüyorum. Telefon çaldığında her zamanki gibi "Efendim" diye kaldırıyorum ahizeyi... Kulağımda sesin: "Çilekleri buldun mu?" "Ner'desin?" "Afyon civarında, Ankara'ya dönüyorum."

Leyla Keskiner - İzmir

DUYURULAR

*** Bu Bir ÖKÜZ Kıyağıdır!** 14-22 Mart 1998 tarihleri arasında düzenlenecek olan 3.İzmir Kitap Fuarı'na, ÖKÜZ Dergisi'nin Mart sayısıyla gelenler bedava girecek.. Bir taşla iki Bariç olayı yani.

* İki aylık şiir ve öykü dergisi HASTAEŞEKLER'in ilk sayısı çıktı. **İletişim Adresi:** Yazı Kitabevi, Cafer Ağa Mah. Sarraf Ali Sok. No:31/1 Kadıköy/İst.

* Aylık Sanat Edebiyat Dergisi AMIDA'nın Şubat sayısı çıktı. İletişim Adresi: DİSED P.K.:6 21100 Diyarbakır

Akşamsefası

TÜRKÜM DOĞRUYUM ÇALIŞKANIM.. ÜLKÜM, EVLENMEK VE ÇOCUK DOĞURMAKTIR.. VARLIĞIM ERKEK MİLLETİNE ARMAĞAN OLSUN..

ya..ya..dışarda başka bir hayat var sanıyordun değil mi şıllık..

kadersiz kızım..

nerede o ilk aşkların ayrılıkları.. şuraya bak başçavuşun sevgilisinden ayrılıyor sanki..insanda biraz hüzün olur lan..

geçerken garsona söyle de oralet getirsin

seni çok seviyorum'a ekleyeceğin yeni bişey var mı..benim yok..

yook.. benimdeyok azcık daha sıkılalım evlere dağılırız..

MET ÜST

Akşamsefası